

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**LİPOTOKSİK ENDOPLAZMİK RETİKULUM STRES SONUCU İFADESİ
DEĞİŞEN MİKRORNALARIN TANIMLANMASI VE REGÜLE ETTİĞİ
GENLERİN ANALİZİ**

MISRA NADİR

Danışman Öğretim Üyesi

YRD. DOÇ. DR. ARZU ATALAY

ANKARA

HAZİRAN

2014

ETİK BEYAN

Bu tez çalışmasının, akademik kural ve etik ilkelere bağlı kalınarak hazırlandığını, çalışmada yararlanılan ve bu çalışma ürünü olmayan bütün bilgiler için kaynak yayınlara atıfta bulunulmuş olduğunu beyan ederim.

Mısra NADİR

İmzası

ONAY

Yrd Doç Dr Arzu ATALAY danışmanlığında, Mısra NADİR tarafından hazırlanan "LİPOTOKSİK ENDOPLAZMİK RETİKULUM STRES SONUCU İFADESİ DEĞİŞEN MİKRORNALARIN TANIMLANMASI VE REGÜLE ETTİĞİ GENLERİN ANALİZİ" adlı bu tez çalışması 30/06/2014 tarihinde aşağıdaki jüri tarafından Biyoteknoloji Enstitüsü Temel Biyoteknoloji Anabilim Dalı'nda Yüksek Lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

Başkan:.....

İmza:

Üye:.....

İmza:

Üye:.....

İmza:

Bu tez Ankara Üniversitesi Biyoteknoloji Enstitüsü tez yazım kurallarına uygundur, sonucu onaylarım.

Prof. Dr. Aykut ÖZKUL

Enstitü Müdürü

ÖZET

Yüksek Lisans Tezi

LİPOTOKSİK ENDOPLAZMİK RETİKULUM STRES SONUCU İFADESİ DEĞİŞEN MİKRORNALARIN TANIMLANMASI VE REGÜLE ETTİĞİ GENLERİN ANALİZİ

Mısra NADİR

Ankara Üniversitesi Biyoteknoloji Enstitüsü

Danışman: Yrd. Doç. Dr. Arzu ATALAY

Obezite, tip 2 diyabet ve ateroskleroz gibi metabolik düzensizliklerde serbest yağ asitleri, yağ dokusunun yanısıra başka dokularda da birikmektedir. Hücre içindeki serbest yağ asidi birikimine karşı koyamayan -yağ doku harici dokulardaki- hücrelerde **E**ndoplazmik **R**etikulum (**ER**) stres ve lipotoksik hücre ölümü gerçekleşir. **K**atlanmamış **P**rotein **Y**anıtı (**KPY**) hücrede biriken serbest yağ asitlerinin endoplazmik retikulumda meydana getirdiği stres durumuna karşı koymak için aktive olan bir mekanizmadır ve hücrenin ER'da oluşan strese karşı koyarak adaptasyonu veya hücrenin kendini apoptoza programlaması arasında anahtar rolü üstlenmektedir. Ancak, uzun süren ve çözümlenemeyen ER stresi, hücreler ve dokular için zararlıdır, ER stresi metabolik dokularda kronikleştiği zaman, metabolik hastalıkların gelişimine yol açmaktadır. Lipotoksitenin KPY'nı hangi moleküler mekanizmalarla aktifleştirdiği ve KPY sinyal yolağının adaptif veya destrüktif yanıtlarının nasıl kontrol edildiği halen tamamen aydınlatılamamıştır. Son yıllarda tanımlanan ve gelişim, organogenez, kök hücre statüsünün idamesi, kanser gibi biyolojik süreçlerde rol alan mikroRNAların (miRNA), protein kodlayan genlerin yaklaşık %30-60'ını kontrol ettikleri tahmin edilmektedir. Lipotoksik ER stres kaynaklı KPY aktivasyonu sırasında ifadesi değişen miRNAları tanımlamak amacı ile fare makrofaj hücre hattında (RAW 264.7), lipotoksik ER stres oluşturulmuş ve ardından bu hücreler ve kontrol hücre hattının miRNAome profilleri, QRT-PCR temelli miScript miRNA PCR array kullanılarak biyolojik tekrarlı analiz edilmiştir. miRBase 16.sürümdeki tüm fare miRNAları ile yapılan taramada 227 adet miRNA'nın ifade seviyesinde değişiklik gözlenmiş, 43 tanesinde 2 kat ve üzeri artma/azalma gözlenirken, 13 adetinde ise 3-24 kat artma/azalma görülmüştür. Lipotoksik ER streste ifadesi değişen bu miRNAların hedef transkriplerini belirlemek için yolak analizleri yardımı ile olası hedef mRNAlar belirlenmiş ve QRT-PCR ile ifade seviyeleri analiz edilmiştir.

2014, 113 sayfa

Anahtar kelimeler: miRNA, katlanmamış protein yanıtı, ER stres, QRT-PCR, makrofaj, lipotoksisite

ABSTRACT

MSc Thesis

Thesis Title

IDENTIFICATION OF DIFFERENTIALLY EXPRESSED MICRORNAS AND ANALYSIS OF THE GENES REGULATED BY THEM DURING LIPOTOXIC ENDOPLASMIC RETICULUM STRESS

Mısra NADİR

Ankara University Biotechnology Institute

Supervisor: Arzu ATALAY, PhD, Assistant Professor

During metabolic disorders such as obesity, type 2 diabetes and atherosclerosis, free fatty acids accumulate in fat tissues as well as other tissues. When there is excess fatty acid accumulation in the tissues other than fat tissue, ER stress and lipotoxic cell death takes place. Unfolded protein response (UPR) is a mechanism that is activated against the stress generated in endoplasmic reticulum by the accumulation of intracellular free fatty acids and UPR is the key mediator between the cells' adaptation against the ER stress or programming itself to apoptosis. Unsolved ER stress is harmful for the cells and tissues. It is still not completely clarified how lipotoxicity activates UPR and how the adaptive and destructive responses are controlled. It has been estimated that microRNAs which function during development, organogenesis, maintenance of stem cell status and cancer, regulates 30-60% of all protein coding genes. In order to identify the differentially expressed miRNAs during lipotoxic ER stress originating UPR activation, we have generated lipotoxic ER activation in mouse macrophage cell line (RAW 264.7) and analyzed the miRNAome profiles of this cell line and control cell line using QRT-PCR based miScript miRNA PCR array which contained all known mouse miRNAs in miRBase release 16. After analysis, 227 miRNAs showed altered expression levels; 43 miRNAs above 2 fold difference and 13 miRNAs 3-24 fold difference. Pathway analysis was performed in order to identify the target mRNAs of these lipotoxic ER stress associated miRNAs and the expression levels of these target mRNAs were investigated.

2014,113 pages

Keywords: miRNA, unfolded protein response, ER stress, QRT-PCR, macrophage, lipotoxicity

TEŞEKKÜR

Bu tez çalışması boyunca desteğini her zaman hissettiğim, bana güvenen ve verdiğim tüm emeğe saygı duyan, yüksek lisansım süresince tüm bilimsel bilgi birikimini benimle paylaşan, yaptığım hatalara sabırla ve hoşgörüle yaklaşan ve benim sorgulamamı sağlayan, manevi hayatına ve olaylara karşı duruşuna saygı duyduğum, bana örnek olan ve ileriki yaşamımda da asla varlığını kaybetmek istemeyeceğim değerli danışman hocam Yrd. Doç. Dr. Arzu ATALAY'a,

Bu tez çalışmasını gerçekleştirmemi sağlayan projedeki katkılarından dolayı Bilkent Üniversitesi Moleküler Biyoloji ve Genetik Bölümü öğretim üyesi Yrd. Doç. Dr. Ebru ERBAY'a ve ekibine,

Bu tez çalışmasının mali kaynağını sağlayan TÜBİTAK'a (Proje No: 212T171) ve sağladığı burs ile yüksek lisans eğitimim süresince maddi kaygılarımı azaltan, TÜBİTAK Bilim İnsanı Destekleme Daire Başkanlığı'na,

Laboratuvara geldiğim ilk günden beri bir an olsun abiliğini, kardeşliğini benden esirgemeyen tüm teknik problemlerime, yardıma ihtiyacım olduğu konularda bilgisini ve desteğini benden eksik etmeyen çalışma arkadaşım Bio.Alp AYDOS'a, ortak yanlarımız olduğuna inandığım ve onları hiçbir zaman kaybetmemeyi umduğum, bana karşı güler yüzünü, bilgisini, yardımseverliğini ve içtenliğini her gün hissettiğim çalışma arkadaşım Blm. Uzm.Yasemin ÖZTEMUR'a,

Bilgisinden bir gün bile şüphe duymadığım, tecrübeleriyle, kusursuz çalışma düzeniyle bana aynı anda hem abla, hem arkadaş hem de öğretmen olan çok sevdiğim çalışma arkadaşım Dr. Nevin BELDER'e, enstitüye geldiğim ilk günden itibaren hiçbir konuda desteğini esirgemeyerek adeta bana bir abla olan, sabrına, pozitifliğine ve her daim gülen yüzüne hep imrendiğim, yeni başladığım dönemde kendisine sorduğum tüm sorulara bıkmadan cevap veren sevgili çalışma arkadaşım Blm.Uzm. Funda DEMİRİSOY'a

Gerçek bir arkadaş, gerçek bir bilim insanı olan, işine kendisini adanmış ve ileride çok farklı yerlerde şimdikinden çok daha başarılı olarak göreceğimden emin olduğum, tez

süresince benden bilgisini ve manevi desteğini eksik etmeyen, sevinçli, üzüntülü her anımı paylaştığım ve çok özlediğim çalışma arkadaşım Blm. Uzm. Selen PEKER'e, sevecenliğiyle ve hiç bitmeyen sabrıyla akademisyen olmak için doğmuş olduğuna inandığım, gözlerinin içinin her daim gülmesini dilediğim, her zaman bilgilerine, bakış açısına ihtiyaç duyacağımı bildiğim çalışma arkadaşım Blm. Uzm. Gülizar AYDOĞDU'ya

Hayatım boyunca bana inanan, en zor anlarımda yanımda olan, bana verdikleri maddi manevi tüm desteğin karşılığında sadece benimle gurur duymalarını sağlamaya çalıştığım canım annem Serpil NADİR, canım babam Erhan NADİR ve canım dayım Sedat TEZEL'e

Yüksek lisans sürecinde tanıdığım varlığını asla kaybetmek istediğim ve bu süreçte tüm zor zamanlarımda yardımına koşmaktan bir saniye bile şüphe etmeyen, çok başarılı olacağına emin olduğum canım arkadaşım, gerçek bir dost Bio. Begüm GENCER'e

Ve son olarak bana her zaman bir aile gibi davranan, sıcaklıkları bir gün bile eksilmeyen tüm Ankara Üniversitesi Biyoteknoloji Enstitüsü Merkez Laboratuvarı çalışanlarına, sonsuz teşekkür ederim.

2014

Mısra NADİR.

İÇİNDEKİLER

ETİK BEYAN.....	i
ONAY	ii
ÖZET	iii
ABSTRACT.....	iv
TEŞEKKÜR.....	v
İÇİNDEKİLER	vii
ŞEKİLLER DİZİNİ	x
ÇİZELGELER DİZİNİ	xiii
SİMGELER DİZİNİ	xiv
1.GİRİŞ	1
1.1.Endoplazmik Retikulum ve Stresi	1
1.2.MikroRNA'ların Görevleri	1
2.KURAMSAL TEMELLER	4
2.1.Endoplazmik Retikulum Stresi	4
2.2.Protein Katlanmasında Rol Oynayan Moleküller	4
2.3.Katlanmamış Protein Cevabı	5
2.4. Katlanmamış Protein Cevabı Sinyal Yolları.....	8
2.4.1. Protein kinaz RNA (PKR) benzeri ER kinaz (PERK) Sinyal Yolu.....	8
2.4.2. Aktive edici transkripsiyon faktörü 6 (ATF6) Sinyal Yolu.....	8
2.4.3. Inositol gerektiren kinaz 1 (IRE1) Sinyal Yolu	9

2.5. Endoplazmik Retikulum Stresiyle İndüklenen Apoptoz Yolakları	9
2.5.1.CHOP (CCAAT/ Enhancer Binding Protein (C/EBP) Homolog Protein) İndüksiyonu	10
2.5.2. JNK Aktivasyonu.....	12
2.5.3. Kaspaz Aktivasyonu	12
2.6. MikroRNA'lar ve ER Stres	13
2.7.MikroRNA'lar ve XBP1	14
2.8. MikroRNA Tanımlanmasında Kullanılan Biyoinformatik Araçlar	16
3.GEREKÇE ve AMAÇ	19
4. MATERYAL ve YÖNTEM	21
4.1.Materyal	21
4.1.1. Genel Reaktifler	21
4.1.2. Kullanılan RNA Örnekleri.....	21
4.1.3. RNA İzolasyon Reaktifleri	21
4.1.4. cDNA Sentez Reaktifleri	21
4.1.5. MikroRNAom PCR Temelli Profilleme Analizi	22
4.1.6. Kantitatif Eş Zamanlı PCR Reaktifleri	22
4.1.7. Primerler Ve Amplifikasyon Bölgeleri.....	22
4.1.8. Kullanılan Cihazlar	24
4.2.Yöntem.....	25
4.2.1. Total RNA İzolasyonu	25
4.2.2.RNA Miktarı ve Saflığının Belirlenmesi	25

4.2.3. Agaroz Jel Elektroforezi	25
4.2.4. miRNA PCR-Array ile miRNAom Profillerinin Belirlenmesi.....	26
4.2.5. miRNAom Analizi için cDNA Sentezi.....	27
4.2.6. miScript miRNA PCR Array	28
4.2.7. miRNAom Veri Analizi.....	29
4.2.8. İfadesi Değişen miRNAların Hedeflerinin <i>in silico</i> Analizi.....	30
4.2.9. Primer Tasarımı	30
4.2.10. Hedef mRNA Seviyesi Analizi İçin cDNA Sentezi	32
4.2.11. Kantitatif Eş-zamanlı Polimeraz Zincir Reaksiyonu	32
5. ARAŞTIRMA BULGULARI.....	35
5.1. Makrofaj hücre hattına palmitat uygulaması ve hücrelerden total RNA Eldesi ..	35
5.2. miRNA PCR-Array İle miRNAom Profillendirilmesi	36
5.3. İfadesi Değişen MikroRNAların Hedeflerinin <i>In Silico</i> Analizi	44
5.4. Kantitatif Gerçek Zamanlı PCR Sonuçları	68
6. TARTIŞMA ve SONUÇ.....	70
7. KAYNAKLAR	75
8. EKLER.....	78
9. ÖZGEÇMİŞ	97

ŞEKİLLER DİZİNİ

Şekil 1. 1. MikroRNA biyogenezi	3
Şekil 2. 1. KPY Yolakları..	7
Şekil 2. 2. ATF6 Sinyal Yolağı.....	9
Şekil 2. 3. ER stres apoptoz yolakları	10
Şekil 2. 4. CHOP, JNK, ATF4 apoptoz yolakları.....	11
Şekil 2. 5. Kaspaz apoptoz yolakları.....	13
Şekil 4. 1. miRNA miScript PCR array çalışma şeması	26
Şekil 4. 2. miRNAom PCR array üzerinde normalizasyon ve diğer kontrollerin yerleşimi.....	27
Şekil 4. 3.Herpud1 transkriptine spesifik primerlerin Primer3 ile tasarlanması.....	31
Şekil 5. 1.Xbp-1 kırılma testi. 1) RAW+ Tapsigargin, 2) RAW, 3) RAW+Palmitat..	35
Şekil 5. 2. RNA örneklerinin AGE görüntüsü	36
Şekil 5. 3.Çalışmadaki eş zamanlı PCR reaksiyonlarından bir örnek	37
Şekil 5. 4. (A) Kontrol Örnekleri kısmi listesi.....	38
Şekil 5. 5.Tüm çalışmada yer alan 12 adet plakadaki internal kontrol genlerinin Ct değerleri	39
Şekil 5. 6.miRNAom veri analizinin kısmi listesi	40
Şekil 5. 7.Tüm miRNAom çalışması sonucu ifadesi değişen miRNAların 3 boyutlu grafik ile gösterimi.....	41
Şekil 5. 8.miRNAom verilerinin scatter plot görüntüsü	41
Şekil 5. 9.mmu-miR-132-3p' nin hedeflediği potansiyel mRNA sayısı	45
Şekil 5. 10. mmu-miR-132-3p' nin hedeflediği potansiyel mRNA hedeflerinin miRSVR skoruna göre sıralanmış kısmi listesi	45

Şekil 5. 11.mmu-miR-132-3p'nin hedeflerinden Herpud1 mRNAsı ile interaksyon bölgeleri	46
Şekil 5. 12. Yolak analizi için kullanılan miRNA hedeflerinin kısmi listesi.....	47
Şekil 5. 13.GeneCodis arayüzü.....	48
Şekil 5. 14.mmu-miR-132-3p'nin hedeflediği potansiyel mRNA hedeflerinin yolak analizi sonucu KEGG sınıflandırması	50
Şekil 5. 15. mmu-miR-132-3p'nin hedeflediği potansiyel mRNA hedeflerinin yolak analizinin pasta grafik sunumu	51
Şekil 5. 16. mmu-miR-132-3p'nin hedeflediği ER'da protein işlenmesi ile ilgili potansiyel mRNA hedeflerinin listesi (KEGG)	52
Şekil 5. 17. mmu-miR-294-3p'nin hedeflediği potansiyel mRNA hedeflerinin yolak analizinin pasta grafik sunumu	53
Şekil 5. 18. mmu-miR-124-3p'nin hedeflediği potansiyel mRNA hedeflerinin yolak analizinin pasta grafik sunumu	53
Şekil 5. 19. mmu-miR-486-5p'nin hedeflediği potansiyel mRNA hedeflerinin yolak analizinin pasta grafik sunumu	54
Şekil 5. 20. mmu-miR-542-5p'nin hedeflediği potansiyel mRNA hedeflerinin yolak analizinin pasta grafik sunumu	54
Şekil 5. 21.mmu-miR-1191'in hedeflediği potansiyel mRNA hedeflerinin yolak analizinin pasta grafik sunumu	55
Şekil 5. 22.mmu-miR-125a-3p 'nin hedeflediği potansiyel mRNA hedeflerinin yolak analizinin pasta grafik sunumu	55
Şekil 5. 23.mmu-miR-449a-5p 'nin hedeflediği potansiyel mRNA hedeflerinin yolak analizinin pasta grafik sunumu	56
Şekil 5. 24.mmu-miR-2136'nin hedeflediği potansiyel mRNA hedeflerinin yolak analizinin pasta grafik sunumu	56

Şekil 5. 25.miRNA hedeflerinin görev aldıkları biyolojik süreçlere göre pasta grafik sunumu(GO: Biyolojik süreç).....	61
Şekil 5. 26.miRNA hedeflerinin görev aldıkları biyolojik süreçlere göre pasta grafik sunumu(GO: Biyolojik süreç).....	62
Şekil 5. 27.miRNA hedeflerinin görev aldıkları biyolojik süreçlere göre pasta grafik sunumu(GO: Biyolojik süreç).....	63
Şekil 5. 28.mmu-miR-132-3p hedeflerinde gerçekleştirilen biyolojik süreç analizi sonucu gruplanan gen kümesi.....	64
Şekil 5. 29.Bazı miRNA ve hedef mRNAlarının komplementeritesi.....	67

ÇİZELGELER DİZİNİ

Çizelge 2.1..Farklı miRNA aktivitelerinin, çeşitli pro-adaptif ve pro-apoptotik KPY sinyal yollarına katkısı	14
Çizelge 2. 2.MikroRNAların hedef mRNAlarının belirlenmesinde kullanılan veri tabanlarının özellikleri	17
Çizelge 4. 1. Total RNA izolasyonu için kullanılan malzeme listesi.	21
Çizelge 4. 2. Çalışmada kullanılmak üzere tasarlanan primerler.	22
Çizelge 4. 3.Kullanılan cihazlar listesi.....	24
Çizelge 4. 4. miRNA PCR Array ters transkripsiyon reaksiyonu	28
Çizelge 4. 5.Çalışmada kullanılan örnekler ve kısaltmaları	28
Çizelge 4. 6.miScript miRNA PCR Array QRT-PCR Reaksiyonu.	28
Çizelge 4. 7.Light Cyler 480 platformunda gerçekleştirilen QRT-PCR reaksiyon koşulları	29
Çizelge 4. 8. QRT-PCR reaksiyonu reaktif miktarları.....	33
Çizelge 4. 9.RotorGene-Q platformunda gerçekleştirilen QRT-PCR reaksiyon koşulları.	33
Çizelge 5. 1. RNA örneklerinin konsantrasyonları	36
Çizelge 5. 2. Lipotoksik ER stres sonucu ifadesi değişen 43 miRNA.....	42
Çizelge 5. 3.Lipotoksik ER stres sonucu ifadesi değişen miRNA hedeflerinin görev aldıkları yollar (KEGG)	57
Çizelge 5. 4. İleri analizler için seçilen mRNA ve ilgili oldukları miRNAlar.	65
Çizelge 5. 5. QRT-PCR sonuçları (3 biyolojik tekrar ortalamaları).....	69

SİMGELER DİZİNİ

°C	Santigrat derece
µl	Mikrolitre
µM	Mikro Molar
bç	Baz çifti
cDNA	Komplementer DNA
ddH ₂ O	Çift distile su
DNA	Deoksiribonükleik asit
dNTP	Deoksinükleotit
EtOH	Etanol
g	Gram
L	Litre
mRNA	Mesajcı RNA
miRNA	MikroRNA
ml	Mililitre
PCR	Polimeraz Zincir Reaksiyonu
RNA	Ribonükleik asit
RPM	Dakikadaki dönüş sayısı
QRT-PCR	Kantitatif ters transkripsiyon polimeraz zincir reaksiyonu
TBE	Tris Borik Asit-EDTA
UTR	(Untranslated Region) Transle Olmayan Bölge
UV	Ultraviyole
V	Volt
ER	Endoplazmik Retikulum
KPY	Katlanmamış Protein Yanıtı

1.GİRİŞ

1.1.Endoplazmik Retikulum ve Stresi

Endoplazmik Retikulum (ER) sitozol boyunca yayılmış membran tübüllerinden oluşmuş birbirine bağlı yoğun bir ağ yapısı olarak ilk olarak 1945 yılında keşfedilmiştir¹. Endoplazmik retikulum, hücrede sentezlenen proteinlerin katlanması ve işlenmesinden sorumlu temel organeldir².

ER, proteinlerin katlanması ve olgunlaşmasında, lipid biyosentezinde, hücreler arası Ca⁺ dengesinin sağlanmasında ve redoks potansiyelinin düzenlenmesinde çok önemli role sahiptir. ER'daki protein katlanma ve modifikasyon süreci, ER homeostazındaki değişimlere oldukça hassastır³. ER fonksiyon kapasitesini aşan fizyolojik veya patolojik durumlarda lümende katlanmamış ya da yanlış katlanmış protein birikimi meydana gelir ve bu durum ER stresi olarak isimlendirilmektedir. ER stresi hücre içerisinde oluştuktan sonra hücrenin hayati fonksiyonlarını devam ettirebilmek, hücrenin homeostazını korumak için **Katlanmamış Protein Yanıtı (KPY)** devreye girmektedir. KPY, stres altındaki ER'ın protein katlama kapasitesini idame ettirmekten sorumludur. Protein Kinaz RNA (PKR), benzeri ER Kinaz (PERK), Aktive edici Transkripsiyon Faktörü (ATF6), İnozitol Gerektiren kinaz 1 (IRE1) yolları KPY sinyal yollarının başlıcalarıdır⁴.

1.2.MikroRNA'ların Görevleri

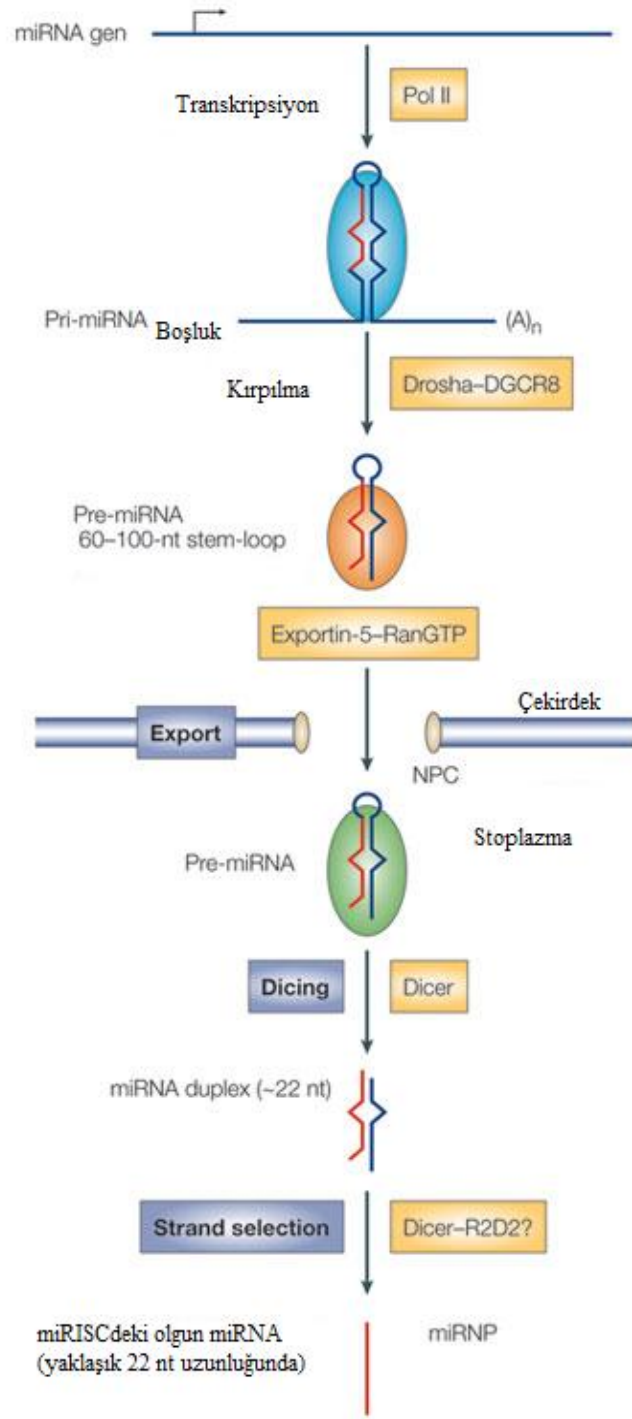
Mikroribonükleik asitler (**miRNA**), ortalama 22 nükleotit uzunluğunda küçük, protein kodlamayan düzenleyici RNA molekülleridir. Hayvan ve bitkilerde, protein kodlayan genlerin mRNA'sına bağlanarak transkripsiyon sonrası baskılanmasını direk olarak etkileyerek gen ifadesinin düzenlenmesinde önemli rol oynarlar⁵. 1990'ların başında *Caenorhabditis elegans*'ta (*C.elegans*) postembriyonik gelişmenin temporal kontrolünün analizi sırasında *lin-4* ve *let-7* RNAlarının tanımlanması ile keşfedilmiştir⁶. *Let-7* homologları, memeliler de dahil olmak üzere diğer bilateral hayvanlarda da bulunmaktadır.

C.elegans'ta gelişim zamanlamasını düzenleyen *let-7*'nin pek çok türde korunmuş olması bu miRNA ailesinin biyolojik fonksiyonun önemini de vurgulamıştır. Ardından hücre içi

küçük RNA sınıfının önemli temsilcisi olan *let-4* ve *let-7* RNAları, kurtlarda, sineklerde ve memelilerde rapor edilmiş ve mikroRNA olarak isimlendirilmiştir⁷⁻⁹.

2001 yılında sayısız miRNA'nın farklı canlılarda tanımlanmaya başlanması ile, miRNAlar oldukça önemli ve cazip bir çalışma alanı olmaya başlamıştır⁷⁻¹⁰. Son yıllarda, yüksek verimle uygulanan dizileme çalışmalarlarıyla beraber miRNAların, oldukça fazla sayıda fosfataz ve kinazları da regüle ettiği ortaya çıkmıştır¹¹. İnsanda protein kodlayan genlerin %60'ının miRNA aracılı gen ifadesinin kontrolü için potansiyel hedef olduğu *in silico* olarak tahmin edilmektedir¹².

MikroRNA'lar, primer transkript (pri-miRNA) olarak RNA polimeraz II enzimi tarafından genomik DNA'dan sentezlenir. Çekirdekte pri-miRNA, RNAaz III enzim ailesinin bir endonükleazı olan Drosha ve kofaktörü Pasha kompleksi tarafından yaklaşık 70 nükleotid uzunluğunda olan pre-miRNA'ya dönüştürülür¹³. Pre-miRNA molekülü bir nüklear taşıma reseptörü olan Exportin 5 ve nüklear bir protein olan RAN-GTP'ye bağımlı şekilde sitoplazmaya taşınır. Sonrasında pre-miRNAlar sitoplazmada RNAz III enzim ailesinden Dicer adlı endonükleaz ile kesilerek 18-24 nükleotid uzunluğunda çift zincirli miRNA-miRNA* dupleksine çevrilir¹⁴. Dicer, aynı zamanda RNA ile indüklenmiş susturma kompleksi (RNA-Induced Silencing Complex) RISC oluşumunu başlatır. Dicer, pre-miRNA'nın sap- ilmiğini kestikten sonra, miRNA-miRNA dupleksinden sadece biri RISC kompleksine dahil olur. RISC kompleksinin içinde yer alan bir RNAz olan argonat'ın etkisiyle bu iki iplikten 5'ucu daha kararlı olanı seçilip komplekse dahil edilir. Bu iplik kılavuz iplik (guide strand) olarak adlandırılır Diğer iplik, anti-kılavuz veya yolcu iplik olarak adlandırılır, RISC kompleksinin substratı olarak işlenir. MikroRNA'lar, aktif RISC kompleksine entegre olduktan sonra, ya argonat proteinleri yardımıyla mRNA'nın yıkımına ya da protein translasyonunun baskılanmasına neden olurlar. Şekil 1.1'de mikroRNA biyogenezi şematik olarak görülmektedir.

Nature Reviews | Molecular Cell Biology

Şekil 1. 1. MikroRNA biyogenezi(Kim 2005'den modifiye edilmiştir).

Önceden miRNA:miRNA* çifti olarak tanımlanan yapıda olgun miRNA, öncül miRNA'nın 5' kolundan köken aldı ise miRNA-5p ve 3' ucundan köken aldı ise miRNA-3p olarak adlandırılır.

2.KURAMSAL TEMELLER

2.1.Endoplazmik Retikulum Stresi

Endoplazmik retikulum yeni sentezlenen salgı ve membran proteinlerinin hücrede yer aldığı organeldir. Bu proteinler organelden çıkarılmadan önce post-translasyonel olarak modifiye edilmeli ve uygun bir biçimde katlanmak zorundadır¹⁵. ER fonksiyon kapasitesini aşan fizyolojik veya patolojik durumlarda lümeninde katlanmamış ya da yanlış katlanmış protein birikimi meydana gelir ve bu durum ER stresi olarak isimlendirilmektedir. ER stresi hücre içerisinde oluştuktan sonra hücrenin hayati fonksiyonlarını devam ettirebilmek için **K**atlanmamış **P**rotein **Y**anıtı (**KPY**) adı verilen sinyal yolları devreye girmektedir. Protein kinaz R benzeri ER kinaz (**PERK**), aktive edici transkripsiyon faktörü (**ATF6**), inozitol gerektiren kinaz 1 (**IRE1**) yolları, **KPY** sinyal yollarının başlıcalarıdır. Bu yollar ilerde de bahsedileceği gibi, şekil 2.1'de daha ayrıntılı bir şekilde gösterilmektedir.

2.2.Protein Katlanmasında Rol Oynayan Moleküller

ER şaperonları, endoplazmik retikulumun fonksiyonu için gereklidir. Bu şaperonlardan özellikleri en iyi tanımlanan BIP, HSPA5 şeklinde de isimlendirilmiş, glukozla düzenlenen protein 78'dir(**GRP78**). Monomerik veya dimerik formdadır ve 78 kDa ağırlığındadır. Aynı zamanda oligomerik formu depo halinde bulunmaktadır. Monomerik formu ise şaperon görevi görmektedir. **GRP78**, ER haricinde, çekirdek ve mitokondride de bulunmaktadır. Proteinin ER'a translokasyonunun düzenlenmesi, protein katlanmasının sağlanması, kalsiyum bağlanması, apoptozisin düzenlenmesi, **KPY**'nin düzenlenmesi, protein kalite kontrolünün sağlanması, protein yıkımının sağlanması **GRP78**'in **KPY** ile ilgili başlıca görevleridir^{16,17}. **GRP78** şaperonu, kanser hücrelerinin tümör baskılama, ilaç direnci gibi patolojik koşullar altında hayatta kalabilmesi için gereklidir¹⁸.

Protein katlanmasından sorumlu bir diğer protein olan glukozla düzenlenen protein 94 (**GRP94**) dimerik bir proteindir ve 94 kDa ağırlığındadır. ER'da en fazla bulunan proteindir. Protein katlanmasının sağlanması ve eğer katlanamayan proteinler varsa yıkımının sağlanması **GRP94**'ün başlıca görevleridir. Bunların dışında ayrıca kalsiyum

bağlanması, apoptozisin düzenlenmesi, immünite (antijen sunumu) gibi hücre içi olaylarda da rol almaktadır.

Kalneksin ve kalretikulin, glikoproteinlerin kalite kontrolünden sorumludur. Glikoproteinlere bağlanan kalneksin ve kalretikulin, disülfid izomerazlar ve foldazlar için substrat sunar ve bunun sonucunda proteinin tersiyer yapısı şekillenmiş olur¹⁹. Olgunlaşmamış protein endoplazmik retikuluma girdiği zaman N-bağlı glikanlarla (iki N-asetilglukozamin, dokuz mannoz ve üç glukoz molekülünden oluşur) modifiye edilir. Protein doğru katlanmışsa son glukozun uzaklaştırılması ile şaperonların bağlandığı bölge ortadan kaldırılarak olgun proteinin golgiye transferi gerçekleşir. Ancak protein doğru katlanmamışsa ER lümenine gömülü, UGGT ya da (UDP)-glukoz (glikoprotein, glukoziltransferaz) katlanmamış kısma bağlanır ve deglikozile glikana glukoz ekler. Dolayısıyla kalneksin, kalretikulin için bağlanma bölgesi oluşturulur. Bu zaman zarfında doğru konformasyon sağlanmışsa UGGT tekrar aktive olmaz ve protein golgiye gider. Bu şart sağlanamamışsa UGGT'nin düzenlediği sikluslar protein yıkımı gerçekleşene kadar tekrarlanır²⁰.

2.3.Katlanmamış Protein Cevabı

Katlanmamış protein cevabı (KPY), ER'da lokalize olmuş üç temel sinyal yolağının aktif hale geçmesi ile düzenlenir. Son yapılan çalışmalarda, belirli hücre tiplerinde bu mekanizmanın aktif hale geçmesinin diğer yolaklarla da ilişkili olabileceğinden bahsedilmektedir. Farklı sinyal mekanizmalarının da olmasına rağmen, her aktif hale geçen yolak, ER strese yanıt veren genlerin transkripsiyonunu yönetir¹⁵.

Hücrede stres oluşması durumunda, cevap vermesi ve stresi yenmesi homeostazın sağlanması için gereklidir. N-bağlı glikozilasyon inhibisyonu ve kalsiyum homeostazının bozulması, enfeksiyon, genetik mutasyon, besin eksikliği, hipoksi gibi ekzojen ya da endojen kaynaklı bir çok stres nedeni vardır¹⁵. Hücrenin, karşılaştığı ER stres ile baş edebilmek ve homeostazı sağlamak için aktive olan başlıca KPY yolakları, şekil 2.1'de gösterilmektedir.

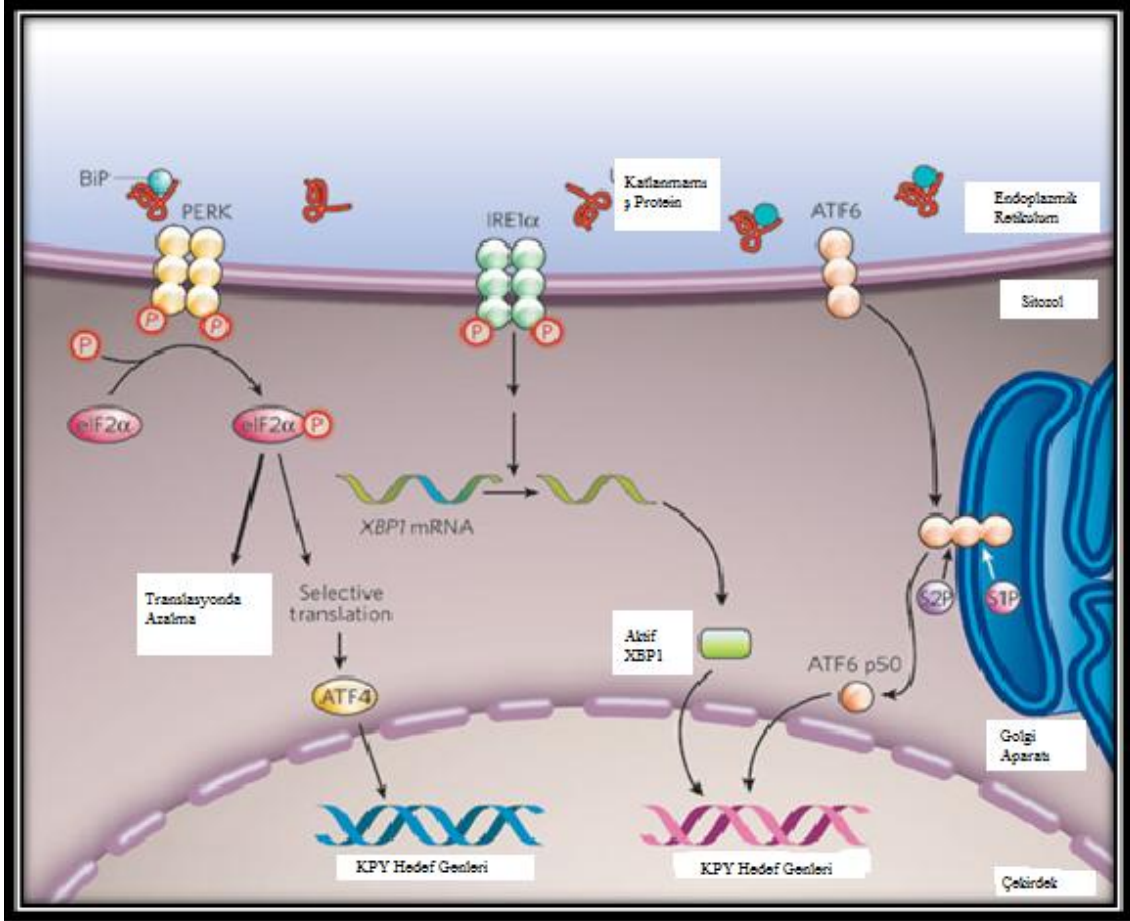
ER, lümeninde biriken katlanmamış proteinlerin katlanmasını sağlamak için kapasitesini artırır. Katlanmaya destek olan yardımcı moleküllerin sentezi artırılır. Yanlış katlanan proteinler düzeltilemezse ER yükünü azaltmak için yıkıma gönderilir. Hücre yine de adaptasyonu sağlayamazsa çevre dokuya zarar vermemesi için apoptoza yönlendirilir.

Makrofaj, pankreas beta hücreleri gibi sekretuar hücrelerin farklılaşma ve hücre büyümesi, yanlış katlanan protein üretimine neden olur ve bu KPY'yi indükleyen fizyolojik durumlardır. Patolojik durumları ise, hipoglisemi, hiper-homosisteinemi ve iskemi gibi artmış metabolik durumlar; sekretuar ve transmembran proteinleri kodlayan genlerde mutasyon; hepatit C gibi enfeksiyonlardır¹⁵. Günümüze kadar KPY sensörü olarak üç transmembran protein tanımlanmıştır.

KPY, ER'da katlanmamış veya hatalı katlanmış proteinlerin birikmesi sonucunda tetiklenen evrimsel süreçte korunmuş bir cevaptır.

KPY aktivasyonunu tetikleyen etmenler şunlardır:

- Normal ER işlevini yeniden kurmak ve değişen çevreye adaptasyonu sağlamak,
- ER lümenine gelecek yeni proteinlerin miktarını azaltmak,
- ER'da proteinlerin katlanma kapasitesini arttırmak,
- ER'da bulunan katlanmamış veya hatalı katlanmış proteinlerin degradasyonunu (ERAD) ve tekrar sitoplazmaya dönüşünü sağlamaktır.

Şekil 2.1. KPY Yolakları (Kezhong Zhang & Randal J. Kaufman Nature 2008'den modifiye edilmiştir²¹).

Eğer KPY tarafından aktive olan koruma mekanizması normal ER fonksiyonunu tamir etmek için yeterli değilse hücreler apoptoza giderler. Son yapılan araştırmalar ER stresi ve KPY'nin diyabet, obezite ve ateroskleroz gibi metabolik hastalıklarda, kanserde, immun yanıtta ve Alzheimer, Parkinson, Huntington hastalığı gibi nörodejeneratif hastalıklarda önemli rol oynadığını desteklemektedir. ER stresi ve KPY üzerinde yapılacak daha ileri çalışmalar bu fizyolojik mekanizmanın tam rolünü açıklamak için gereklidir ve potansiyel tedaviler için yeni yollar sağlayacaktır.

2.4. Katlanmamış Protein Cevabı Sinyal Yolları

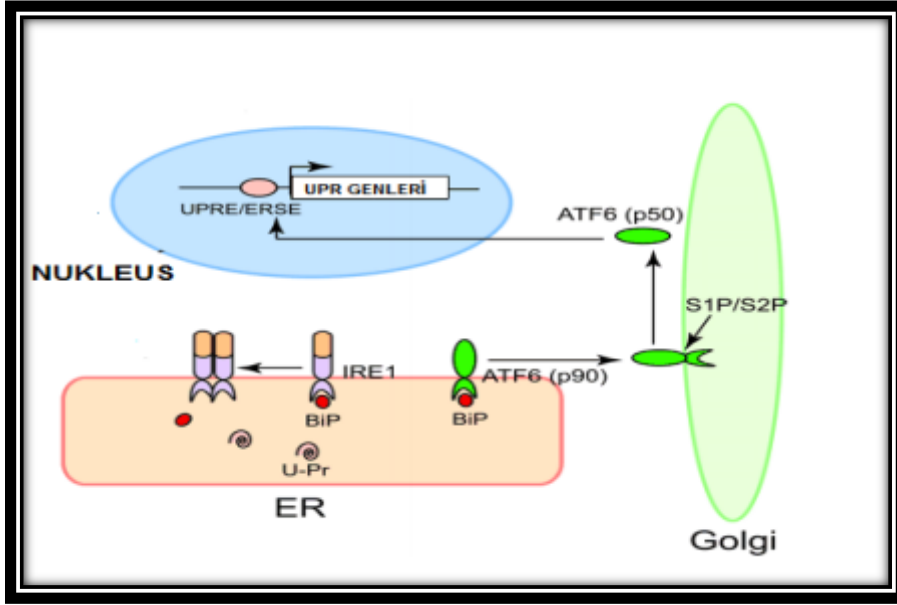
2.4.1. Protein kinaz RNA (PKR) benzeri ER kinaz (PERK) Sinyal Yolu

Memeli hücrelerinde, ER strese verilen ilk yanıt geçici olarak translasyonun etkisinin azaltılmasıdır. Bu olay PERK sinyal yolağı tarafından yönetilmektedir. PERK, ER membranında lokalize, Tip I transmembran serin treonin kinaz proteindir²²⁻²⁴. Normal şartlar altında GRP78 ile beraber bulunması molekülün inaktif durumda kalmasını sağlar. ER kapasitesini aşan yükü veya stresle karşılaştığı zaman beraberinde bulunan GRP78 lümene katlanmaya yardımcı olması için gönderilirken PERK homodimer olarak fosforillenir^{22,25}. Aktive olan PERK daha sonra ökaryotik başlama faktörü eIF2 α 'daki Serin-51'i fosforiller^{23,24}. Fosforile eIF2 α , genel translasyonu hücre içinde durdurur. Ancak bazı seçilmiş proteinlerin translasyonu devam eder ve miktarları artar. Translasyonun inhibe olması sonucu kısa ömürlü proteinler hücreden temizlenir. En tipik örnek siklin D'dir. ER stres sırasında bu proteinin yokluğu memeli hücrelerinin hücre siklusu sırasında G1 fazında kalmasına yol açar.

2.4.2. Aktive edici transkripsiyon faktörü 6 (ATF6) Sinyal Yolu

ATF6, hücrede ER stresi olmadığında, ER membranında GRP78 ile beraber inaktif şekilde bulunmaktadır. Bu proteinin memeli hücrelerinde, oldukça sık rastlanan dokuların dağılımında ATF6 α ve ATF6 β olmak üzere iki izoformu bulunmaktadır²⁶.

ER stres ile karşılaşınca PERK'dekine çok benzer bir mekanizmayla GRP78 lümene katlanmaya yardımcı olmak için gönderilirken ATF6'da posttranskripsiyonel modifikasyona uğrar²⁷. Golgiye gönderilen ATF6, site1 proteazla (S1) sonra site2 proteaz (S2) ile etkileşerek kırılır^{28,29}. Ardından site2 proteaz tarafından kırılan ATF6 çekirdeğe gönderilir. Burada GRP78, GRP94 gibi ER şaperonlarının ifadesini artırır. Sonuç olarak bu proteinlerin sentezi artar ve ER katlama kapasitesi yükselerek strese karşı korunma sağlanmaya çalışılır.

Şekil 2. 2. ATF6 Sinyal Yolağı (Rawson *et. al.* Mol Cell. 2000'den modifiye edilmiştir²⁹)

2.4.3. Inositol gerektiren kinaz 1 (IRE1) Sinyal Yolu

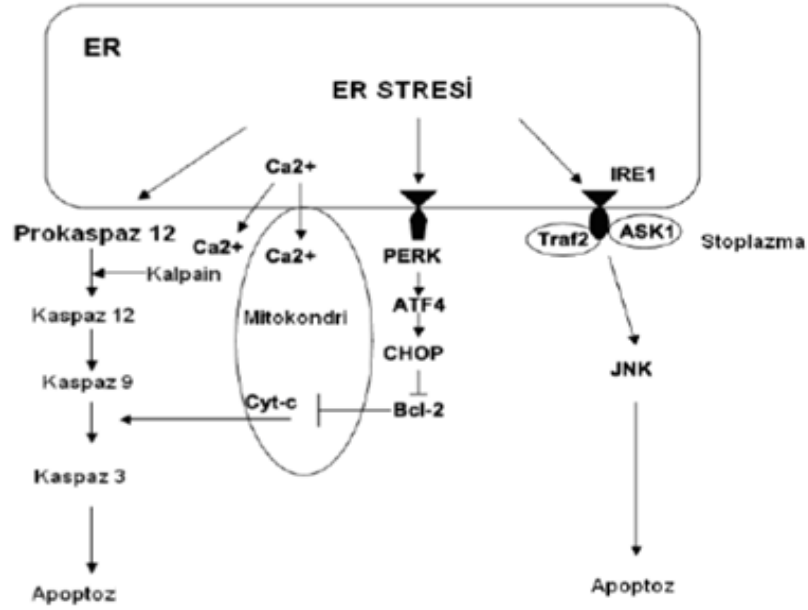
IRE1 transmembran yapıda bir proteindir. İki formu vardır. IRE1- α tüm hücrelerde bulunurken β formu ise bağırsaklarda bulunmaktadır³⁰. Her iki izoformu da ER'da transmembran proteini olarak bulunmaktadır. IRE1 α , farede yaşamsal olarak önem taşıyan genlerden biridir³¹.

IRE1, diğer KPY yolları gibi GRP78 ile kompleks halindeyken inaktiftir. ER stres sırasında GRP78'in ayrılması, IRE1 α 'nın dimerizasyonunu, oligomerizasyonunu ve trans-otofosforilasyonunu sağlar. Aktif haldeki IRE1'in RNAaz aktivitesi ile X-box bağlayıcı protein 1 (XBP) mRNAsından 26 nükleotid uzaklaştırılır ve oluşan kırpılmış XBP1 mRNA translasyona girer ve transkripsiyon faktörü kodlar. XBP1 mRNAsı sitoplazmasında normalde de bulunmaktadır. Ancak kırpılmamış şekildedir³².

2.5. Endoplazmik Retikulum Stresiyle İndüklenen Apoptoz Yolları

Hatalı katlanmış proteinlerin birikimi ve ER stresinin üstesinden gelmek için hücrede KPY yolağı aktive olmaktadır. Eğer hatalı katlanmış protein miktarı çok fazla olursa ve stres devam ederse, KPY'nin aktivasyonu ER stresine baş etmek için yetersiz kalmaktadır ve böyle bir durumda ER stresi programlı hücre ölümüne yol açar. Ancak ER stresine

indüklenen apoptozu düzenleyen mekanizmalar henüz tam olarak açıklanamamış değildir³³. PERK, ATF6 ve IRE1 sinyal yolları sadece yaşama işlevlerini sağlayan yolları başlatmazlar aynı zamanda apoptoz yollarını da indüklerler. ER stresi sırasında proapoptotik sinyalleri tetiklemektedir. Fakat direk olarak hücre ölümüne yol açmak yerine CHOP ya da JNK gibi yolağın ilerisindeki moleküllerin aktivasyonunu başlatarak etki ederler³⁴. Oluşan bu programlı ölüm yolları şekil 2.3'te gösterilmektedir.

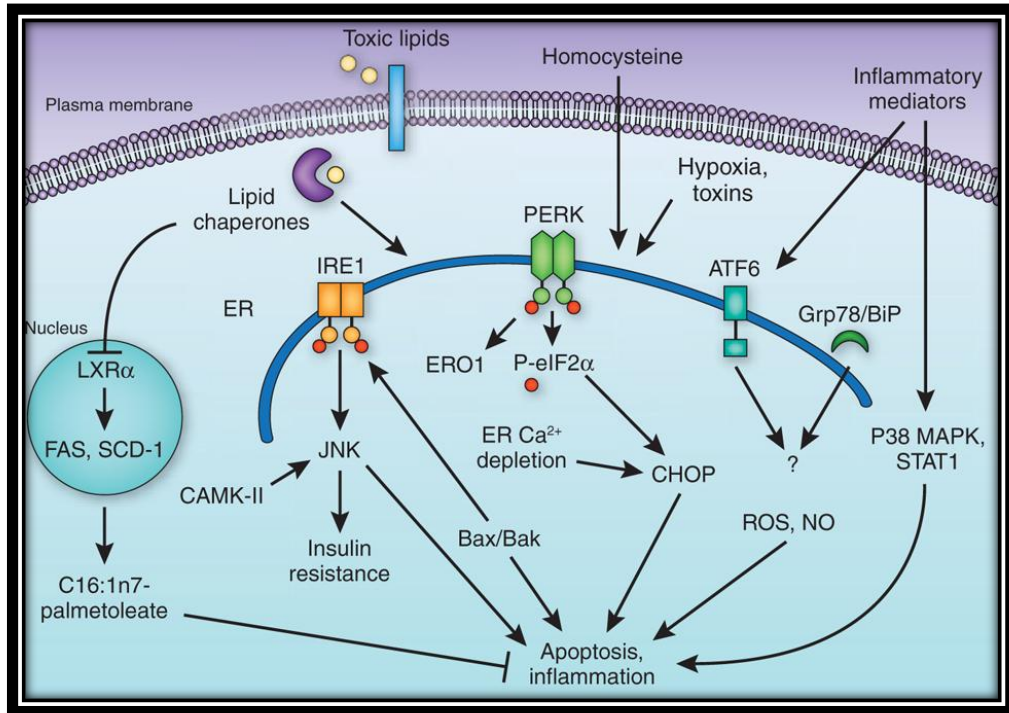
Şekil 2. 3. ER stres apoptoz yolları

2.5.1.CHOP (CCAAT/ Enhancer Binding Protein (C/EBP) Homolog Protein) İndüksiyonu

CHOP, bZIP-içeren transkripsiyon faktörü olarak C/EBP ailesinin üyesi olarak tanımlanmıştır. CHOP GADD153 (growth arrest and DNA-damage inducible gene 153) olarak da bilinir, ER stresle DNA hasarından daha çok indüklenir³⁴. Uzayan ER stres süresinde CHOP, en fazla ifadesi artan genlerden biridir^{22,35}. CHOP'un transkripsiyonu ER membranında yer alan PERK, ATF6 ve IRE-1 tarafından aktive edilmektedir^{22,35,36}.

Pek çok çalışmada ER stres kaynaklı apoptoz CHOP yolğını içermektedir. CHOP'un transkripsiyon ve translasyon seviyesindeki kontrollerine ek olarak, aktivasyonunu artırmak için P38 MAPK 78. ve 81. serinden fosforile ederek posttranslasyonel olarak da kontrol sağlamaktadır³⁴. CHOP'un maksimum olarak indüklenmesi için, bütün ER strese cevap yolları gereklidir. Çünkü CHOP'un promotor bölgesi ATF4, ATF6, XPP-1 ve ATF2/ATF3 tarafından transaktive olan 4 cis-davranışlı elementler tarafından düzenlenmektedir. CHOP'un ifadesi GADD34, ERO1, DR5, karbonik anhidraz VI ve TRB3 gibi proapoptotik proteinlerin indüksiyonuna da yol açmaktadır. ERO1 ER luminal proteinken, diğerleri sitozoliktir^{37,38}. BCL2 protein ailesinin üyeleri (BCL2, BAX, BAK, BIK) apoptotik hücre ölümünün düzenlenleyicisi olarak önem taşımaktadır (Şekil 2.4.).

Mitokondri aracılı apoptozda olduğu gibi ER stresıyla indüklenen apoptoz da BCL2 protein ailesi tarafından düzenlenmektedir. ER stresıyla indüklenen hücre ölümünde BCL2 proteinlerinin ilişkisi açık olmasına rağmen, ER streşi tarafından nasıl düzenlendiği daha az bilinmektedir³⁴.

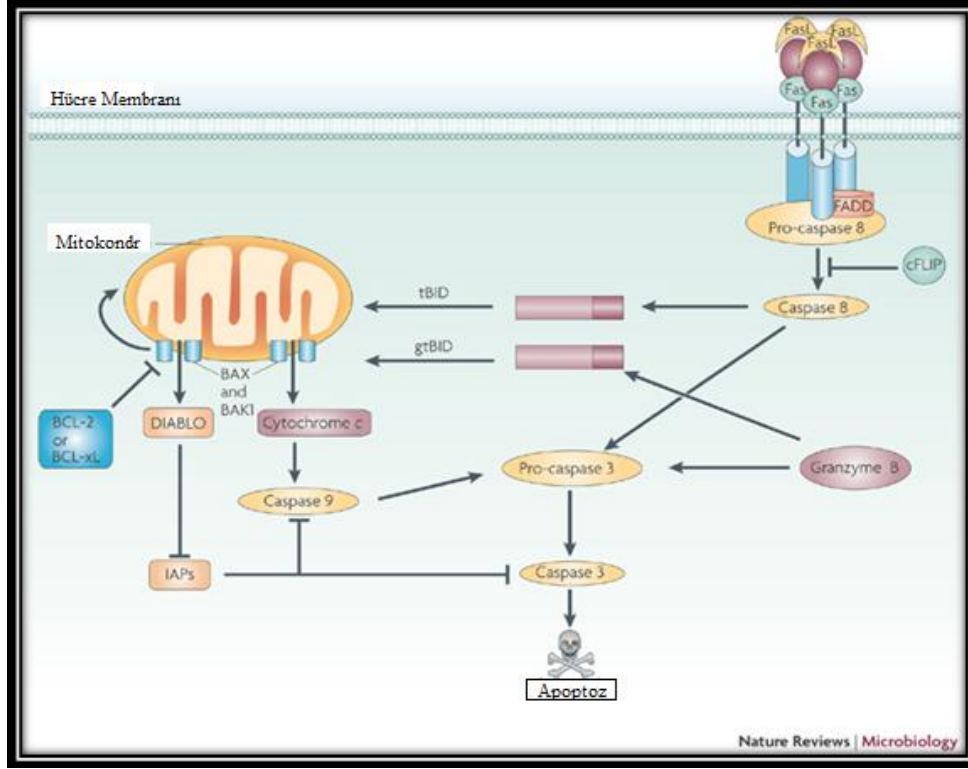
Şekil 2. 4. CHOP, JNK, ATF4 aracılı apoptoz yolları

2.5.2. JNK Aktivasyonu

ER strese yanıt olarak, IRE1 α , adaptör protein TNF reseptör ilişkili faktör 2(TRAF2) ile beraber ER membranında bulunmaktadır³⁹. Sinyal iletiminde görevli proteinlerden olan c-jun NH2- terminal kinaz (JNK) ER stresinde başka bir apoptotik yoldur, gen ekspresyonunu düzenler ve strese karşı yaşam ve hücre ölümü arasındaki ilişkiyi sağlar. ER stres yolunda JNK aktivasyonunun işlevsel önemi henüz tam olarak açıklanmış değildir. KPY IRE1-TRAF2-ASK1 kompleksi tarafından aktive olmaktadır. IRE1, Xbp1 kırılmasındaki rolünden bağımsız olarak JNK sinyal yolunu aktive ederek apoptozu tetiklemektedir. IRE-1- TRAF2 etkileşimi apoptozu tetikleyen transkripsiyonel baskılayıcı faktör olan ATF3'ü de aktive etmektedir. Ayrıca JNK'ın, fosforilasyonla BCL2 proteinlerini düzenlediği de bilinmektedir⁴⁰.

2.5.3. Kaspaz Aktivasyonu

Kaspazlar, ER'la bağlantılı sistein proteaz ailesinin üyesidirler. Hücrelerin içinde inaktif halde bulunmaktadır ve apoptozun indüklenmesinden sonra aktif enzim formuna dönüşmek üzere işlenirler. Kaspazların aktivasyonu apoptoz için gereklidir ve kaspaz 12, 3, 6, 7, 8 ve 9'un işlevleri ER stresıyla ilgili çalışmalarda gösterilmiştir. Kaspaz 12, ER stresıyla indüklenen apoptozun anahtar düzenleyicisi olarak önem taşımaktadır. Kaspaz 12, çeşitli yollardan ER stresi ile aktive olabilmektedir. Birinci yol; kalsiyum tarafından aktive olan sitoplazmik proteaz olan kalpainler tarafından aktive olmasıdır. ER'da kaspaz 12'nin aktivasyonundan sonra kaspaz-12 prokaspaz 9'u keser ve kaspaz 9'da kaspaz 3'ün aktivasyonuna yol açar ve sonuçta apoptoz gerçekleşir. İkinci yol; IRE1 ve adaptor protein TRAF2 ile direk bağlantılı olarak aktive olabilmesidir. Üçüncü yol; Kaspaz 7'nin bazı apoptotik uyarılara cevap olarak ER'da transloke olması ve direk olarak kaspaz 12 'yi aktive edebilmesiyle gerçekleşmektedir. ER stresıyla diğer kaspazların da bağlantılı olduğunu ve diğer kaspazların aktivasyonunu da indüklediği gösterilmiştir (Şekil 2.5.).

Şekil 2. 5. Kaspazların apoptozdaki görevleri

2.6. MikroRNA'lar ve ER Stres

MikroRNA'lar, diziye özgü biçimde gen ifadesini düzenleyen kodlanmayan RNAların küçük bir ailesidir. MikroRNA ailesini oluşturan iki önemli üye ilk olarak *C. elegans*'da gelişmeyi düzenleyen genlerden tanımlanmıştır. MikroRNA'lar, farklı ifade modellerine sahiptir, pek çok gelişimsel ve fizyolojik süreçleri düzenleyebilir. MikroRNA'ların keşfi, kompleks gen regülasyonunu anlamak için yeni bir boyut kazandırmıştır⁴¹. Sonraları yapılan çalışmalarda, kanserde rol oynayan miRNA'lar "oncomir" olarak adlandırılmıştır. Memelilerde miRNA ifadesinin "antagomiR" denilen moleküllerle susturulabileceği gösterilmiştir⁴².

Son çalışmalar KPY ile ilgili olan transkripsiyon faktörlerinin mikroRNAlar tarafından regüle edildiğini desteklemektedir. Ayrıca bu transkripsiyon faktörleri, mikroRNA ifadesini ya da bu ifadenin devamlılığını düzenleyebilir. Bu durum, mikroRNAların, KPY yollarında önemli pek çok düzenleyici fonksiyonu olduğunu vurgulamaktadır. Ayrıca, adaptif ve apoptotik mekanizmalarını kontrol ederek ER stresin hücrel yanıtını yönetirler. Yapılan çalışmaların da bize gösterdiği gibi, bağımsız mekanizmalar tarafından

oluşan ER stres (protozomal degresyonun durması, ER bağlı glikozilasyonun durması ya da Ca⁺ homeostazının bozulması) miRNA ifade modellerini farklı yollarla etkilemektedir. Gözlemlenen farklılıkların pek çoğuna rağmen, strese yol açan farklılıklar, üstünde durulan temel mekanizmalardır.

ER stres ve KPY bileşenlerini araştırmak üzere gerçekleştirilen bazı yüksek hacimli miRNA mikrodizilimlerinin analizi sonucu lipotoksisitenin miRNA ifadesi üzerinde etkisi olduğu saptanmıştır. Pankreas Beta-hücrelerine serbest yağ asidi verilerek 132 adet miRNA'nın ifade seviyelerindeki değişiklikler analiz edilmiştir⁴³. Pek çok miRNA'nın yanısıra en çarpıcı mmu-miR-34a ve mmu-miR-146'nın pankreas Beta hücrelerinde artışı mikroarray ile gösterilmiş ve çalışmada bu iki miRNA üzerine yoğunlaşmıştır. 2010'da kimerik tRNA kullanılarak hücrelerde ER stres oluşturulmuş ve KPY aktivasyonu sonucunda yaklaşık 200 miRNA'nın ifade seviyesinde değişiklik olduğu tespit edilmiştir⁴⁴.

2.7.MikroRNA'lar ve XBP1

XBP1, gelişmekte olan polipeptidlerin ER'a girişini, proteinlerin olgunlaşmasını ve katlanmasını sağlayan genlerin ifadesini artırarak pek çok ER ve salgı yollarını indükleyen bir transkripsiyon faktörüdür^{45,46}. Çizelge 2.1'de KPYnin adaptif ve apoptotik cevaplarını düzenleyen mikroRNAların listesi yer almaktadır

Çizelge 2.1.Farklı miRNAların, çeşitli pro-adaptif ve pro-apoptotik KPY sinyal yollarına katkısı (Byrd *et al*, 2013'den modifiye edilmiştir).

mikroRNA	Düzenlenen yolak	Hedef Gen(ler)	KPY'ye katkısı
miR-346	XBP1(S)	TAP1	adaptif - TAP1 ifadesi azalır, böylece MHC sınıf-I ilgili antijen sunumu azalır.
miR-708	CHOP	Rhodopsin	adaptif –ER protein katlanma talebini azaltır
miR-30c-2-3p	NF-κB (PERK hedefi)	XBP1	adaptif –KPY süresince XBP1 ifadesini düzenler
miR-214	NF-κB (bağlantılı)	XBP1	adaptif -KPY aktive oluncaya kadar XBP1 ifadesini düzenler
miR-221/222	CHOP (bağlantılı)	p27Kip1	apoptotik - p27Kip1 ve MEK/ERK- bağımlı G1 faz arreste katkıda bulunur

miR-455	ATF6	Calreticulin (bağlantılı)	adaptif - calreticulin seviyesini düzenler
miR-663	ER stres indüklenebilir	ATF4 (bağlantılı)	adaptif - ATF4 hedefleri olan VEGF and TRIB'i direk olmayan yoldan azaltır
miRs 17, 34a, 96, 125b	IRE1-bağımlı yıkım	Caspase-2	adaptif - IRE1 miR'leri degrede edinceye kadar, miRler Caspase2 transkripsiyonunu inhibe eder, apoptozun başlaması ile sonuçlanır.
miR-204	ER stres indüklenebilir	tanımlanmamış	apoptotik - KPY induksiyonu üzerine genel inhibitör etki
miR-122	ER stres indüklenebilir	ER stres proteinleri (bağlantılı)	apoptotik -miR-122- PSMD10-UPR bağımlı KPY gen düzenlenmesi
miR-23a~27a~24-2	ER stres indüklenebilir	tanımlanmamış	apoptotik -ROS üretimini artırır, çoğunlukla PERK ve IRE1i aktive eder.

XBPI mRNAsının düzenlenmesi için öngörölmüş hedef miRNA'lar

miR-449a ve miR-449b, bu yolda etkili rol oynamaktadır. miR-449'un down regölasyonunun, mide kanserinde önemli role sahip olduğu gösterilmiştir. Son yapılan bir çalışmaya göre miR-30c-2 miRNA'sının KPY süresince ifadesinin arttığı gösterilmiştir⁴⁷.

BIP mRNAsının düzenlenmesi için öngörölmüş hedef miRNA'lar

miR-495'in, akciğer kanser hücreleri yüksek seviyelere ulaştığında kanserin ilerlemesine ve hücrelerde hipoksi dirençliliğine neden olduğu belirtilmiştir. Bu tümör baskılayıcı hareketin, diğer tip kanser hatlarında da olduğu bilinmektedir⁴⁸.

ATF4 mRNAsının düzenlenmesi için öngörölmüş hedef miRNA'lar

ATF4'ün 3' UTR ucunun kısa olmasından dolayı (100 bazın altında) hiçbir tanımlanmış miRNA bu bölgeyle eşleşmemektedir⁴⁸.

PERK mRNAsının düzenlenmesi için öngörölmüş hedef miRNA'lar

İnsan vasküler endotelial hücrelerde (HUVEC), yüksek glukoz stresi boyunca vasküler endotelial büyüme faktörünün (VEGF) negatif regölasyonu miR-320'nin görevidir. Bunun yanısıra, stromal fibroblastlarda tümör gelişimini azaltıcı etkisi vardır. PERK mRNAsı ile interaksiyonu öngörölen miR-454'ün rolü ile ilgili literatürde kesin bir bilgi bulunmamaktadır⁴⁸.

IRE1 mRNAsının düzenlenmesi için öngürülmüş hedef miRNA'lar

miR-506'nın, kansere dönüşen hücrelerde ve akciğer kanseri hücrelerinde anti-onkogenik bir miRNA olarak görev aldığı bilinmektedir. miR-124 ise nörogenezin yönetildiği beyinde oldukça fazla bulunan bir miRNA'dır. Bu yüzden kanser sürecinde baskılayıcı rol oynar⁴⁸.

ATF6 mRNAsı için öngürülmüş hedef miRNA'lar

miR-203 miRNA'sının tümör baskılayıcı rolü daha önceden ispat edilmiştir. Bu miRNA, mezenkimal hücrelerin, epitel hücreye geçişini teşvik eder ve memeli epitel hücre farklılaşması boyunca kök hücrenin özelliklerinin yıkımını yönetir. miR-424, anjiyogenezin düzenlenmesinde görev alır. Son çalışmalarda bu miRNA'nın azalmış ifadesinin mikroplara karşı savunmada önemli bir rol oynadığı görülmektedir⁴⁸.

2.8. MikroRNA Tanımlanmasında Kullanılan Biyoinformatik Araçlar

Son yapılan çalışmalarda, mikroRNA'ların pek çok organizmanın genlerinin düzenlenmesinde oldukça önemli rol oynadığı ve sayısız hastalık sürecinde etkili olduğu gösterilmektedir⁴⁹. Hastalık sürecinde önem teşkil eden genetik yollar miRNA'lar tarafından düzenlenmektedir⁵⁰. MikroRNA'lar, hedef mesajcı RNA'ların 3'çevrilmeyen bölgelerine bağlanan kısa (21-23 nükleotid uzunluğunda) RNA'lardır. Bu bağlanma, çoğunlukla hedef genlerin translasyonel baskılanmasına yol açar, ayrıca hedef transkriptin hızlı degradasyonunu da tetiklemektedir. MikroRNA'lar, pek çok sayıdaki ilacın hedefi olabileceği için önem taşıyan proteinlerin olanak dahilinde, seviyelerinin kontrolü için düzenleyici genlerin yeni bir türü olarak sunulabilir. MikroRNA'lar, belirli dokularda, belirli zamanlarda aktif hale geçerek spesifik mikroRNA'lara dönüşür⁴⁹. MikroRNA'ların hedeflerini bulmak, mikroRNA'nın kendisini bulmak kadar önem taşır. Bu mikroRNA'ları tanımlamak ve hedef genlerini ortaya çıkarmak hastalıkların patogenezi anlamak üzere yapılan çalışmalara bir platform sağlar⁵⁰. Pek çok kanserde, mikroRNA ifadesi belirgin bir şekilde değişmiştir ve bu oldukça yararlı bir tanılama tabanında gösterilmiştir. MikroRNA hedeflerini tahmin edebilmek için halen pek çok algoritma geliştirilmektedir.

MikroRNA'nın ifade seviyesinin ve hedeflerinin profillendirilmesi için sayısız veritabanı mevcuttur. Yapılan sekans çalışmalarını ve mikroRNA genomunu baz alan veritabanları;

MiRBase, insan mikroRNA hastalıkları veritabanı (HMDD), miRNAMap ve miRGen'dir. miRBase, her bir desteklenen miRNA için olgun mikroRNAnın sekansını kullanan genel bir veritabanı hizmeti sunar. Ayrıca tahmin edilen öncül dizinin genomik koordinatlarını sağlar. TargetScan, PicTar, TargetMiner, miRDB, mikroRNAların tahmini hedefleri ve hayvanlardaki fonksiyonel açıklamaları için kullanılan veri tabanlarıdır. Microna.org 2005 yılından beri, mikroRNAların tahmini hedeflerini, hedeflerin "seed regionlarındaki" mükemmel baz uyumuna tamamlayıcı durumu baz alarak hedef ve ifade özelliklerini barındırır. TarBase ise, geçerliliği kabul edilmiş mikroRNA hedeflerini içeren araştırmalar için kullanılır⁵⁰.

miRNA hedef tahmini yaklaşımları

Sayısal olarak öngörülen hedefler için farklı metodlar geliştirilmiştir. Bu metodlar, web temelli çalışmalarda, en az bir grup transkriptin tahmin edilmesi için her zaman kullanılabilir.

Çizelge 2. 2.MikroRNAların hedef mRNAlarının belirlenmesinde kullanılan veri tabanlarının özellikleri (Maziere *et al* 2007'den modifiye edilmiştir).

<i>Metod</i>	<i>Metodun tipi</i>	<i>Metodun Uygulanabilirliği</i>	<i>Verilerin ulaşılabilirliği</i>	<i>Adres</i>
Stark <i>et al</i> ⁵¹	Tamamlayıcı	Çevrimiçi araştırma	Uygun	http://www.russell.embl.de/miRNAs/
miRanda	Tamamlayıcı	İndirilerek kullanım	Uygun	http://www.microna.org/
miRanda miRBase	Tamamlayıcı	Çevrimiçi araştırma	Uygun	http://microna.sanger.ac.uk/
TargetScan	Kuyruk bölgesinden tamamlayıcı	Çevrimiçi araştırma	Uygun	http://www.targetscan.org/
TargetScanS	Kuyruk bölgesinden tamamlayıcı	Çevrimiçi araştırma	Uygun	http://www.targetscan.org/
DIANA microT	Termodinamik	İndirilerek kullanım	Uygun	http://diana.pcbi.upenn.edu/
PicTar	Termodinamik		Uygun	http://pictar.bio.nyu.edu/
RNAHybrid	Termodinamik ve istatistiksel model	İndirilerek kullanım		http://bibiserv.techfak.uni-bielefeld.de/rnahybrid/
miTarget	SVM	Çevrimiçi araştırma		http://cbit.snu.ac.kr/miTarget/
TarBase	Deneysel olarak geçerli kabul edilmiş hedefler	-	Uygun	http://diana.pcbi.upenn.edu/tarbase.html
miRBase	Tüm türler için	Çevrimiçi araştırma	Uygun	http://www.mirbase.org/

	bilinen miRNAlar			
MiRvea	miRNA-hedef çiftinin minimal serbest enerjisi	Çevrimiçi araştırma	Uygun	http://www.microna.org/
miRWalk	Deneysel olarak geçerli kabul edilmiş ve edilmemiş tüm hedefler	Çevrimiçi araştırma	Uygun	http://www.umm.uni-heidelberg.de/apps/zmf/mirwalk/

miRNA ve Hedeflerinin Belirlenmesi İçin Veritabanlarının Kullanımı

Belli başlı veri tabanları çizelge 2.2'de gösterilmiştir. Bu veritabanlarından bazıları, pek çok makalede yayınlanmıştır ancak nadir güncellenmektedir; bir kısmı ise düzenli olarak yeni miRNA sekanslarını ya da mRNAların 3'UTR'sini hedefleyen mikroRNA'ları dahil ederek yeni sürümler halinde güncellenmektedir. Genel olarak daha çok sayıda mikroRNA'nın hedefinin geçerli hale geldiğini kabul etmekteyiz. Bu konuda yapılan çalışmalar, kullanıcılara sayısal olarak tahmin edilen ve deneysel olarak geçerli kabul edilen mikroRNA hedeflerinden kuşku duymama olanağı verecektir.

Tahmin edilen mikroRNA hedefleri için uygulanan tamamlayıcı metodların hızlı gelişimi, gelecekteki araştırmalar için umut vericidir. MikroRNA'ların nasıl bağlandığının anlaşılması, biyolojik süreçleri hızlandıracağı gibi var olan algoritmaları da daha kesin bir hale getireceği beklenmektedir. Yeni tip algoritmalar, yeni bulunmuş bilgileri yayınlayacak kesinlikte olması için kullanılır Bunun yanı sıra, çevrimiçi çalışmaların, araştırmacılara yararlı araçlarla ve mikroRNAların genlerdeki etkisini değerlendirmek için ya da biyolojik sürecin ilgisini çekmesini sağlaması beklenmektedir. Aslında, mikroRNAların tahmini hedefleri ile çalışmak yeni ilaçların keşfi için kazanç sağlar. Buna paralel olarak sekans verilerinin önemini arttıran çalışmalar, 3'UTR'lerinin nitelendirilmesine daha iyi olanak sağlar ve splicing durumlarında öngörülen mikroRNA hedefi için, sayısal yaklaşımları daha ileri taşır⁴⁹.

3.GEREKÇE ve AMAÇ

Obezite, tip 2 diyabet ve ateroskleroz gibi metabolik düzensizliklerde yağ asitleri, yağ dokusunun yanı sıra başka dokularda da birikmektedir. Hücre içindeki serbest yağ asidi birikimine karşı koyamayan –yağ dokusu harici dokularda- hücrelerde Endoplasmik Retikulum (ER) stres ve lipotoksik hücre ölümü gerçekleşir⁵². Katlanmamış Protein Yanıtı (KPY) hücrede biriken serbest yağ asitlerinin endoplazmik retikulumda meydana getirdiği strese karşı koymak için aktive olan bir mekanizmadır ve hücrenin ER’da oluşan strese karşı koyarak adaptasyonu veya hücrenin kendisini apoptoza programlaması arasında anahtar rolü üstlenmektedir. Bu süreçte KPY hücrenin ihtiyacı olan şaperon proteinlerinin ifade edilmesi için gerekli sinyallerin hücre çekirdeğine iletilmesini sağlamaktadır⁵³. Ancak ER stresi metabolik dokularda kronikleştiği zaman, şişmanlık, diyabet, ateroskleroz gibi metabolik hastalıkların gelişimine yol açmaktadır. Normal koşullar altında KPY, nihai üç boyutlu konfigürasyonlarına ulaşamamış proteinlerin ER’da birikmesi sonucunda hücrelerin stres durumundan kurtulmak için geliştirdiği bir mekanizmadır⁵⁴. Lipotoksisitenin KPY’ni hangi moleküler mekanizmalarla aktifleştirdiği halen tamamen aydınlatılamamıştır. Son yıllarda tanımlanan ve gelişim, organogenez, kök hücre statüsünün idamesi, kanser gibi biyolojik süreçlerde rol alan mikroRNAların (miRNA) protein kodlayan genlerin yaklaşık %60’ını kontrol ettikleri tahmin edilmektedir. Memeli proteomunun yaklaşık %30’unun salgı yolları ile bağlantılı olduğu ve bu proteinlerin ER’da işlendiği düşünüldüğünde ER’un protein trafiği ve işlenmesi sürecindeki rolünün son derece önemli olduğu görülmektedir. Yapılan tezin amacı, lipotoksik endoplazmik retikulum stres sırasında katlanmamış protein yanıtının düzenlenmesinde rol oynayan olası mikroRNAlar ve bunların regüle ettiği hedef mRNAlarının ve düzenledikleri yolların analiz edilmesidir. Bu amaçla fare makrofaj hücre hattında (RAW 264.7) lipotoksik ER stres oluşturulmuştur. Adipositler ve makrofajlar tarafından fizyolojik koşullar ve metabolik hastalık durumlarında benzer sinyal yolları kullanıldığı ve obezitede kronik inflamasyon gözlemlendiği daha önce pek çok çalışmada gösterilmiştir⁵⁵.

Bu tez çalışmasında QRT-PCR temelli miScript miRNA array kullanılarak miRNAom analizi gerçekleştirilmiş ve yaklaşık 940 miRNA arasından lipotoksik ER stres sonucu ifadesi değişen miRNAlar tanımlanmıştır. Ardından biyoinformatik araçlar ve yolak analizleri ile bazı miRNAların hedef genleri *in silico* tanımlanmış ve son olarak da bu hedef mRNAların QRT-PCR ile ifade seviyeleri analiz edilmiştir.

Böylece lipotoksik ER streste KPY'nın düzenlenmesinde rol oynayan olası miRNAlar ve bunların regüle ettikleri yollar tanımlanmaya çalışılmıştır. Bu tez çıktıları ile ileride gerçekleştirilecek fonksiyonel deneylerle de miRNA'ların KPY ile etkileşimi, KPY'nin adaptif ve destrüktif yanıtına katkıları daha detaylı incelenecek ve potansiyel miRNA'ların obezite hayvan modellerinde KPY düzenlemesine olan etkileri *in vivo* olarak analiz edilebilecek ve antagomiRlerin metabolik hastalıkların tedavisinde kullanımı söz konusu olabilecektir.

4. MATERYAL ve YÖNTEM

4.1. Materyal

4.1.1. Genel Reaktifler

Genel laboratuvar kimyasalları; Sigma Chemical Co.(St Louis, ABD), Merck (Darmstadt, Almanya), Amresco (Ohio, ABD) ve AppliChem (Darmstadt, Almanya)'dan sağlanmıştır.

4.1.2. Kullanılan RNA Örnekleri

RAW 264.7 fare makrofaj hattında palmitat ile ER stres oluşturulmuştur. %1 yağ asidi içermeyen BSA'lı RPMI besiyeri içinde 1 μ M sodyum palmitat (Sigma) hücrelere 6 saat süre ile uygulanmıştır. Bu hücre peletleri Bilkent Üniversitesinden Yrd. Doç. Dr Ebru Erbay ve ekibi tarafından sağlanmıştır. RNA izole edilinceye kadar peletler -80°C'da saklanmıştır.

4.1.3. RNA İzolasyon Reaktifleri

Total RNA izolasyonu Trizol (Invitrogen) protokolü takip edilerek gerçekleştirilmiştir. İzolasyonda kullanılan reaktifler ve markaları çizelgede gösterilmiştir.

Çizelge 4. 1. Total RNA izolasyonu için kullanılan malzeme listesi.

<i>Reaktif</i>	<i>Markası</i>
Kloroform	Sigma Chemical Co.(St Louis, ABD)
İzopropanol	Isopropil Alkol, Ambresco
Ethanol Absolut	AppliChem (Darmstadt, Almanya)
Glikojen	Roche
DNaz ve RNazsız çift distile su (moleküler biyolojiye uygun)	Ambion

4.1.4. cDNA Sentez Reaktifleri

Total RNAdan miRNA ifade seviyesi analizi için miScript II Reverse Transcription kit (Qiagen) üretici talimatları doğrultusunda kullanılmıştır.

Total RNAdan mRNA ifade seviyesi analizi için Transcriptor First Strand cDNA Synthesis Kit (Roche) üretici talimatları doğrultusunda kullanılmıştır.

4.1.5. MikroRNAom PCR Temelli Profilleme Analizi

"Mouse miRNAome miRNA PCR Array" (Qiagen, MIMM-3216Z) ile miRBase 16.sürümde yer alan bilinen tüm fare miRNA'larının ifade seviyesi Roche Light Cycler 480 platformunda analiz edilmiştir. Tüm miRNAom 3 adet 384 kuyulu plaka üzerinde yer almaktadır.

4.1.6. Kantitatif Eş Zamanlı PCR Reaktifleri

SYBR Green ROX Fast Mastermix (2x), Qiagen firmasından sağlanmış ve talimatlara göre protokol uygulanmıştır.

4.1.7. Primerler Ve Amplifikasyon Bölgeleri

Primer 3 programı ile tasarlanan ve tez çalışmasında kullanılan primerlerin dizileri, gen kimlikleri ve amplifiye ettikleri fragment uzunlukları çizelge 4.2'de yer almaktadır.

Çizelge 4. 2. Çalışmada kullanılmak üzere tasarlanan primerler.

Gen sembolü	Gen kimliği	F/R	Primer dizisi	Amplifiye edilen fragment boyu (bp)
Srsf3	Gene ID: 20383	F	CTGCCGTGTAAGAGTGGAAC	173
		R	TAGAAAGTGACCTGCTCCGG	
Fam108b	Gene ID: 226016	F	CTCACCTCAGGAATGCGAGTT	165
		R	CTCAAACAATGCGAGGCCAT	
Cct4	Gene ID: 12464	F	CATGTCTCGACCTGTGCAAC	226
		R	CTTCCACCAGCTCACAGTCAT	
Twistnb	Gene ID: 28071	F	ATTCTGCTGGAGTGTTCTGC	160
		R	GTTGCAAACCTGGTGGTACTCA	
Chrac1	Gene ID: 93696	F	AAGCCAAGAAAGCACTGACG	168
		R	CGCTTCCATCGTCCTCATTG	
Mapk9	Gene ID: 64406	F	ATCGGGCTCCAGAAGTCATC	152
		R	CATGAACTCTGCGGATGGTG	

Sp5	Gene ID: 26420	F	ACAGTACCAGAGCCAGATCG	176
		R	GGCACACGTGTTGCTTCTTT	
Lipm	Gene ID: 78753	F	GAAAGCTGCGGATCCAGAAG	194
		R	CCCCAAGAAGACCATGTTGC	
DNAJa2	Gene ID: 56445	F	CAGAAGAAGAGGCGAGGACA	245
		R	CATTACAGTCGGAGCACACG	
Btc	Gene ID: 12223	F	CTGTGTGGTAGCAGATGGGA	214
		R	GCCTTTCTCACAGATGCAGG	
Ep300	Gene ID: 328572	F	GCAGCAACCAACAGGAATGA	178
		R	GTGCTGAAGAGGAGAGGGTT	
Tram111	Gene ID: 229801	F	ATCGGAATGGCAATGCACTC	195
		R	TTTCTGTGCCTTTTCTCGCC	
Herpud1	Gene ID: 64209	F	AGCAGCCGGACAACCTCTAAT	174
		R	TTGTGTAGCCAGAGAA	
Dusp9	Gene ID: 75590	F	CCACTACAAGCAGATCCCCA	209
		R	CCAAGTCGTAGGCATCGTTG	
Sfrs13b	Gene ID: 272009	F	ACAGGCGGTCTTCTTACAGT	217
		R	CCATGTGGTCTGGACTTTGC	
Mtdh	Gene ID: 67154	F	GGCAAGAGGAAAACAGAGCC	174
		R	ACGGCTAACATCCCCTGAT	
Rbmxrt	Gene ID: 19656	F	TTCGAAGCAGCAGTGAATG	198
		R	GCGGTGCATAATCTCTGGTG	
Usp24	Gene ID: 329908	F	GCTCCTGACATCAAGTGCTG	221
		R	CAAACACCTCTGCCAGTTC	
Stk38	Gene ID: 106504	F	CGAGACCCCACAAGAGACAT	205
		R	CTCCCTGATGTGTTCCCAGT	
Hmga2	Gene ID: 15364	F	CCACATCAGCCCAGGGAC	174
		R	TCTCTGCTTTCTTCTGGGCT	
Msr1	Gene ID: 20288	F	GAAAAGGGAGACAGAGGGCT	207
		R	TCTTGATCCGCCTACACTCC	
Gnas	Gene ID: 14683	F	CCTCCAGTGATGAGTCGGAA	166
		R	CGGGTACACTCGGATAGACC	
Ppm1d	Gene ID: 53892	F	CAGTCCTGTGCCAAAATGCT	249
		R	TGCATCTTCTTCCGGTGACT	
Ssfa2	Gene ID: 70599	F	CAACACTGCAAACCGTCTGA	217
		R	TTCTGTAACCGTAGCCAGCA	
lbp	Gene ID: 16803	F	TGAGTCTCGCCATCTCTGAC	244
		R	TGGAAGAGATTCAGCAGCCA	
B-actin	Gene ID:	F	TGAGAGGGAAATCGTGCGTGACAT	180

	6671509	R	ACCGCTCGTTGCCAATAGTGATGA	
Gapdh	Gene ID: 6679937	F	AGTATGACTCCACTCACGGC	159
		R	CACCAGTAGACTCCACGACA	

4.1.8. Kullanılan Cihazlar

Bu çalışmada kullanılan cihazlar çizelge 4.3’de gösterildiği gibidir.

Çizelge 4. 3.Kullanılan cihazlar listesi.

<i>Cihaz Adı</i>	<i>Markası</i>
-20 °C derin dondurucu	Sanyo Biomedical Freezer, Sanyo Electric G., Ltd. Japan
-80 °C derin dondurucu	Sanyo MDF-U6086S, Sanyo Electric G., Ltd. Japan
+4 °C kit saklama dolabı	Sanyo Medicoool, Sanyo Electric G., Ltd. Japan
Çift distile su cihazı	Millipore Gradient Milli-Q
Distile su cihazı	Millipore Elix
Elektroforez güç kaynağı	Atto MyPower300 AE-8130
Hassas terazi	Shimadzu Corp. BX320H
Jel görüntüleme sistemi	GENE Genius Bio Imaging System
Manyetik karıştırıcı	DAIHAN WiseStir (Daihan Scientific) Co, LTD. Korea
Nanodrop	NanoDrop ND-1000 (Nanodrop Technologies, ABD)
Otoklav	Hirayama Hiclave HVA-110
Santrifüj	Hettich Zentrifungen Micro22 D-78532. Germany
Santrifüj	Beckman Coulter Microfuge 18 Centrifuge
Termal cyler cihazı	BIO-RAD DNA Engine Peltier
Vorteks	LMS (Laboratory Medical Supplies) Harmony Mixer UZUSİO VTX-3000L
QRT-PCR Cihazı	LightCyler 480, ROCHE ve Rotor-Gene Q, QIAGEN

4.2.Yöntem

4.2.1. Total RNA İzolasyonu

RAW 264.7 makrofaj hücre hattında lipotoksik ER stres oluşturulmuş örneklerden Invitrogen-Trizol protokolü ile total RNA izolasyonu gerçekleştirilir. -80 °C'de saklanan materyalin üzerine 1000 µl Trizol eklenir ve materyal parçalanır. Trizol ile homojenize edilen örneklerin üzerine 200 µl kloroform eklenir, solusyon homojen bir görünüme alana kadar vortexlenir ve oda ısısında 5 dakika bekletilir. Örnekler daha sonra önceden 4°C'ye soğutulmuş santrifüjde 12000 g'de 15 dakika santrifüjlenir. Santrifüj sonrasında tüplerde 3 ayrı faz oluşur. En üstte şeffaf ve RNA'nın bulunduğu temiz faz, ortada beyaz bulutumsu DNA fazı ve en altta, organik fazın görülmesi beklenir. Tüpler fazların karışmaması için hareket ettirilmeden santrifüjden çıkartılır. En üstteki RNA'yı içeren şeffaf faz ortada bulunan faza yaklaşımadan başka bir tüpe aktarılır. Aktarılan RNA'nın üzerine 500 µl izopropanol (2-propanol) ve pellet oluşumunu kolaylaştırmak için 0,5 µl glikojen (20 mg/ml) eklenir ve oda ısısında 10 dakika bekletilip 4°C'ye soğutulmuş santrifüjde 12000 g'de 10 dakika santrifüjlenir. Santrifüjün sonunda tüpün dibinde beyaz bir RNA pelleti görülmesi beklenmektedir. Süpernatant atılır ve pellet 1 ml %70 etanol ile 12000 g'de 5 dakika santrifüj edilir, bu işlem 2 kere tekrarlanır. Yıkanan pellet tüplerin kapakları açık bırakılarak kurutulur ve uygun miktarda yaklaşık 30-50 µl nükleaz içermeyen su ile çözülür.

4.2.2.RNA Miktarı ve Saflığının Belirlenmesi

RNA'nın miktarı ve saflığı spektrofotometre (Nanodrop ND-1000) ile ölçülür. DNA'nın, 280 nm proteinin, 230 nm de fenolün maksimum absorbanı verdiği dalga boyudur. A260/A280 oranınının 1,8-2,2 aralığında olması RNA'nın saf olduğunu gösterir.

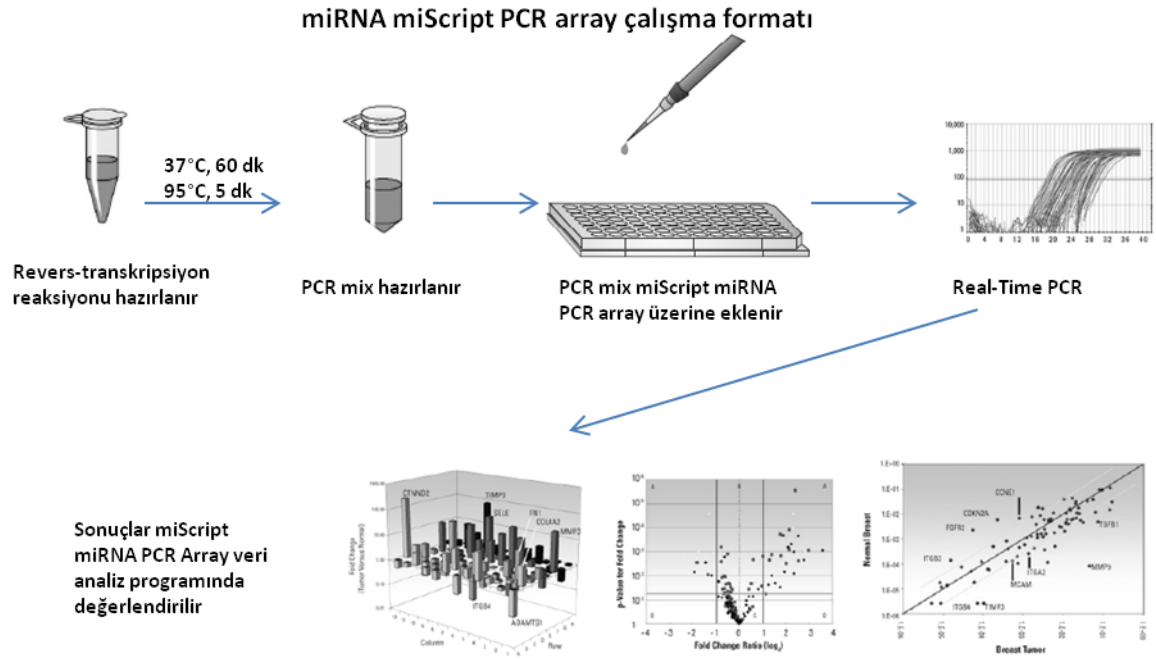
4.2.3.Agaroz Jel Elektroforezi

Elde edilen RNAların bütünlüğü ve kalitesi ve ayrıca PCR ürünlerinin bir kısmı yoğunluğu % 0.8-2 arasında değişen agaroz jel elektroforezi ile analiz edilmiştir. Hazırlanacak jelin konsantrasyonuna göre gerekli miktarlarda agaroz alınarak, 1xTBE içinde çözülmüştür. Ardından 10mg/ml stok etidyum bromürden 30 ml jel için 1 µl alınarak iyice

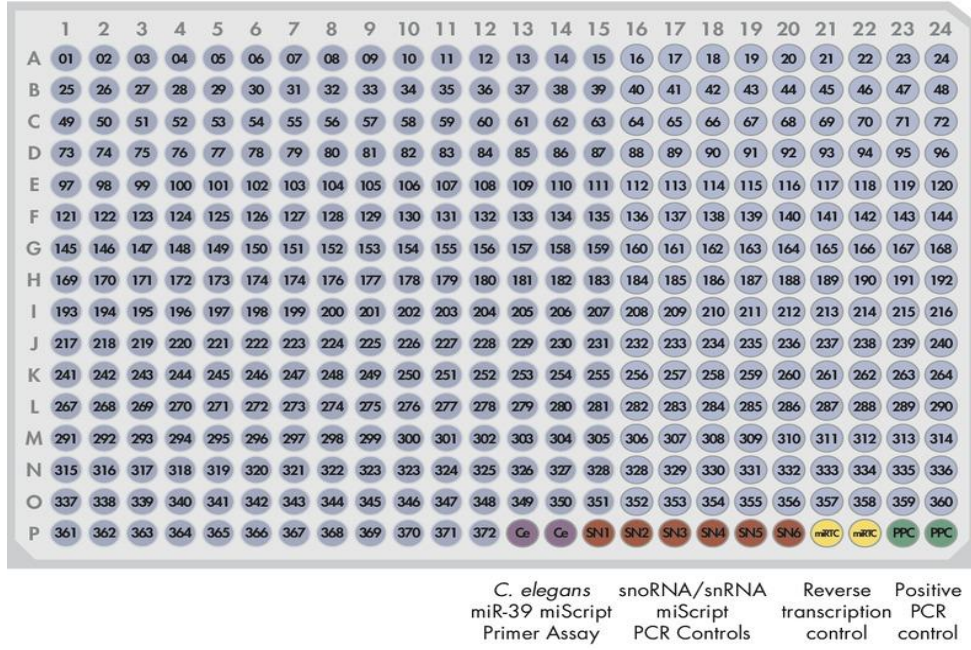
kariştirilmiştir. 2 µl 6x yükleme tamponu, 10µl RNA örneklerinden eklenerek 75V'da 60 dakika yürütülür.

4.2.4. miRNA PCR-Array ile miRNAom Profillerinin Belirlenmesi

Biyolojik tekrarlı olarak gerçekleştirilmiş çalışmada Mouse miRNAome miRNA PCR Array (Qiagen, MIMM-3216Z) kullanılmıştır. miRBase 16. sürümünde yer alan tüm bilinen fare miRNA'larının ifade seviyeleri 384 kuyulu plakalar halinde Roche Light Cycler 480 platformunda analiz edilmiştir. 940 fare miRNAsı 3 plaka üzerinde yer almaktadır. Şekil 4.1'de miRNA miScript PCR array alışma Şeması ve Şekil 4.2'de 384 kuyu formatındaki normalizasyon ve PCR kontrollerinin bulunduğu kuyular görülmektedir.

Şekil 4. 1. miRNA miScript PCR array alışma Şeması

Şekil 4. 2. miRNAom PCR array üzerinde normalizasyon ve diğer kontrollerin yerleşimi

4.2.5. miRNAom Analizi için cDNA Sentezi

Lipit strese bağlı ER stres oluşturan palmitat ile muamele edilmiş RAW 264.7 fare makrofaj hücre hattından elde edilen RNA'lerden miScript II RT Kit kullanılarak cDNA sentezi yapılmıştır. miRNAom çalışması için gerekli olan bu cDNA hazırlanırken, miScript HiSpec Buffer kullanılmıştır. cDNA sentezi sırasında miScript Primer assay ile eş zamanlı PCR için ileri primer kalıpları oluşturulur. miScript SYBR Green PCR kit içerisinde bulunan miScript evrensel primer de geri primer olarak eş zamanlı PCR'da fonksiyon göstererek olgun miRNAların nicel olarak tespitini sağlar.

cDNA sentezi için örneklerin RNA konsantrasyonu eşitlenir, 20 µl cDNA reaksiyonu için 500 ng RNA başlangıç materyali olarak kullanılır. Çizelge 4.4'de reaksiyon bileşenleri yer almaktadır.

Çizelge 4. 4. miRNA PCR Array ters transkripsiyon reaksiyonu

<i>Bileşen</i>	<i>Miktar</i>
5x miScript Hispec Tampon	4 µl
10x miScript Nucleics Karışımı	2 µl
RNAsız su	Değişken
miScript Ters Transkriptaz Karışımı	2 µl
Kalıp RNA (500 ng)	Değişken
Toplam Hacim	20 µl

Örnekler 60 dakika 37°C, 5 dakika 95°C (enzim inaktivasyonu)'de termal döngü cihazında inkübe edilerek cDNA sentezi gerçekleştirilir. Cihazdan alınan örnek tüpleri daha sonra QRT-PCR reaksiyonunda kullanılmak üzere -20 °C'ye kaldırılır.

4.2.6.miScript miRNA PCR Array

Bir önceki basamakta sentezlenen 20 µl cDNA üzerine, 310 µl su eklenir, her biri 110 µl'lik 3 tüpe ayrılarak reaksiyon kuruluncaya kadar kaldırılır. miRNAom PCR array iki biyolojik tekrar halinde çalışılmıştır. Biyolojik tekrarlara ait isimlendirme çizelge 4.5'te yer almaktadır. Kit talimatları doğrultusunda PCR reaksiyonu hazırlanır (Çizelge 4.6).

Çizelge 4. 5.Çalışmada kullanılan örnekler ve kısaltmaları

<i>Biyolojik örnek</i>	<i>Kısaltması</i>	<i>Açıklama</i>
Raw 264.7 (1)	RA1,	Kontrol Örneği, deney 1
Raw 264.7 + Palmitat (1)	RA+PA1	Test Örneği, deney 1
Raw 264.7 (2)	RA2	Kontrol Örneği, deney 2
Raw 264.7 + Palmitat (2)	RA+PA2	Test Örneği, deney 2

Çizelge 4. 6.miScript miRNA PCR Array QRT-PCR Reaksiyonu.

<i>Bileşen</i>	<i>Miktar</i>

2x QuantiTect SYBR Green PCR Master Karışımı	2050 µl
10x miScript Evrensel Primer	410 µl
RNasız su	1540 µl
Kalıp cDNA	100 µl
Toplam Hacim	4100 µl

Karışım hazırlandıktan sonra miScript plakası ambalajından çıkarılır ve yükleme rezervuarına transfer edilen reaksiyon karışımından her kuyuya çok kanallı pipet yardımı ile 10 µl eklenir. Optik yapışkan film ile plakanın üstü kapatılır. Örneklerin yüklendiği 384'lük PCR plakası 1 dakika 1000 g'de oda sıcaklığında santrifüj edilir. Plaka, LightCycler®480 Real-Time PCR System (Roche) cihazına yerleştirilir. Reaksiyon koşulları çizelge 4.7'de gösterilmektedir.

Çizelge 4. 7.Light Cycler 480 platformunda gerçekleştirilen QRT-PCR reaksiyon koşulları

	PCR başlangıç aktivasyonu	15'	95°C	
45 siklus	Deaturasyon	15"	94°C	Ramp hızı 1°C/saniye
	Annealing	30"	55°C	
	Uzama	30"	72°C	

QRT-PCR bitiminde elde edilen sonuçlar, miScript miRNA PCR Array Veri Analiz Platformu kullanılarak analiz edilmiştir.

4.2.7.miRNAom Veri Analizi

Sonuçlar miScript miRNA PCR Array Data Analysis web yazılımında analiz edilmiştir. (<http://pcrdataanalysis.sabiosciences.com/mirna/arrayanalysis.php>). Bu yazılım real-time PCR datasının analizi için geliştirilmiştir. Threshold cycle değerleri (CT) yüklendikten sonra, yazılım otomatik olarak relatif kantifikasyonu ve kaç kat değişim olduğunu $\Delta\Delta CT$ metodu ile hesaplar ve farklı formatlarda sonuçları gösterir.

4.2.8. İfadesi Değişen miRNAların Hedeflerinin *in silico* Analizi

miRNAome veri analizi sonucu ifadesi değişen aday mikroRNAların hedeflerini tanımlamak üzere microRNA.org web yazılımı kullanılmıştır. Her bir miRNAnın hedef gene hangi kısmından bağlandığı, miRSVR skoru, eşleniklik derecesi ve aynı mRNAyı hedef alan diğer miRNAlar belirlenir. Tespit edilen hedeflerin GeneCodis 3.0 web tabanlı analiz programı ile yolak analizi gerçekleştirilmiştir. GeneCodis programı, analiz sonrası, ilişkilendirilen genlerin kaç tanesinin hangi biyolojik süreçte etkili olduğunu farklı formatlardaki grafiklerle sunabilmektedir.

4.2.9. Primer Tasarımı

Seçilen miRNAların hedef mRNAlarına yönelik primerler, Primer3 programı kullanılarak tasarlanmıştır. Gen bölgelerine spesifik primer bölgelerinin özgünlüğü, <http://blast.ncbi.nlm.nih.gov/Blast.cgi> kullanılarak sağlanmıştır. Primer tasarlanırken kullanılacak olan primerlerin; saç tokası yapısı oluşturmamasına, ürünün büyüklüğüne, tekrar bazların olmamasına ve Tm değeri dikkate alınmalıdır. Şekil 4.3'te tüm bu parametrelerin görüldüğü Primer3 arayüzü görülmektedir.

4.2.10. Hedef mRNA Seviyesi Analizi İçin cDNA Sentezi

Tez çalışmasında kullanılan RNA örneklerinden ters transkripsiyon, "Transcriptor First Strand cDNA Synthesis Kit" (Roche) kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Prensipte olarak, miRNAların uçlarına poliA polimeraz enzimi aracılığı ile poliadenil eklenir ve oligo-dT primerleri kullanılarak ters transkripsiyon ile cDNA sentezi gerçekleştirilir. Poliadenilasyon ve ters transkripsiyon bir tüpte paralel olarak gerçekleşir.

cDNA sentezi için örneklerin RNA konsantrasyonu eşitlenir. Reaksiyon buz üzerinde kurulur. Her örnek için;

500 ng total RNA

1 µl oligo (dT) primer (50 pmol/ml)

4 µl transkriptor geri transkriptaz tampon,5x

0.5 µl RNase inhibitor, 40U/ µl

2 µl deoksiribonükleotid karışımı; (herbiri 10 mM)

0.5 µl geri transkriptaz 20U/ µl

su ile reaksiyon 20 µl'ye tamamlanır ve karışım pipetle karıştırılır.

Örnekler 25°C 10', 55°C 30', 85°C 5' termal döngü cihazında inkübe edilerek cDNA sentezi gerçekleştirilir. Cihazdan alınan tüpler ya -20°C'da saklanır ya da QRT-PCR için kullanılır. 20 µl cDNA üzerine 80 µl su eklenerek cDNA sulandırılarak PCRda kullanılır.

4.2.11. Kantitatif Eş-zamanlı Polimeraz Zincir Reaksiyonu

Eş zamanlı PCR sırasında, hedef transkriptte özgü primerlerin cDNA üzerinde uygun bölgeye bağlanmasıyla ampikonun logaritmik artışının görülebildiği bir amplifikasyon eğrisi oluşur. Amplifikasyonun gerçekleşmesine paralel olarak, çift zincirli DNA'ya bağlanan SYBR Green floresan boyası ışığa verir. Verdiği ışımın miktarı, örnekteki spesifik transkriptin ifade seviyesini gösterir. Floresan ışımaların eşik değerini geçtiği

döngü sayısı Ct (Cycle threshold) veya Cp (Crossing point) olarak isimlendirilir. Transkript ifadesi ne kadar çok ise, eşik değerine o denli hızlı ulaşır ve Cp değeri küçük olan örneğin ifadesi fazladır.

Qiagen RotorGene-Q cihazında Qiagen kit talimatları doğrultusunda PCR reaksiyonu gerçekleştirilmiştir. Bütün reaksiyonlarda her bir mRNA için negatif kontrol olarak cDNA içermeyen bir PCR reaksiyonu hazırlanmıştır.

-Primerler DNaz ve RNaz içermeyen su içinde çözülür.

-Tüm reaktiflerin buz üzerinde erimesi sağlanır. Reaksiyon hazırlığı sırasında hiç bir tampon ya da enzim vortekslenmez.

-Kullanılan primerlerin tek bir ürün verdiği için çoğalma reaksiyonunun sonuna bir erime reaksiyonu eklenir ve oluşan PCR ürünleri ısıtılarak çift zincirli DNA yapısı bozulur. Çift zincirli DNA'ya bağlı SYBR Green boyası aracılığıyla erime eğrisi oluşur.

-72 reaksiyon tüpü içeren rotorda her tüpte 10 µl olacak şekilde teknik tekrarları ile birlikte reaksiyonlar kurulur. QRT-PCR reaksiyonu reaktif miktarları ise Çizelge 4.8.'de belirtilmiştir.

Çizelge 4. 8. QRT-PCR reaksiyonu reaktif miktarları

<i>Reaktif</i>	<i>Miktarı (µl)</i>
SYBR Green ROX Fast Master PCR master karışımı	12.5 µl
10 pmol F+R Primer	1µ
cDNA (6,25 ng/µl)	5µl
H ₂ O	6.5 µl

Çizelge 4. 9. RotorGene-Q platformunda gerçekleştirilen QRT-PCR reaksiyon koşulları.

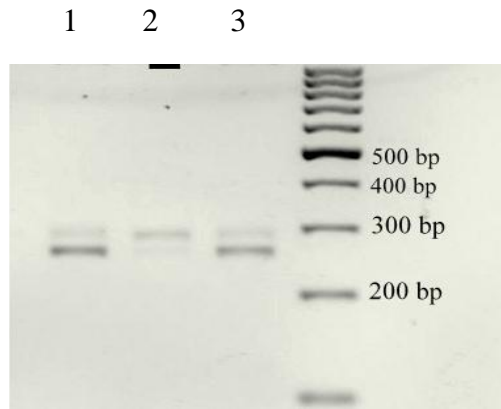
	PCR başlangıç aktivasyonu	10'	95°C	
40 siklus	Deaturasyon	10"	95°C	Ramp hızı 1°C/saniye
	Annealing	30"	60°C	
	Uzama	30"	72°C	

-Deney protokolünün sonlanmasının ardından sonuçlar, cihazın yazılımında bulunan programlar doğrultusunda analiz edilir.

5. ARAŞTIRMA BULGULARI

5.1. Makrofaj hücre hattına palmitat uygulaması ve hücrelerden total RNA Eldesi

Tez çalışması kapsamında RAW 264.7 fare makrofaj hücreleri 6 saat süre ile 1 μ M sodyum palmitat ile muamele edilerek lipotoksik ER stres oluşturulmuştur. IRE1 bağımlı ER stres gerçekleştiğinden emin olmak amacı ile hücrelerden elde edilen RNAdan QRT-PCR yapılarak Xbp1 mRNA'sının kırıldığı kontrol edilmiştir. Şekil 5.1deki PCR sonuçlarına göre positif kontrol olarak kullanılan tapsigargin ve palmitat örneklerinde Xbp1 mRNA'sının kırıldığı, dolayısı ile KPY aktivasyonu olduğu görülmektedir. Xbp1 normalde 283 bp bant verirken kırıldığında 257 bp bant vermektedir. Tapsigargin 300 nM konsantrasyonda kullanılmıştır. Buraya kadar olan kısım Dr Ebru Erbay'ın ekibince gerçekleştirilmiştir.

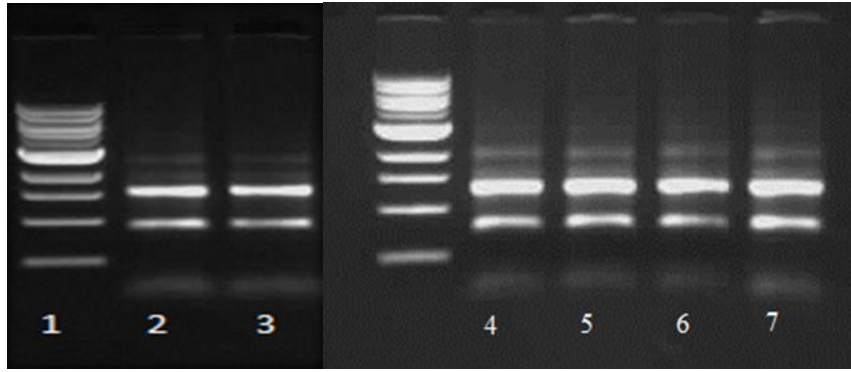

Şekil 5. 1. Xbp-1 kırılma testi. 1) RAW+ Tapsigargin, 2) RAW, 3) RAW+Palmitat

Lipotoksik ER stres oluşturulan örneklerinin izolasyonu Trizol protoküne göre gerçekleştirilmiş ve Nanodrop ile konsantrasyon ve saflıkları analiz edilmiştir (Çizelge 5.1). Ayrıca RNAların bütünlüğü %0.8 agaroz jel elektroforezi ile de kontrol edilmiştir (Şekil 5.2). Hem miRNAom hem de hedef transkript çalışmaları için örnekler çalışılabilir kalitede ve konsantrasyonda elde edilmiştir.

Çizelge 5. 1. RNA örneklerinin konsantrasyonları

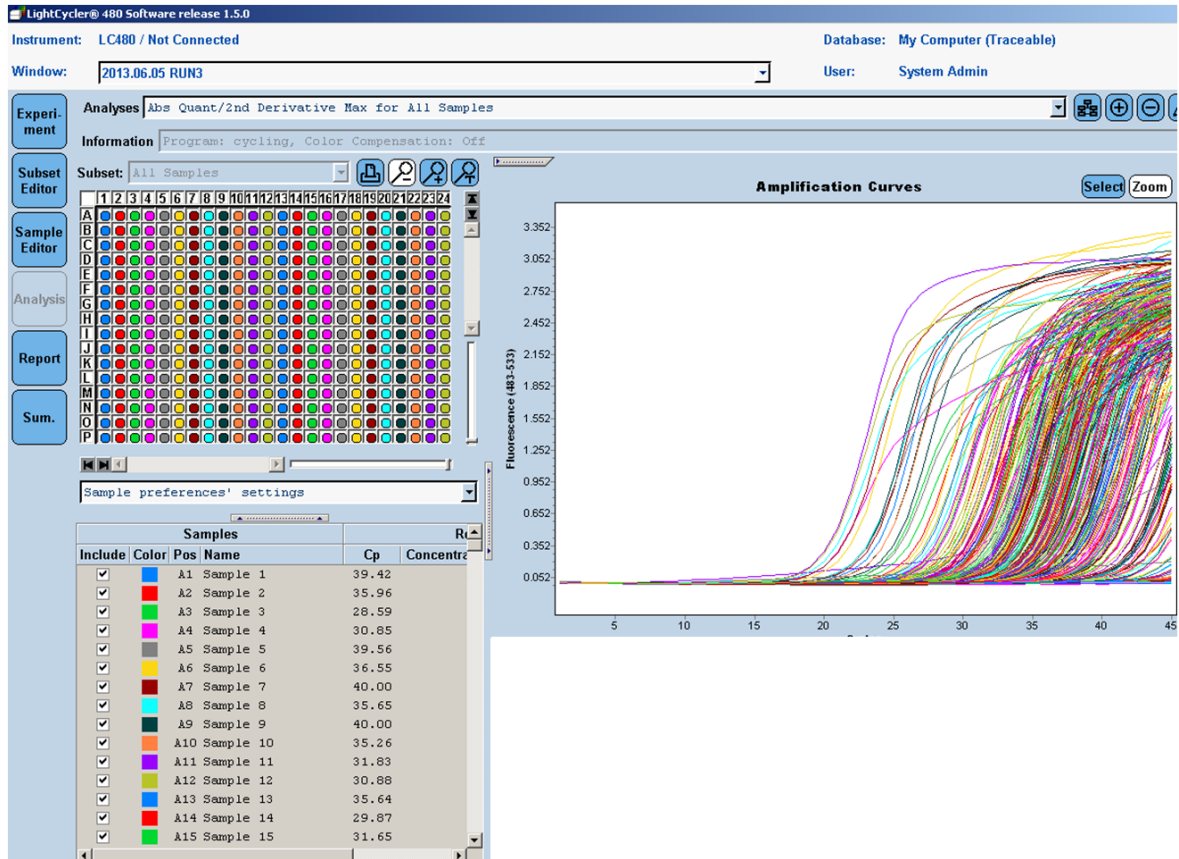
<i>Biyolojik örnek</i>	<i>Kısaltması</i>	<i>Elde edilen RNA miktarı</i>
Raw 264.7 (1)	RA1	583,2 ng/μl
Raw 264.7 + Palmitat (1)	RA+PA1	502,2 ng/μl
Raw 264.7 (2)	RA2	722 ng/μl
Raw 264.7 + Palmitat (2)	RA+PA2	660 ng/μl
Raw 264.7 (3)	RA3	632 ng/μl
Raw 264.7 + Palmitat (3)	RA+PA3	777 ng/μl

Şekil 5. 2. RNA örneklerinin AGE görüntüsü

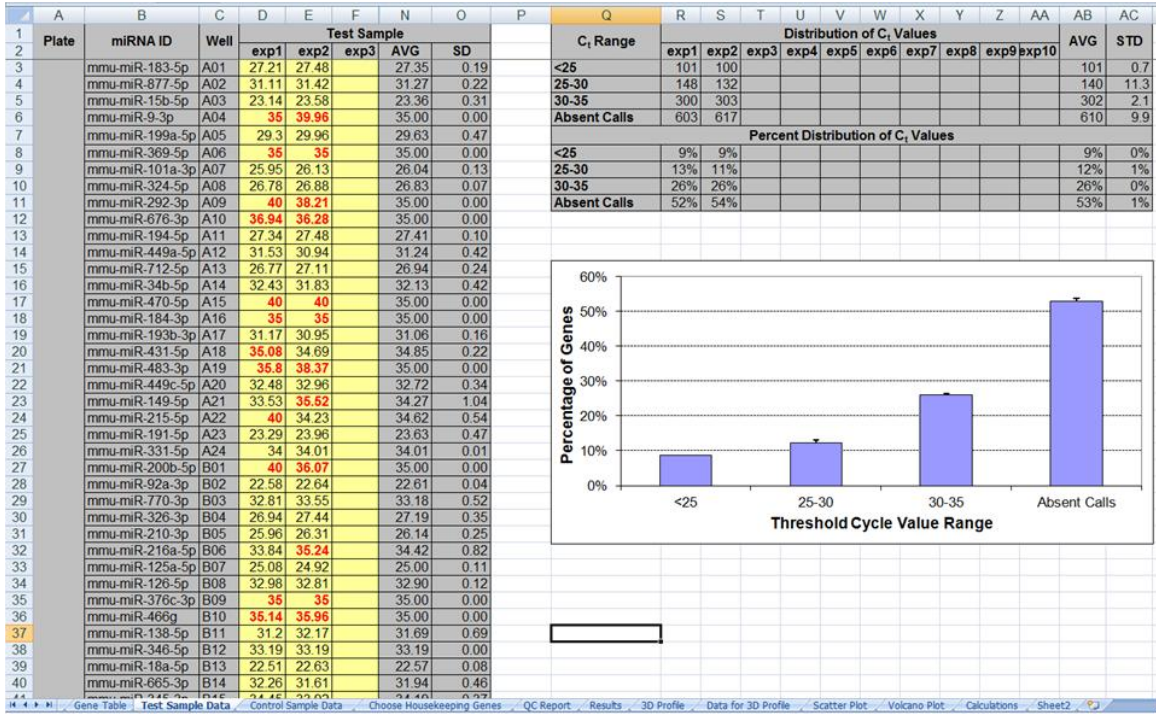
5.2. miRNA PCR-Array İle miRNAom Profillendirilmesi

Biyolojik sistemlerde ve özellikle hücre kültürü deneylerinde tekrarlanabilirlik çok önemlidir. Palmitat ile lipotoksik ER stres oluşturulmuş fare makrofaj hattında ifadesi değişen miRNAları tanımlamak amacıyla iki biyolojik tekrarlı miRNAom taraması gerçekleştirilmiştir. Mouse miRNAome miRNA PCR Array (Qiagen, MIMM-3216Z) sistemi ile miRBase 16.sürümde yer alan tüm bilinen fare miRNA'larının ifade seviyesi 384 kuyulu plakada Roche Light Cycler 480 platformunda profillendirilmiştir. Yaklaşık 940 fare miRNAsı 3 adet 384 kuyulu plaka üzerinde yer almaktadır. Ek 1'de miRNA ve kontrol primerlerinin plakalar üzerindeki yerleşime ait liste yer almaktadır. Bu tezdeki miRNAom çalışması için toplam 12 run gerçekleştirilmiştir. Çalışmadaki PCR reaksiyonlarından bir örnek Şekil 5.3 'de yer almaktadır. Tüm sonuçlar "miScript miRNA PCR Array Data Analysis" web yazılımında analiz edilmiştir.

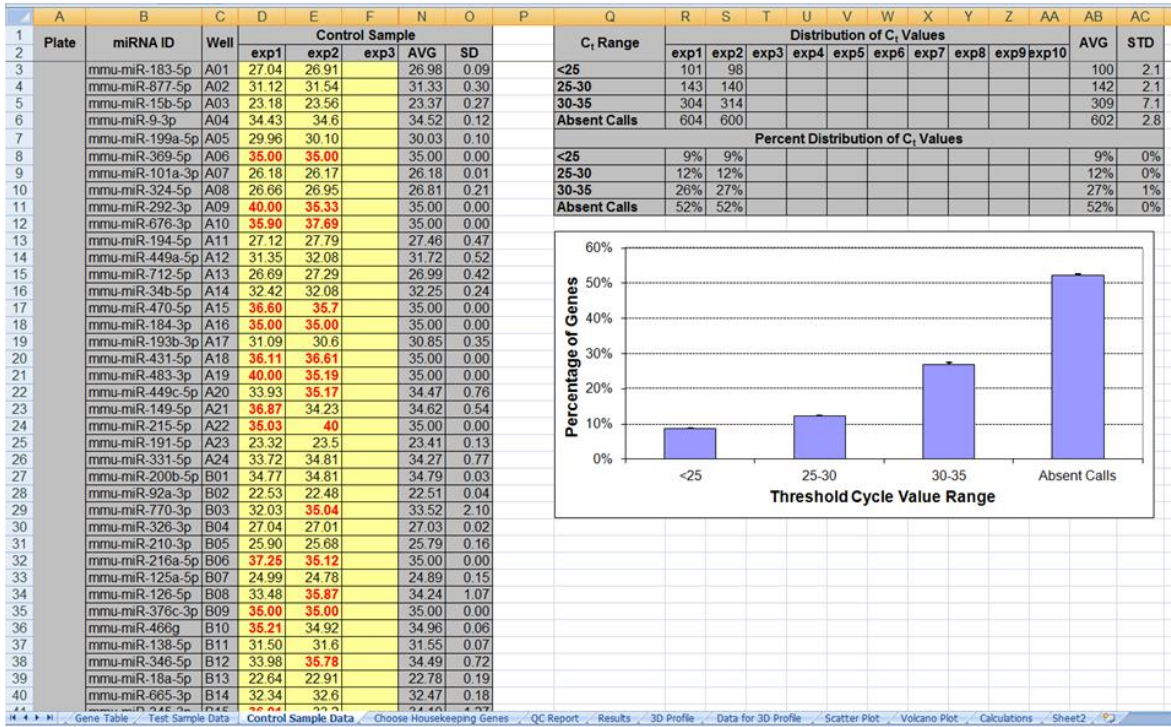

Şekil 5. 3.Çalışmadaki eş zamanlı PCR reaksiyonlarından bir örnek

İki biyolojik tekrarlı veriler yazılımda birleştirilerek analiz edilmiştir. Analiz dosyasında kontrol örnek verileri (RAW) incelendiğinde her bir deneyden gelen CT değerleri görülür (Şekil 5.4.A). Buna göre bu grupta miRNAomun %50'sinin ifade edildiği, bunların yaklaşık %10'unun 25 siklustan önce amplifiye olduğu görülmektedir. Benzer olarak şekil 5.4.Bde de RAW+PA verileri kısmi olarak yer almaktadır. Şekil 5.5'de çalışmada her 384 kuyulu plakada bulunan normalizasyon genlerinin CT değerleri gösterilmektedir. Bu üç şekil detaylı incelendiğinde iki biyolojik tekrar arasındaki tutarlılık daha net olarak gözle çarpılmaktadır. Bu sebeple çalışma duplike olarak gerçekleştirilmiştir.

Şekil 5. 4. (A) Kontrol Örnekleri kısmi listesi

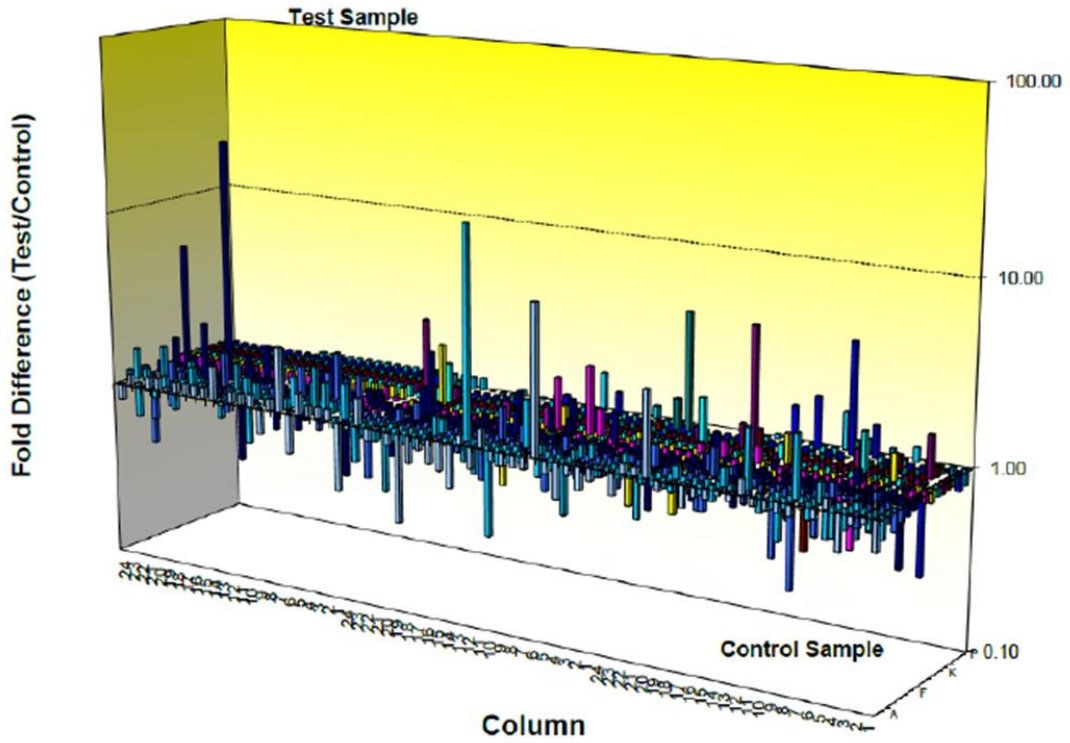
	A	B	C	D	E	F	N	O	P	Q	R
1	Plate	Housekeeping Gene Symbol	Well	Test Sample			Housekeeping Gene Symbol	Well	Control Sample		
2				exp1	exp2	exp3			exp1	exp2	exp3
3	Plate 1	SNORD61	P15	23.9	24.1		SNORD61	P15	24.0	24.5	
4		SNORD68	P16	19.9	19.9		SNORD68	P16	19.9	20.3	
5		SNORD72	P17	21.9	22.0		SNORD72	P17	21.9	22.5	
6		SNORD95	P18	21.3	21.2		SNORD95	P18	21.2	21.6	
7		SNORD96A	P19	20.6	20.7		SNORD96A	P19	20.6	21.0	
8		RNU6-2	P20	19.9	20.1		RNU6-2	P20	20.0	20.5	
23		AVERAGE			21.2	21.3	AVERAGE			21.3	21.7
24	Plate 2	SNORD61	P15	24.0	24.0		SNORD61	P15	24.1	24.5	
25		SNORD68	P16	19.9	19.9		SNORD68	P16	19.8	20.4	
26		SNORD72	P17	21.9	22.0		SNORD72	P17	22.1	22.6	
27		SNORD95	P18	21.2	21.2		SNORD95	P18	21.3	21.6	
28		SNORD96A	P19	20.5	20.8		SNORD96A	P19	20.7	21.0	
29		RNU6-2	P20	19.8	20.1		RNU6-2	P20	20.1	20.3	
44		AVERAGE			21.2	21.3	AVERAGE			21.3	21.7
45	Plate 3	SNORD61	P15	23.8	24.8		SNORD61	P15	23.9	24.6	
46		SNORD68	P16	19.7	20.6		SNORD68	P16	19.7	20.3	
47		SNORD72	P17	21.9	22.9		SNORD72	P17	21.8	22.6	
48		SNORD95	P18	21.2	21.9		SNORD95	P18	21.0	21.6	
49		SNORD96A	P19	20.5	21.6		SNORD96A	P19	20.6	21.0	
50		RNU6-2	P20	19.6	20.7		RNU6-2	P20	19.7	19.9	
65		AVERAGE			21.1	22.1	AVERAGE			21.1	21.7

Şekil 5. 5.Tüm çalışmada yer alan 12 adet plakadaki internal kontrol genlerinin Ct değerleri

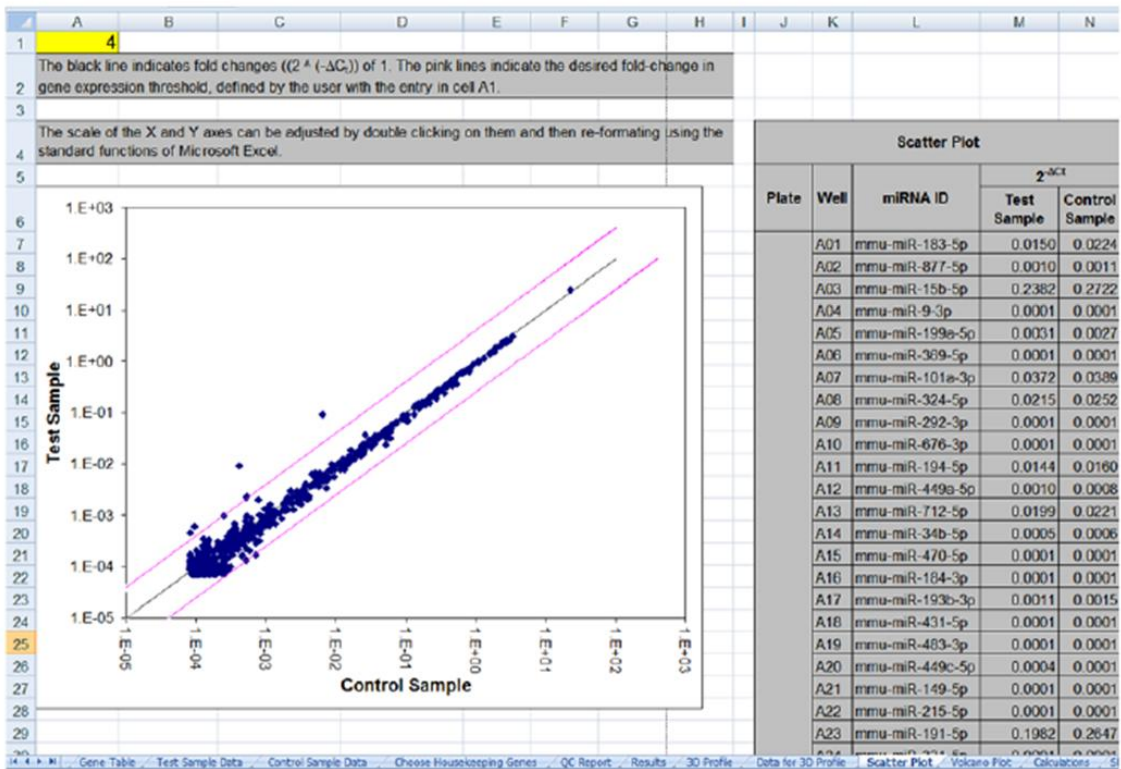
Analiz dosyasının results sekmesi seçildiğinde ise test/kontrol örneklerindeki artış azalış $\Delta\Delta CT$ metodu ile hesaplanmış olarak görülmektedir. Şekil 5.6'da kısmi liste yer almaktadır. Program otomatik olarak anlamlı artış azalan gösteren (>2 kat) sonuçları renkli olarak göstermektedir. Şekil 5.7'de tüm çalışma verisinin 3 boyutlu profili, şekil 5.8'de ise scatter plot görüntüsü yer almaktadır.

1	Plate	miRNA ID	Well	AVG ΔC_t (Ct(GOI) - Ave Ct (HKG))		$2^{\Delta\Delta C_t}$		Fold Difference	T-TEST	Fold Up- or Down- Regulation	Comments
2				Test Sample	Control Sample	Test Sample	Control Sample	Test Sample /Control Sample	p value	Test Sample /Control Sample	
3		mmu-miR-183-5p	A01	6.06	5.48	1.5E-02	2.2E-02	0.67	N/A	-1.49	OKAY
4		mmu-miR-877-5p	A02	9.98	9.84	9.9E-04	1.1E-03	0.91	N/A	-1.10	B
5		mmu-miR-15b-5p	A03	2.07	1.88	2.4E-01	2.7E-01	0.88	N/A	-1.14	OKAY
6		mmu-miR-9-3p	A04	13.71	13.02	7.5E-05	1.2E-04	0.62	N/A	-1.61	B
7		mmu-miR-199a-5p	A05	8.34	8.54	3.1E-03	2.7E-03	1.15	N/A	1.15	A
8		mmu-miR-369-5p	A06	13.71	13.51	7.5E-05	8.6E-05	0.87	N/A	-1.15	C
9		mmu-miR-101a-3p	A07	4.75	4.68	3.7E-02	3.9E-02	0.95	N/A	-1.05	OKAY
10		mmu-miR-324-5p	A08	5.54	5.31	2.1E-02	2.5E-02	0.85	N/A	-1.17	OKAY
11		mmu-miR-292-3p	A09	13.71	13.51	7.5E-05	8.6E-05	0.87	N/A	-1.15	C
12		mmu-miR-676-3p	A10	13.71	13.51	7.5E-05	8.6E-05	0.87	N/A	-1.15	C
13		mmu-miR-194-5p	A11	6.12	5.96	1.4E-02	1.6E-02	0.90	N/A	-1.12	OKAY
14		mmu-miR-449a-5p	A12	9.95	10.22	1.0E-03	8.4E-04	1.21	N/A	1.21	B
15		mmu-miR-712-5p	A13	5.65	5.50	2.0E-02	2.2E-02	0.90	N/A	-1.11	OKAY
16		mmu-miR-34b-5p	A14	10.84	10.76	5.5E-04	5.8E-04	0.94	N/A	-1.06	B
17		mmu-miR-470-5p	A15	13.71	13.51	7.5E-05	8.6E-05	0.87	N/A	-1.15	C
18		mmu-miR-184-3p	A16	13.71	13.51	7.5E-05	8.6E-05	0.87	N/A	-1.15	C
19		mmu-miR-193b-3p	A17	9.77	9.35	1.1E-03	1.5E-03	0.75	N/A	-1.34	B
20		mmu-miR-431-5p	A18	13.56	13.51	8.3E-05	8.6E-05	0.97	N/A	-1.03	B
21		mmu-miR-483-3p	A19	13.71	13.51	7.5E-05	8.6E-05	0.87	N/A	-1.15	C
22		mmu-miR-449c-5p	A20	11.43	12.97	3.6E-04	1.2E-04	2.91	N/A	2.91	B
23		mmu-miR-149-5p	A21	12.98	13.12	1.2E-04	1.1E-04	1.11	N/A	1.11	B
24		mmu-miR-215-5p	A22	13.33	13.51	9.7E-05	8.6E-05	1.13	N/A	1.13	B
25		mmu-miR-191-5p	A23	2.34	1.92	2.0E-01	2.6E-01	0.75	N/A	-1.34	OKAY
26		mmu-miR-331-5p	A24	12.72	12.77	1.5E-04	1.4E-04	1.04	N/A	1.04	B
27		mmu-miR-200b-5p	B01	13.71	13.30	7.5E-05	9.9E-05	0.75	N/A	-1.33	B
28		mmu-miR-92a-3p	B02	1.32	1.01	4.0E-01	5.0E-01	0.81	N/A	-1.24	OKAY
29		mmu-miR-770-3p	B03	11.89	12.02	2.6E-04	2.4E-04	1.10	N/A	1.10	B
30		mmu-miR-326-3p	B04	5.90	5.53	1.7E-02	2.2E-02	0.78	N/A	-1.29	OKAY
31		mmu-miR-210-3p	B05	4.85	4.30	3.5E-02	5.1E-02	0.68	N/A	-1.46	OKAY
32		mmu-miR-216a-5p	B06	13.13	13.51	1.1E-04	8.6E-05	1.30	N/A	1.30	B
33		mmu-miR-125a-5p	B07	3.71	3.39	7.6E-02	9.5E-02	0.80	N/A	-1.25	OKAY
34		mmu-miR-126-5p	B08	11.61	12.75	3.2E-04	1.5E-04	2.21	N/A	2.21	B
35		mmu-miR-376c-3p	B09	13.71	13.51	7.5E-05	8.6E-05	0.87	N/A	-1.15	C
36		mmu-miR-466g	B10	13.71	13.47	7.5E-05	8.8E-05	0.85	N/A	-1.18	B
37		mmu-miR-138-5p	B11	10.40	10.06	7.4E-04	9.4E-04	0.79	N/A	-1.26	B
38		mmu-miR-346-5p	B12	11.90	13.00	2.6E-04	1.2E-04	2.14	N/A	2.14	B
39		mmu-miR-18a-5p	B13	1.28	1.28	4.1E-01	4.1E-01	1.00	N/A	1.00	OKAY
40		mmu-miR-665-3p	B14	10.65	10.98	6.2E-04	5.0E-04	1.26	N/A	1.26	B
41		mmu-miR-345-3p	B15	12.90	12.61	1.3E-04	1.6E-04	0.82	N/A	-1.22	B
42		mmu-miR-290-5p	B16	13.71	13.51	7.5E-05	8.6E-05	0.87	N/A	-1.15	C
43		mmu-let-7f-5p	B17	0.73	0.69	6.0E-01	6.2E-01	0.97	N/A	-1.03	OKAY
44		mmu-miR-134-5p	B18	13.27	13.51	1.0E-04	8.6E-05	1.18	N/A	1.18	B

Şekil 5. 6.miRNAom veri analizinin kısmi listesi

Şekil 5. 7. Tüm miRNAom çalışması sonucu ifadesi değişen miRNAların 3 boyutlu grafik ile gösterimi

Şekil 5. 8. miRNAom verilerinin scatter plot görüntüsü

Lipotoksik endoplazmik retikulum stres sonucu ifadesi 2 kat ve üzeri değişiklik gösteren mikroRNAlar çizelge 5.2'de yer almaktadır. miRBase 20. sürümde (Haziran 2013) *Mus musculus*'a ait 1186 öncül (precursor) ve 1908 olgun miRNA tanımlanmışken çalışmada kullanılan miRNA PCR array üzerinde, miRBase 18.sürüm kapsamındaki 900 kadar olgun miRNA yer almaktadır. Öte yandan bu miRNAların regüle ettikleri mRNA hedeflerini belirlemek için kullandığımız microRNA.org sitesindeki veri ise Ağustos 2010'dan bu yana güncellenmediği için bir kısım miRNA'nın hedef gen listelerine ulaşamadığından yolak analizi yapılamamıştır. Ulaşılan bir kısım hedef listeleri de miRNA'nın -3p veya -5p hedeflerinin toplamını içermektedir. Bu yüzden hedef seçerken pek çok kriter gözönüne alınmıştır. Benzer şekilde 8 adet miRNA hedef tahmin eden programını kullanarak oluşturulan miRWalk veritabanı da Mart 2011'den bu yana güncellenmemiştir.

Çizelge 5.2'de özetlendiği üzere çalışma sonucu fare miRNAomundaki 940 miRNA'nın 43 adetinin ifadesi lipotoksik ER stres sonucu 2 kat ve üzeri artmış/azalmıştır. + değerler ifadesi artan, - değerler ifadesi azalan miRNAlardır. Başlangıçta ileri analizler için çoğunlukla 3 kat ve üzeri artış/azalış gösteren miRNAlar incelenmek istenmiş ancak hepsinin hedef genleri microRNA.org son sürümde yer almadığı için hedef genlere ulaşılabilen tüm miRNAlar için yolak analizi gerçekleştirilmiştir. Tabloda hangileri ile yolak analizi veya hedef mRNA'lara yönelik çalışmaların yapıldığı bilgisi mevcuttur. Hedef genlerine ulaşılabilen 9 adetinin yolak analizi gerçekleştirilmiş ve yine 5 tanesinin de seçilen hedeflerinin transkript seviyeleri QRT-PCR ile analiz edilmiştir.

Çizelge 5. 2. Lipotoksik ER stres sonucu ifadesi değişen 43 miRNA

miRNA	Test/kontrol kat değişim (RA+PA/RA)	Yolak analizi veya hedef mRNA analizi	QRT-PCR ile hedef mRNA ifade seviyesi analizi
mmu-miR-449a-5p	2,91	√	
mmu-miR-126-5p	2,21	microRNA.org'da gen listesi mevcut değil.	
mmu-miR-346-5p	2,4	microRNA.org'da gen listesi mevcut değil.	
mmu-miR-34b-3p	-2,38	microRNA.org'da gen listesi mevcut değil.	
mmu-miR-542-5p	3,62	√	1 gen
mmu-miR-31-5p	-2,43	microRNA.org'da gen listesi mevcut değil.	

mmu-miR-338-5p	-2,19	microRNA.org'da gen listesi mevcut değil.	
mmu-miR-125a-3p	-2,38	√	
mmu-miR-466c-5p	-2,45	microRNA.org'da gen listesi mevcut değil.	
mmu-miR-742-3p	-2,44	microRNA.org'da gen listesi mevcut değil.	
mmu-miR-132-3p	4,73	√	7 gen
mmu-miR-124-3p	-3,39	√	
mmu-miR-698-3p	-2,53	microRNA.org'da gen listesi mevcut değil.	
mmu-let-7c-1-3p	4,6	microRNA.org'da gen listesi mevcut değil.	
mmu-miR-101a-5p	-3,99	microRNA.org'da gen listesi mevcut değil.	
mmu-miR-1190	-2,05	microRNA.org'da gen listesi mevcut değil.	
mmu-miR-1191	4,06	√	6 gen
mmu-miR-1892	-2,56	microRNA.org'da gen listesi mevcut değil.	
mmu-miR-1896	-3,04	microRNA.org'da gen listesi mevcut değil.	
mmu-miR-1901	6,79	microRNA.org'da gen listesi mevcut değil.	
mmu-miR-1947-5p	-3,2	microRNA.org'da gen listesi mevcut değil.	
mmu-miR-200a-5p	-2,04	microRNA.org'da gen listesi mevcut değil.	
mmu-miR-218-2-3p	-3,23	microRNA.org'da gen listesi mevcut değil.	
mmu-miR-24-1-5p	15,33	microRNA.org'da gen listesi mevcut değil.	
mmu-miR-294-3p	-2,34	√	
mmu-miR-3100-3p	-2	microRNA.org'da gen listesi mevcut değil.	
mmu-miR-3085-5p	2,26	microRNA.org'da gen listesi mevcut değil.	
mmu-miR-135a-1-3p	2,38	microRNA.org'da gen listesi mevcut değil.	
mmu-miR-3105-5p	-2,41	microRNA.org'da gen listesi mevcut değil.	
mmu-miR-1955-3p	-2,51	microRNA.org'da gen listesi mevcut değil.	
mmu-miR-302d-5p	-2,09	microRNA.org'da gen listesi mevcut değil.	
mmu-miR-3058-3p	2,22	microRNA.org'da gen listesi mevcut değil.	
mmu-miR-2137	2,73	microRNA.org'da gen listesi mevcut değil.	

mmu-miR-1912-5p	-2,41	microRNA.org'da gen listesi mevcut değil.	
mmu-miR-1894-5p	-2,47	microRNA.org'da gen listesi mevcut değil.	
mmu-miR-1930-3p	2,33	microRNA.org'da gen listesi mevcut değil.	
mmu-miR-598-5p	-2,41	microRNA.org'da gen listesi mevcut değil.	
mmu-miR-320-5p	2,02	microRNA.org'da gen listesi mevcut değil.	
mmu-miR-3091-5p	-2,59	microRNA.org'da gen listesi mevcut değil.	
mmu-miR-106a-3p	-2,62	microRNA.org'da gen listesi mevcut değil.	
mmu-miR-1964-5p	2,13	microRNA.org'da gen listesi mevcut değil.	
mmu-miR-2136	5,89	√	4 gen
mmu-miR-486-5p//3107-5p	23,97	√	7 gen

5.3. İfadesi Değişen MikroRNAların Hedeflerinin *In Silico* Analizi

Bir mikroRNA binlerce transkripti *in silico* regüle edebilmektedir. miRNAom analizi sonucu ifadesi değişen miRNAlar arasından seçilen bir grup miRNA'nın lipotoksik ER stres sırasında hangi mRNAları regüle ettiklerini belirlemek için öncelikle microRNA.org sitesinden mevcut sürümde yer alan her bir mikroRNaya ait hedef genler belirlenmiş ve gen listeleri indirilmiştir. Şekil 5.9'da mmu-miR-132-3p hedefleri microRNA.org veritabanına göre 7,143 adet olarak çıkmaktadır. hedefler linki tıkladığında ise bu mRNAlar ve gen kimlikleri görülmektedir, kısmi liste şekil 5.10' da yer almaktadır. miRSVR skorlarına göre sıralama gerçekleştirilmiştir. Bu listedeki bağlanma detaylarına tıkladığında ise her transkriptte bağlanan miRNAlar ve bağlanma bölgeleri detaylı bir şekilde görülebilmektedir. Şekil 5.11'de mmu-miR-132-3p hedeflerinden Herpud1 transkripti ile bağlanma bölgesinin, transkriptin 3'UTR bölgesinde yer aldığı ve ayrıca komplementeritesinin ve miRSVR skorunun da oldukça yüksek olduğu görülmektedir. miRNA hedef transkriptte seed bölgesinden ve diğer bazlardan komplementerite göstermektedir. Bu transkriptte bağlanan diğer aday miRNAlar da şekilde yer almaktadır.

Binlerce olası hedef transkript arasından hedef belirlemek zor olacağı için microRNA.org sitesinde ilgili miRNA'nın olası tüm hedef transkriptlerinin listeleri -mevcutsa- indirilmiş

ve yolak analizleri gerçekleştirilmiştir. Yolak analizi gerçekleştirilen bazı miRNA hedeflerinin kısmi listesi şekil 5.12'de görülmektedir. mmu-miR-132p 3719 gen, mmu-miR-486-5p'nin ise 1881 gen, mmu-miR-449a-5p'nin 5039 gen, mmu-miR-542-5p'nin 731, mmu-miR-125a-3p'nin 3933 gen, mmu-miR-124-3p'nin 3652 gen, mmu-miR-1191'in 1808 gen, mmu-miR-294-3p'nin 3558 gen ve mmu-miR-2136'nin 1813 genin mRNA'sına bağlanabileceği öngörülmektedir, bu sadece korunmuş miRNAların yüksek miRSVR skor ile bağlandıkları hedefler listesinde yer alanlardır.

microRNA.org - Targets and Expression
Predicted microRNA targets & target downregulation scores. Experimentally observed expression patterns.
August 2010 Release Last Update: 2010-11-01 [release notes]

target sites by: scores by: Computational Biology Center
miRanda - miRSVR
cBio@MSKCC

miRNA Target miRNA miRNA Expression Downloads FAQ

You are currently searching:
• Mus musculus
• mmu-miR-132

miRNA Stats:
• Homo sapiens: 1100
• Mus musculus: 717
• Rattus norvegicus: 387

Searched for: mmu-miR-132 AND Mus musculus
1 match [select all] [clear all]

miRNA	Genes Targeted	Links
☐ mmu-miR-132	7,143	[view targets] [view expression profile] [view in miRBase]

[view mRNAs targeted by ALL selected miRNAs] [view expression profiles of ALL selected miRNAs]

Şekil 5. 9. mmu-miR-132-3p' nin hedeflediği potansiyel mRNA sayısı

microRNA.org - Targets and Expression
Predicted microRNA targets & target downregulation scores. Experimentally observed expression patterns.
August 2010 Release Last Update: 2010-11-01 [release notes]

target sites by: scores by: Computational Biology Center
miRanda - miRSVR
cBio@MSKCC

miRNA Target miRNA miRNA Expression Downloads FAQ

You are currently searching:
• Mus musculus
• mmu-miR-132
[view targets]
[view expression profile]

miRNA Stats:
• Homo sapiens: 1100
• Mus musculus: 717
• Rattus norvegicus: 387
• Drosophila melanogaster: 186
• Caenorhabditis elegans: 233

Selected miRNAs: mmu-miR-132
Click [] to view alternative isoforms.
Displaying results 1 - 50 of 7,143
[first] [next] [last]

miRNAs Targeted by mmu-miR-132	miRSVR score
Hmga2 [NM_010441 [alignment details]	-3.38
Pspc1 [NM_025682 [alignment details]	-2.57
Lipm [BC031933 [alignment details]	-2.48
Pnn [NM_008891 [alignment details]	-2.40
Slit2 [NM_178804 [alignment details]	-2.27
Hmbx1 [NM_177338 [alignment details] For this gene, only alternative isoforms met search criteria BC002212, BC051457 [alignment details]	-2.18
Nras [NM_010937 [alignment details] AK010412 [alignment details]	-1.32
Phf8 [AK122447, BC033569 [alignment details] AK147939 [alignment details]	-0.31
2210403K04Rik [AK008813 [alignment details]	-2.09
Dnaja2 [NM_019794 [alignment details]	-2.04
Nin [NM_001081453 [alignment details] NM_008697, AK167264, U40342 [alignment details]	-0.01
Trmt11 [NM_028604, BC048703 [alignment details]	-1.98
Btc [NM_007568 [alignment details]	-1.97
Wt1 [NM_144783, DQ537939 [alignment details]	-1.96
Drg1 [NM_007879 [alignment details]	

Şekil 5. 10. mmu-miR-132-3p' nin hedeflediği potansiyel mRNA hedeflerinin miRSVR skoruna göre sıralanmış kısmi listesi

miRNA Stats:
· Homo sapiens: 1100
· Mus musculus: 717
· Rattus norvegicus: 387
· Drosophila melanogaster: 186
· Caenorhabditis elegans: 233

Query Target Sites:
· mmu-miR-132 438
mirSVR score: -1.1981
PhastCons score: 0.7850
587
mirSVR score: -0.2085
PhastCons score: 0.6918

Displayed miRNAs ordered by sum of mirSVR scores:
· mmu-miR-543 389
· mmu-miR-132 438
587
· mmu-miR-340-5p 418
· mmu-miR-144 205
· mmu-miR-217 491
· mmu-miR-218 126
· mmu-miR-544 350
· mmu-miR-451 354
· mmu-miR-96 111
· mmu-miR-320 191
· mmu-miR-410 419
· mmu-miR-370 448
· mmu-miR-376b 576
· mmu-miR-101a 204
· mmu-miR-101b 203
· mmu-miR-33 492

mmu-miR-132/Herpud1 Alignment

3' gcUGGU-AC-CGAC-AUCUG-ACAA 5' mmu-miR-132
 ||| || | || ||||| |||||
 438:587 uaAUCAGUGAAUUGCUGAGCAUGU 3' Herpud1

mirSVR score: -1.1981
 PhastCons score: 0.7850

Mouseover a miRNA mature name to see the miRNA/Herpud1 alignment.

Herpud1 homocysteine-inducible, endoplasmic reticulum stress-inducible, ubiquitin-like domain member 1

1 UGGCCCUUGUGCUCUGCUGUGGUCUUUGACAGCUCGGACUGGAUCGUCUGGCUCGGCUCUUUUUCCUCCCC 75

76 UGGCGUGGACUCGACAGAGUCAUUGAAAACCCACAGGAUGACAUGUCUUCUGGCCAAGCAAAAAGCACAAAACUA 150

151 AGACAUGAAGCCGUGGUACAACACUGAACAGGGCCCCUCAUGUCGUUAUUCUGAAGAGCUUUAUGUAUACUGUUAU 225

226 GUAGUUUCAUAGGCACUGUAAGCAGAAAGCCAGGGUCGCAUGUUCUGCCUGAGCACCUCGCCAGAUUGUGUGC 300

301 AUGUGUGCUGUACAUGGAAGUCAUAGACGUGUGCAUGUGUGCUCUCAUGGAAGUCAAGAUGCAGAAACGGU 375

miR-451 miR-543 miR-410 miR-340-5p
 376 UCUGCUGGUUCGAUUUGAUUCCUGUUGGAAUUGUCAAAUUAACACUAAGUGUACUACUUUAUUAUAAUCAGUGAAUU 450

miR-370 miR-217 miR-33
 451 GCAGACAUGUUAGCAGACUUUUUCUAGGAGAGACUUUUGUAUAAUUGCUUUUUAAAAUAGCAGUGCUUUCCUUUA 525

526 AACCGAGGGUGGCGACUUGGCAGAGGUAAAACUUUGCCGAGUUUCUGUUCUAUAAAGUUUUGCUAUGAAUGAC 600

miR-132
 601 UGU 602

Şekil 5. 11.mmu-miR-132-3p'nin hedeflerinden Herpud1 mRNAsı ile interaksiyon bölgeleri

	A	B	C	D	E	F	G	H	I
1	mmu-miR-132	mmu-miR-486	mmu-miR-2136	mmu-miR-125a-3p	mmu-miR-124	mmu-miR-294	mmu-miR-1191	mmu-miR-542-5p	mmu-miR-449a-5p
2	Hus1	Obfc2a	Mylk2	Obfc2a	Hmgcr	Obfc2a	Mybl1	Bend6	2010110K18Rik
3	Cpsf6	Nrk	Lphn3	Flnc	Nrk	Wdr45	Arfgef1	Naa40	Antxr1
4	Cpsf6	Nsun4	Mtx3	Phf8	Nsun4	Tcf12	A830018L16Rik	Nrxn3	Pbx1
5	2510039O18Rik	Sh2d3c	Dnajc21	Bend6	Tcf12	Mrps9	Slco5a1	Gm9880	Phf8
6	2510039O18Rik	2510039O18Rik	Lphn3	Mrps9	2510039O18Rik	Ubap2l	Tram1	Luc7l	Ccl9
7	Phf8	Bend6	Arid3c	Mamld1	Mylk2	Pdcl	Kcnb2	Mapk8	Gata3
8	Gata3	Mrps9	Prlr	Dscaml1	Mrps9	Mga	Gm106	Samd14	Spag9
9	Pdcl	Med26	Git2	Cnot2	Ubap2l	Med26	Gdap1	Zfp521	Shkbp1
10	E130309F12Rik	Crh	Bcl6	Cnot2	Gng10	Ccdc88a	Phf3	Lrp1	Gpr64
11	Mtx3	Slitrk4	Bcl6	Fam115a	Shkbp1	Notch4	BC043098	Lcn3	Naa50
12	Gpr64	Esyt2	Bcl6	Ctla	Med26	Cep68	Cnnm3	Chmp4c	Cep68
13	Fam55b	Rpgr	Asb4	Leprot	Plekhh1	Tmtc1	Tmem131	Usp33	Tmem184b
14	Dctd	Nedd4l	Bcl2l11	Arhgap20	Gpr64	Tmtc1	Tmem131	Spr2d	Mfap3
15	Chkb	Chrac1	C030029H02Rik	Prlr	Cep68	Cdc27	Inpp4a	Stag1	Apol7b
16	Gli3	BC025920	Samd14	Arl6ip6	Tmem184b	Cyhr1	Tsga10	Lrtm2	I1C0022H11Rik
17	Fam115a	Armxc2	Xlr3b	Gsdmc	Ccb1l	P2rx5	Eif5b	Mapk4	Gm9880
18	Nol4	Neurod1	Dck	Slc6a12	Slitrk4	Prlr	Creg2	Sept9	Nedd4l
19	Nol4	Neurod1	Mpz1l	Gm5475	Arhgap21	Guf1	Creg2	Chrm3	Myl6
20	Nedd4l	Asb4	Irf9	Gm13646	Arhgap21	Bcl6	Col5a2	Slco2a1	4732416N19Rik
21	Mapk8	Gm5149	E330016L19Rik	Pphln1	Dscaml1	Neurod1	Tmeff2	Spnb1	Ktn1
22	Zyg11b	Pnkp	Gjc2	Lcp1	Esyt2	Tmem64	Gls	Pigs	Txnrd2
23	Ktn1	Cadm1	Gpd2	Vwa1	Tmtc1	Fbxl5	Mstn	Vat1	Tomm40
24	S100pbp	Cadm1	Gpd2	Gtf3c1	Ydjc	Spinlw1	Mobkl3	Dtl	Bcl6
25	Guf1	Mrps18c	Lef1	Bai2	Ydjc	Pphln1	EG329160	Hoxa11	Bdnf
26	Adam29	Cdk4	Muted	Esrp1	Nol4	Irf9	EG329160	Lhx6	Bdnf
27	Arhgap27	Dck	Eif4e1b	Btla	Luc7l	Tmem72	D1Ert53e	Ythdc1	Lck
28	Tmem64	Gpd2	Jazf1	Fkbp11	Gtf2ird1	Mfhas1	D1Ert53e	Gnat2	Rufy3
29	Creml	Kcnn1	Ap1g1	Mfhas1	Tomm40	Tceanc	D1Ert53e	Ipmk	Cadm1
30	Zfp521	Cbln3	C77080	Tceanc	Git2	Lemd3	D1Ert53e	Cd109	Dgcr2
31	Lcp1	Ap1g1	Tubgcp4	D16Ert472e	Vsnl1	Pax3	D1Ert53e	Fbxl19	Nkx2-6
32	Ipmk	R3hdm1	Apol8	Rassf6	Bcl6	Asb8	D1Ert53e	Abcc5	Pcdhga1

Şekil 5. 12. Yolak analizi için kullanılan miRNA hedeflerinin kısmi listesi

Her bir miRNA yüzlerce gen regüle edebileceği için bu genlerin biyolojik işlev, moleküler fonksiyon, hüresel komponent ve protein domainlerinin aynı anda analiz edilebileceği bir yolak analizinin gerçekleştirilmesi genlerin sınıflandırılması ve hedef mRNAların yakalanabilmesi açısından çok önemlidir. Bu kapsamda miRNA hedef genlerinin karakterizasyonu ve yolak analizlerinin gerçekleştirilmesi için web tabanlı bir program olan GeneCodis yolak analiz programı kullanılmıştır [http://genecodis.dacya.ucm.es/analysis/]. Yolak analizleri seçilecek hedef mRNA tayini açısından önemlidir. Şekil 5.13'te GeneCodis arayüzü görülmektedir.

Analysis | Comparative Analysis | Web Services | Help | Release info | Other GeneCodis sites

Gene annotations
co-occurrence discovery

Modular and Singular Enrichment Analysis [?]

1. Select the organism [?]

Mus musculus
please select
Please select

2. Select the annotations [?] [Last update on Dec, 2011]

Annotations

- GO Biological Process
- GO Molecular Function
- GO Cellular Component
- GOSlim Process
- GOSlim Function
- GOSlim Component
- KEGG Pathways
- InterPro Motifs
- MicroRNA
- Omim Diseases
- Panther Pathways
- PharmGKB Drugs
- Pubmed
- Transcription Factors
-
-
-
-
-

Şekil 5. 13.GeneCodis arayüzü

Hedef gen listelerine ulaşılabilen miRNAlar için yolak analizi gerçekleştirilmiştir. Yolak analizi gerçekleştirilemeyen miRNAlar için hedef gen seçimi manuel olarak yapılmaya çalışılmış ancak anlamlı genlere ulaşamamıştır. Ağırlıklı olarak KEGG ve GO analizleri gerçekleştirilmiş ve bu şekilde hedef genler seçilmiştir. Tüm sonuçlar ve gen listeleri detaylı olarak incelenmiş, sadece ER grubu değil, aynı zamanda ubiquitin aracılı proteoliz, golgi, apoptoz, RNA kırılması, lipid metabolizması gibi yolaklar da incelenmiştir.

Sınıflandırılmış genler elde edildikten sonra ise gruptaki hedef mRNA'lar tek tek ayrıntılı olarak incelenerek;

- Komplementerite derecelerine,
- Bağlanma bölgelerindeki baz sayısına,
- Bağlanma bölgelerinin lokasyonuna,
- mirSVR skoruna göre,
- ve literatür bilgisi incelenerek hedef mRNA seçimi yapılmıştır.

Yolak analizleri için tipik bir örnek olarak sadece mmu-miR-132-3p olası hedef genlerinin yolak analizi grafik olarak aşağıdayer almaktadır(Şekil 5.14). 62 adet kanser, 50 adet MAPK yolağı, 39 adet kemokin sinyal yolağı, 38 adet merkez adhezyon, 32 adet ERda protein işlenmesi ile ilgili gen sınıflarına bu sayede ulaşılmıştır. Pasta grafiğı olarak ise aynı sınıflandırma şekil 5.15'de görülmektedir. Şekil 5.16'da ise ER'da protein işlenmesi ile ilgili gen sınıfı görülmektedir. Örneğın Herpud1 geni bu yolakta yer almaktadır. İnteraktif bir liste olarak çıkan gen grupları üzerine tıklanıldığında hedef mRNA'lar ve fonksiyonları incelenebilmektedir. Buna göre Herpud1 yolak analizi sonucu mmu-miR-132-3p olası hedefi olarak primer tasarlanan genlerden birisidir, miRSVR skora göre listeye bakıldığında yakalamak imkansızdır. Bu da yolak analizi ile genleri fonksiyonlarına göre zenginleştirmenin önemini vurgulamaktadır.

mmu-miR-294-3p, mmu-miR-124-3p mmu-miR-486-5p, mmu-miR-542-5p ve mmu-miR-1191, mmu-miR-125a-3p, mmu-miR-449a-5p, ve mmu-miR-2136 için gerçekleştirilen yolak analizlerinin pasta grafikleri sırası ile Şekil 5.17 ile 5.24 arasında görülmektedir. Tüm yolak analiz tablosu ise çizelge 5.3'te görülmekte, yolak analizi gerçekleştirilen miRNA hedeflerinin ilişkili oldukları biyolojik süreçlerde yer alan gen sayıları özetlenmiştir.

Sadece KEGG değil aynı süreç "GO: Biyolojik işlev" için de gerçekleştirilmiş, ancak bu kez sınıflandırılan gen sayıları çok fazla olmuştur. Bu yolak analizine ait gen listesi EK2de yer almaktadır. Özet pasta grafikleri Şekil 5.25, 5.26 ve 5.27'de görülmektedir.

Modular and Singular Enrichment Analysis Results

Organism: Mus musculus
 Annotations selected: KEGG Pathways
 Summary of the user provided list of genes - (zipped)
 Following genes do not show annotations in the selected categories:
 + 115 Genes (3.98%)

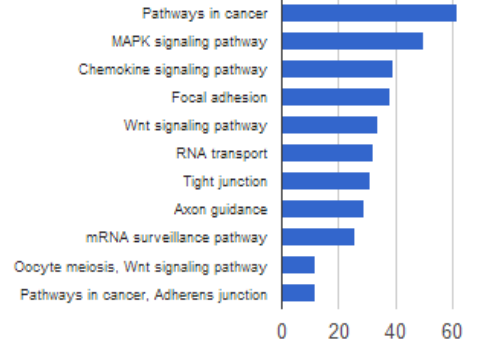
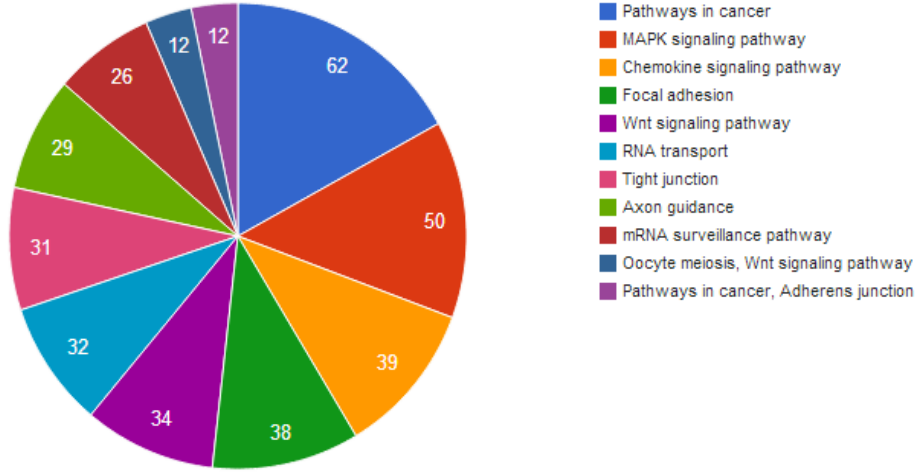
Hyp = Hypergeometric pValue; Hyp* = Corrected hypergeometric pValue

Filter the results by annotation name

Genes	NGR	TNGR	NG	TNG	Hyp	Hyp*	Annotations
62 genes	321	37681	62	2773	2.27151e-12	4.88376e-10	(KEGG) 05200: Pathways in cancer
26 genes	85	37681	26	2773	2.14287e-10	2.30358e-08	(KEGG) 03015: mRNA surveillance pathway
50 genes	263	37681	50	2773	5.19318e-10	2.79133e-08	(KEGG) 04010: MAPK signaling pathway
39 genes	177	37681	39	2773	5.02288e-10	3.59973e-08	(KEGG) 04062: Chemokine signaling pathway
34 genes	150	37681	34	2773	2.91382e-09	1.25294e-07	(KEGG) 04310: Wnt signaling pathway
31 genes	132	37681	31	2773	5.80783e-09	2.08114e-07	(KEGG) 04530: Tight junction
38 genes	199	37681	38	2773	5.19726e-08	1.5963e-06	(KEGG) 04510: Focal adhesion
29 genes	130	37681	29	2773	5.97918e-08	1.6069e-06	(KEGG) 04360: Axon guidance
32 genes	156	37681	32	2773	1.03202e-07	2.46537e-06	(KEGG) 03013: RNA transport
32 genes	161	37681	32	2773	2.20879e-07	4.74891e-06	(KEGG) 04141: Protein processing in endoplasmic reticulum
16 genes	52	37681	16	2773	5.70761e-07	1.11558e-05	(KEGG) 05213: Endometrial cancer
21 genes	89	37681	21	2773	1.45813e-06	2.61249e-05	(KEGG) 05215: Prostate cancer
27 genes	136	37681	27	2773	1.93237e-06	3.19585e-05	(KEGG) 04120: Ubiquitin mediated proteolysis
36 genes	213	37681	36	2773	2.43658e-06	3.74189e-05	(KEGG) 04144: Endocytosis

Şekil 5. 14.mmu-miR-132-3p'nin hedeflediği potansiyel mRNA hedeflerinin yolak analizi sonucu KEGG sınıflandırması

Number of genes per concurrent annotations

Şekil 5. 15. mmu-miR-132-3p'nin hedeflediği potansiyel mRNA hedeflerinin yolak analizinin pasta grafik sunumu

Gene Group Details

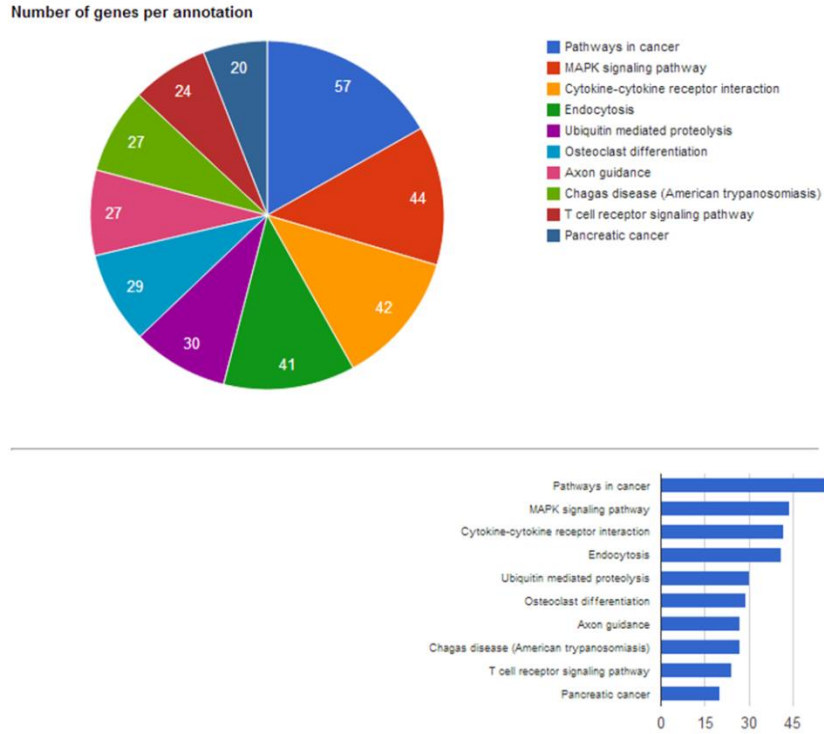
Organism: *Mus musculus*

Annotations enriched: (KEGG) 04141: Protein processing in endoplasmic reticulum

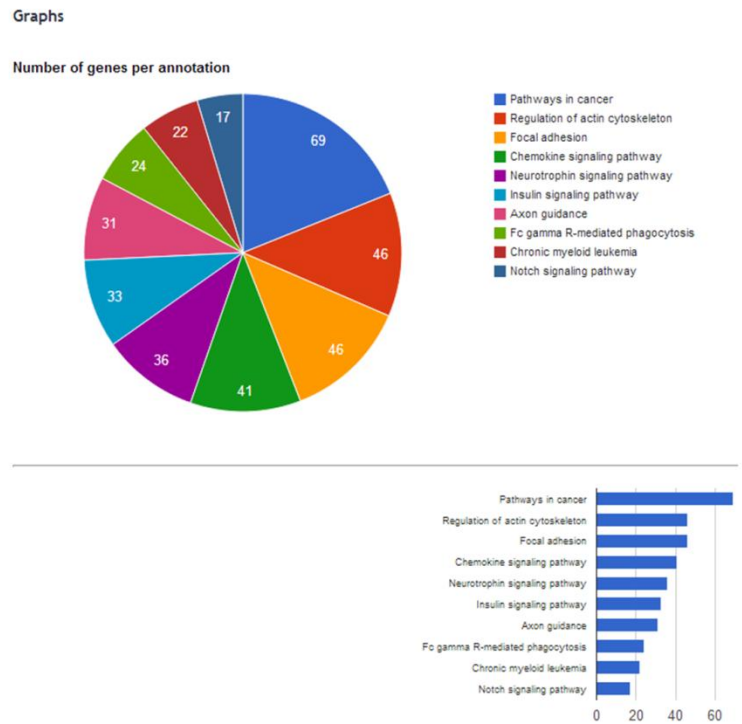
Genes related:

Rpn1	ribophorin 1 [Source:MGI Symbol;Acc:MGI:98084]
Hspa1b	heat shock protein 1B [Source:MGI Symbol;Acc:MGI:99517]
Hspa4l	heat shock protein 4 like [Source:MGI Symbol;Acc:MGI:107422]
Dad1	defender against cell death 1 [Source:MGI Symbol;Acc:MGI:101912]
Capn2	calpain 2 [Source:MGI Symbol;Acc:MGI:88264]
Sec24a	Sec24 related gene family, member A (<i>S. cerevisiae</i>) [Source:MGI Symbol;Acc:MGI:1924621]
Ugg2	UDP-glucose glycoprotein glucosyltransferase 2 [Source:MGI Symbol;Acc:MGI:1913685]
Dnaja2	DnaJ (Hsp40) homolog, subfamily A, member 2 [Source:MGI Symbol;Acc:MGI:1931882]
Ngly1	N-glycanase 1 [Source:MGI Symbol;Acc:MGI:1913276]
Eif2ak3	eukaryotic translation initiation factor 2 alpha kinase 3 [Source:MGI Symbol;Acc:MGI:1341830]
Dnajc1	DnaJ (Hsp40) homolog, subfamily C, member 1 [Source:MGI Symbol;Acc:MGI:103268]
Hspa1a	heat shock protein 1A [Source:MGI Symbol;Acc:MGI:96244]
Lman2	lectin, mannose-binding 2 [Source:MGI Symbol;Acc:MGI:1914140]
Ssr3	signal sequence receptor, gamma [Source:MGI Symbol;Acc:MGI:1914687]
Dnajc5	DnaJ (Hsp40) homolog, subfamily C, member 5 [Source:MGI Symbol;Acc:MGI:892995]
Sar1a	SAR1 gene homolog A (<i>S. cerevisiae</i>) [Source:MGI Symbol;Acc:MGI:98230]
Pdia3	protein disulfide isomerase associated 3 [Source:MGI Symbol;Acc:MGI:95834]
Ube2d3	ubiquitin-conjugating enzyme E2D 3 (UBC4/5 homolog, yeast) [Source:MGI Symbol;Acc:MGI:1913355]
Tusc3	tumor suppressor candidate 3 [Source:MGI Symbol;Acc:MGI:1933134]
Plaa	phospholipase A2, activating protein [Source:MGI Symbol;Acc:MGI:104810]
Vcp	valosin containing protein [Source:MGI Symbol;Acc:MGI:99919]
Man1a	mannosidase 1, alpha [Source:MGI Symbol;Acc:MGI:104677]
Hsph1	heat shock 105kDa/110kDa protein 1 [Source:MGI Symbol;Acc:MGI:105053]
Herpud1	homocysteine-inducible, endoplasmic reticulum stress-inducible, ubiquitin-like domain member 1 [Source:MGI Symbol;Acc:MGI:1927406]
Ube2d1	ubiquitin-conjugating enzyme E2D 1, UBC4/5 homolog (yeast) [Source:MGI Symbol;Acc:MGI:2384911]
Nfe2l2	nuclear factor, erythroid derived 2, like 2 [Source:MGI Symbol;Acc:MGI:108420]
Ern1	endoplasmic reticulum (ER) to nucleus signalling 1 [Source:MGI Symbol;Acc:MGI:1930134]
Mapk8	mitogen-activated protein kinase 8 [Source:MGI Symbol;Acc:MGI:1346861]
Sec61a2	Sec61, alpha subunit 2 (<i>S. cerevisiae</i>) [Source:MGI Symbol;Acc:MGI:1931071]
Yod1	YOD1 OTU deubiquitinating enzyme 1 homologue (<i>S. cerevisiae</i>) [Source:MGI Symbol;Acc:MGI:2442596]
Amfr	autocrine motility factor receptor [Source:MGI Symbol;Acc:MGI:1345634]
Dnajb12	DnaJ (Hsp40) homolog, subfamily B, member 12 [Source:MGI Symbol;Acc:MGI:1931881]

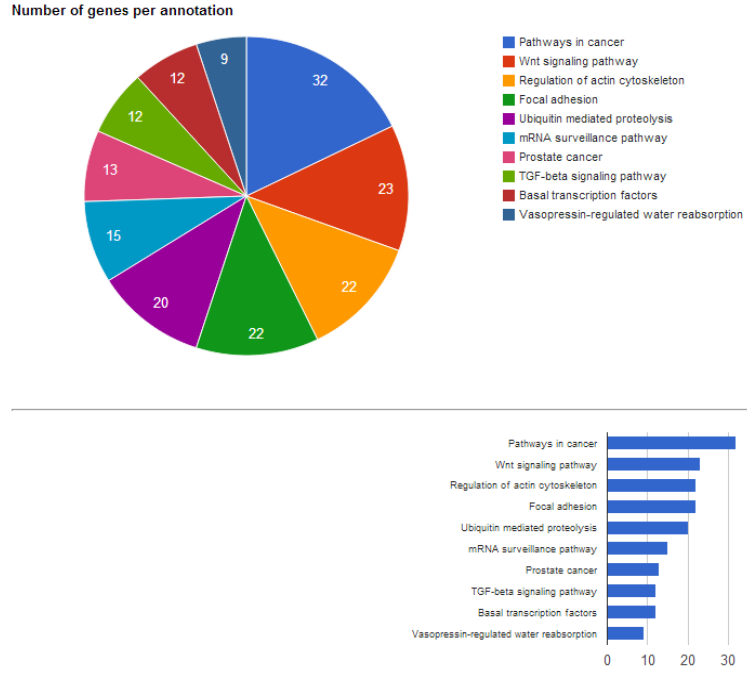
Şekil 5. 16. mmu-miR-132-3p'nin hedeflediği ER'da protein işlenmesi ile ilgili potansiyel mRNA hedeflerinin listesi (KEGG)

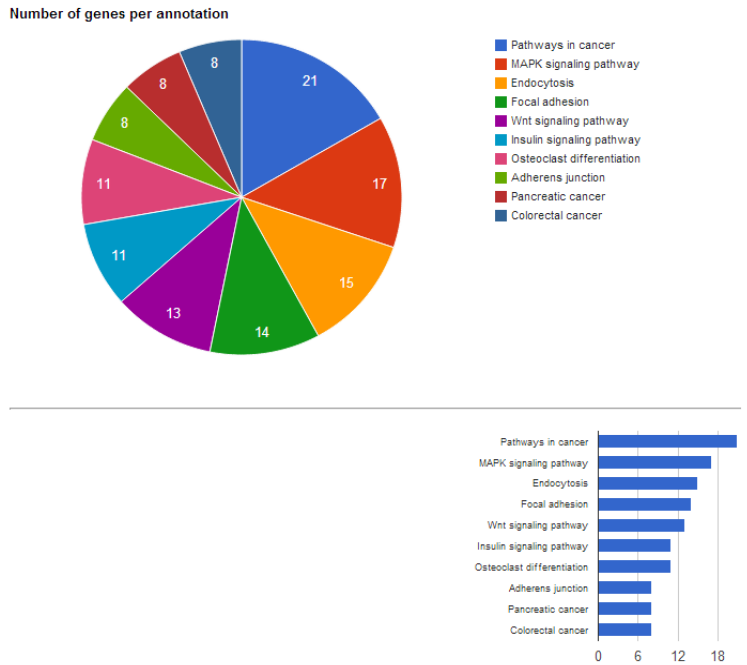
Şekil 5. 17. mmu-miR-294-3p'nin hedeflediği potansiyel mRNA hedeflerinin yolak analizinin pasta grafik sunumu

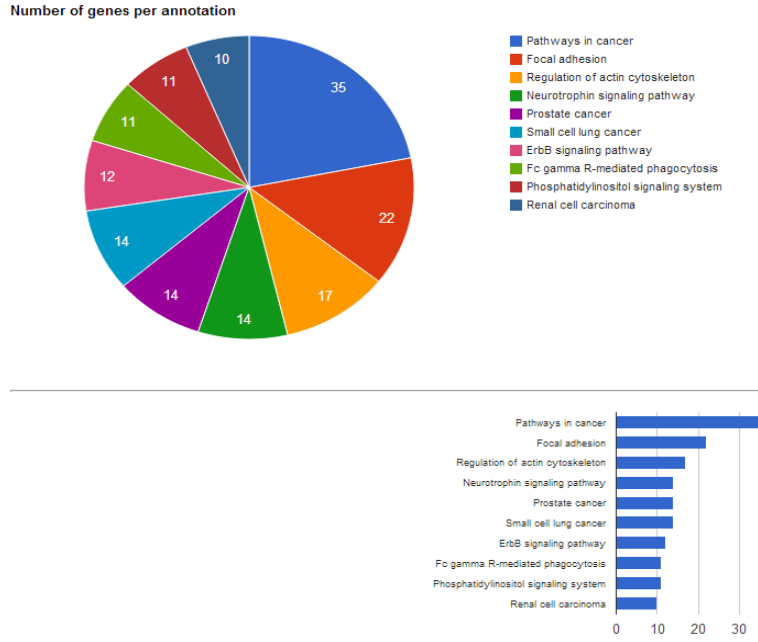
Şekil 5. 18. mmu-miR-124-3p'nin hedeflediği potansiyel mRNA hedeflerinin yolak analizinin pasta grafik sunumu

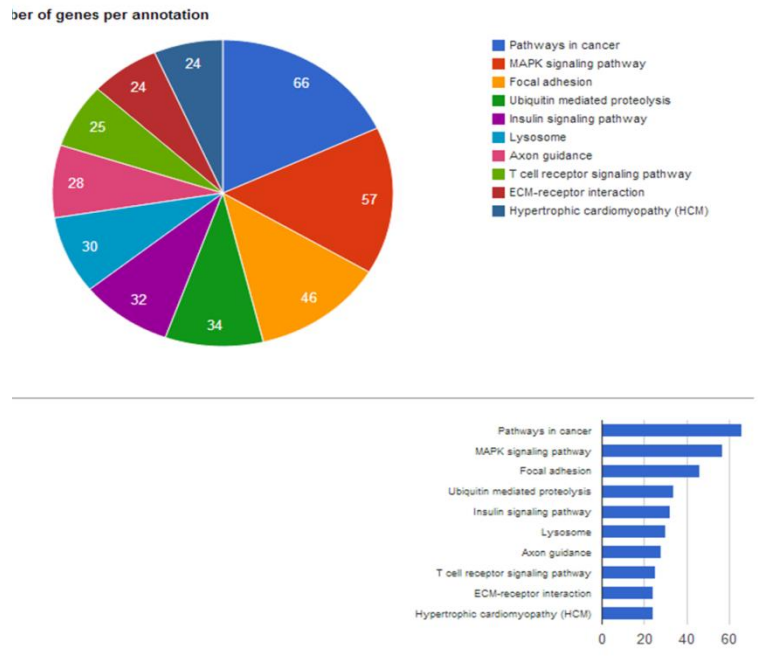
Şekil 5. 19. mmu-miR-486-5p'nin hedeflediği potansiyel mRNA hedeflerinin yolak analizinin pasta grafik sunumu

Şekil 5. 20. mmu-miR-542-5p'nin hedeflediği potansiyel mRNA hedeflerinin yolak analizinin pasta grafik sunumu

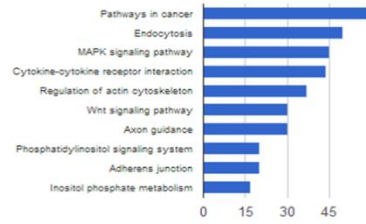
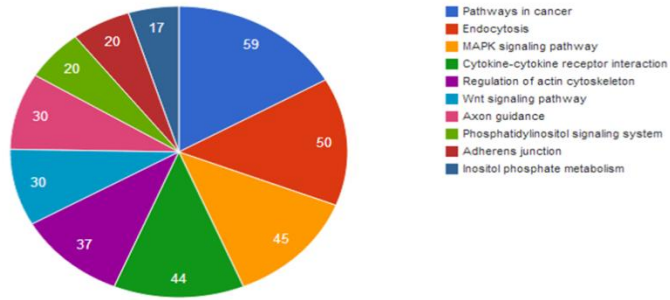
Şekil 5. 21.mmu-miR-1191'in hedeflediği potansiyel mRNA hedeflerinin yolak analizinin pasta grafik sunumu

Şekil 5. 22.mmu-miR-125a-3p 'nin hedeflediği potansiyel mRNA hedeflerinin yolak analizinin pasta grafik sunumu

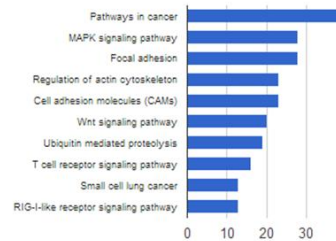
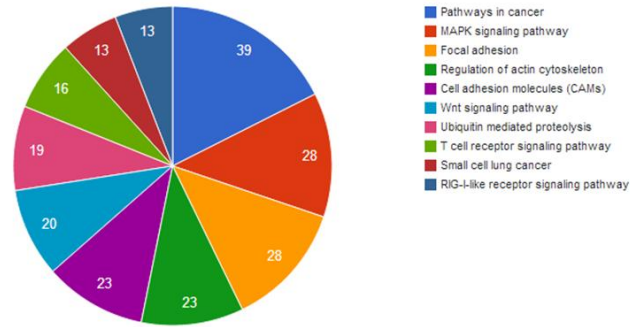
Graphs

Number of genes per annotation

Şekil 5. 23.mmu-miR-449a-5p 'nin hedeflediği potansiyel mRNA hedeflerinin yolak analizinin pasta grafik sunumu

Number of genes per annotation

Şekil 5. 24.mmu-miR-2136'nin hedeflediği potansiyel mRNA hedeflerinin yolak analizinin pasta grafik sunumu

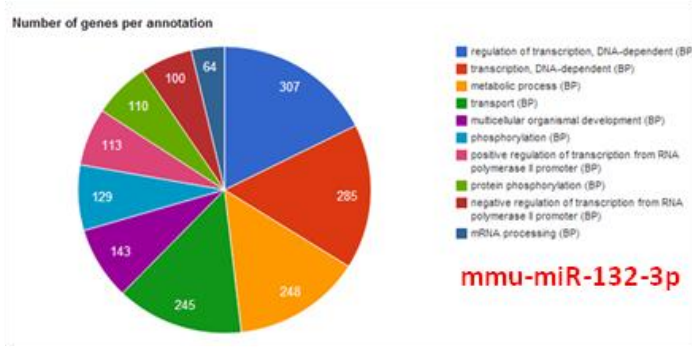
Çizelge 5. 3.Lipotoksik ER stres sonucu ifadesi değişen miRNA hedeflerinin görev aldıkları yollar (KEGG)

<i>mRNA'ların etkili olduğu biyolojik süreçler</i>	<i>mmu-miR-1191</i>	<i>mmu-miR-542-5p</i>	<i>mmu-miR-486</i>	<i>mmu-miR-132-3p</i>	<i>mmu-miR-294-3p</i>	<i>mmu-miR-124-3p</i>	<i>mmu-miR-449a-5p</i>	<i>mmu-miR-125a-3p</i>	<i>mmu-miR-2136</i>
Ubikütün aracılı proteolizis	8		20	27	30	22	24		19
Tip 2 diyabet		4						10	6
mTOR sinyal yolağı	5		8	9	13		9		7
Kemokin sinyal yolağı	13	8	15	39	25	41	30	31	
İnsülin sinyal yolağı	11	11	15	23	24	35	26	32	14
ER protein süreci	11		14	32	30	26	26	30	14
Adipositokin sinyal yolağı	9	7			16		15		10
Apoptoz	8			18	18	21	12	19	
ABC transporterları		4	8			8	8	13	9
Adherens birleşimi		8	9	17		18	20	19	9
Akson rehberliği	12	7		29	27	31	30	28	14
Aktin iskeletinin düzenlenmesi	17		22	28	35	46	37	38	23
Akut myeloid lösemi	6		8	15		16	11	11	
Aldosteron düzenleyici sodyum geri emilimi			7	8					
Alzheimer hastalığı				22		25			
Amerikan uyku hastalığı		9	10	19	27	21	16		
Amoebiasis						18			
Amyotrofik lateral skleroz	5			10	11	9	11		
ARVC		5		11	12	18	14		11
B hücre reseptör sinyal yolağı	7	6		16		20		19	8
Bazal hücre karsinoması	5	5		13		11			7
Bazal transkripsiyon faktörleri			12	9	12				
Beta-alanin metabolizması				6	6	7			
Büyük hücreli akciğer kanseri	7		8	13	9	14	14		
Dilate kardiyomiopati									10
Dorsa-ventral aksis formasyonu				5		7	5	13	
ECM- reseptör etkileşimi	8			19		21	12	24	11
Endokrin ve diğer faktör düzenleyici kalsiyum geri emilimi					11	11			
Endometrial kanseri	6		8	16		14	10		
Endositoz		15	17	36	41	36	50		16
Epitel hücrelerin bakteriyel invazyonu	7		9	13		20			
ErbB sinyal yolağı	12		12	20	20	22	16	17	10
Eter lipid metabolizması				7	8				
Fagozom				21					

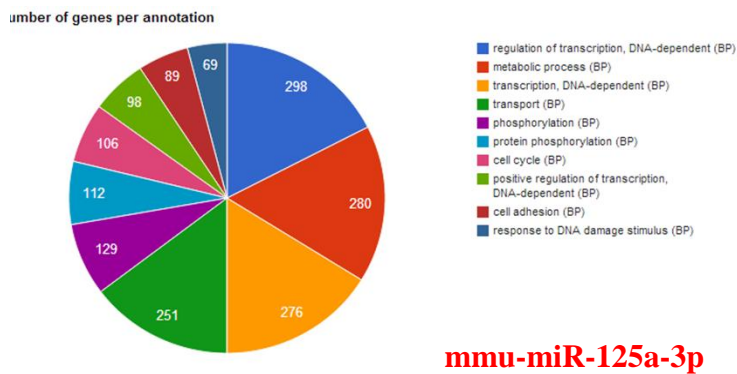
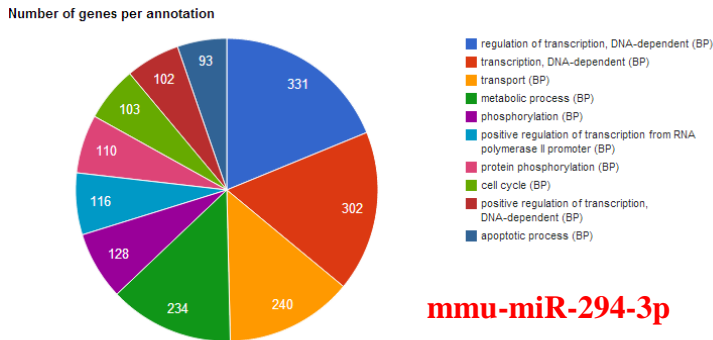
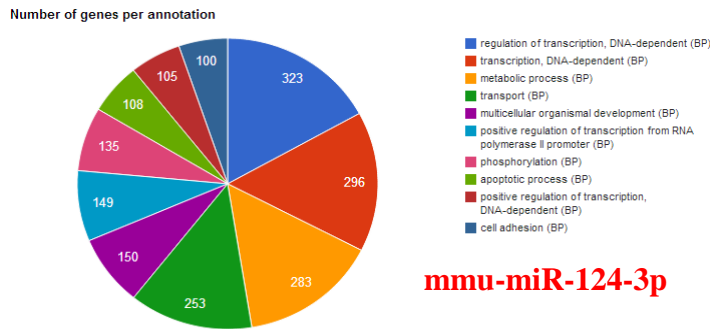
Fc epsilon RI sinyal yolağı	6	7		14	12	15	12	19	
Fc gama R-aracılı fagositoz	11			17	16	24	14	13	
Folat biyosentezi						5	4		
Folik asit biyosentezi				4					
Fosfatidilinositol sinyal sistemi	11		9		13	19	20		11
Fruktoz ve mannoz metabolizması							11	8	
Galaktoz metabolizması					7			9	
Gap junction				13	14	20	15		
Gastrik asit salgılanması				15		19			
Glikolizis					10		12	15	
Glikosfingolipid biyosentezi						6	5		
Glikozaminglikan biyosentezi				8					
Glikozaminglikan biyosentezi-keratin sülfat							4		
Glioma	9		10	12	15	16	13		7
Gliserofosfolipid metabolizması					16		14		10
Gliserolipid metabolizması				9	10	10	11	10	10
Glutamik asit sinapsları				25	19	25	17	23	
GnRH sinyal yolağı		6		17	19	19	15	17	9
Hedgehog sinyal yolağı	6	5	8	13			13		7
Hematopoetik kökenli hücreler		6		16	12	17		17	9
Hepatit C	12	7	14	26	23	24			15
Hipertrofik kardiyomiyopati									12
Hipertropik Kardiyomiyopati	6					16	13	24	
Histidin metabolizması					6	6		0	5
Hücre adhezyon molekülleri (CAMs)	10	9		21	19	28	21		23
Hücre döngüsü			12	22	26	21	22		14
IgA üretiminde bağırsak immün sistem ağı					9				
İnositol fosfat metabolizması	8					13	17		9
Jak-STAT sinyal yolağı	11		13		28	29	24	24	17
Kalsiyum sinyal yolağı		10	17	23	31	33	25		
Kanal asidi salgısının toplanması		3						38	
Kanser yolakları	35	21	32	62	57	69	59		39
Karbonhidrat sindirimi ve absorbanası									
Kızamık	8		12	20	26	22	19	19	6
Kolorektal kanser	8	8		14	13	13	16		
Kronik miyeloid lösemi	9	5		16	17	22	13		8
Küçük hücreli akciğer kanseri	14		9	14	17	22	15		13
Leishmaniasis				11		11			
Lizin degradasyonu				10	13	10	9	10	6
Lizozom				21		20	23		12
Lökosit transendotelial migrasyon				24		23	16	21	12

MAPK sinyal yolağı	19	17	22	50	44	40	45		28
Melanogenez	9			21			21		10
Melanoma	9		9		15		15	12	9
Memelilerdeki günlük kalp ritmi					7		7		
Merkez adhezyon	22	14	22	38	30	46	33		28
Mesane kanseri				8		8	10	8	
Mineral absorbanlanması						10		10	
Mitokondrideki yağ asidi uzaması						4	4		
mRNA takip yolakları			15	26		14	14		
N-glikan biyosentezi				10			11	9	
NOD-benzeri reseptör sinyal yolağı		7		14	10	12		12	8
Notch sinyal yolağı				11		17	12		
Nöroaktif ligand-reseptör ilişkisi	15				33		35		19
Nörotrofin sinyal yolağı	14	8		22	18	36	25		13
Nükleotid eksizyon onarımı			7		11			11	
O-glikan'ın diğer tiplerinin biyosentezi		4				9			
Oosit oğalması			13	23	17	16	17	15	13
Osteoklaz farklılaşması		11	12	17	29	18	16		12
Ökaryotlarda ribozom biyogenezi		5						12	
p53 sinyal yolağı			9		18	11	12	11	
Pankreas kanseri	9	8		17	20	16	15		11
Pankreatik salgılanma				16		22			
Pentoz fosfat yolağı					7		8		
Peroksizom	6			12					8
Primer bağışıklık yetersizliği	5			7	7				
Primidin metabolizması					15	19		22	
Prion hastalıkları				8			7		
Progesteron kaynaklı oosit olgunlaşması				15		14	14		11
Propanat metabolizması					7	10	9		
Prostat kanseri	14		13	21	18	18	19		12
Protein sindirimi ve emilimi						13	18	19	10
Purin metabolizması				20	23	27			
Renal hücre karsinoması	10			14	13	16	17	19	
Renin-anjiotensin sistemi									
RIG-1 reseptör sinyal yolağı		5	9	12	14	13			13
RNA degradasyonu				11	13				
RNA transportları				32		23			
Romatoid artrit	6			13			13		
Safra salgılanması					13	13			
Salgı sekresyonu			9	13	12	18	11		
Selenocompound metabolizması						5			

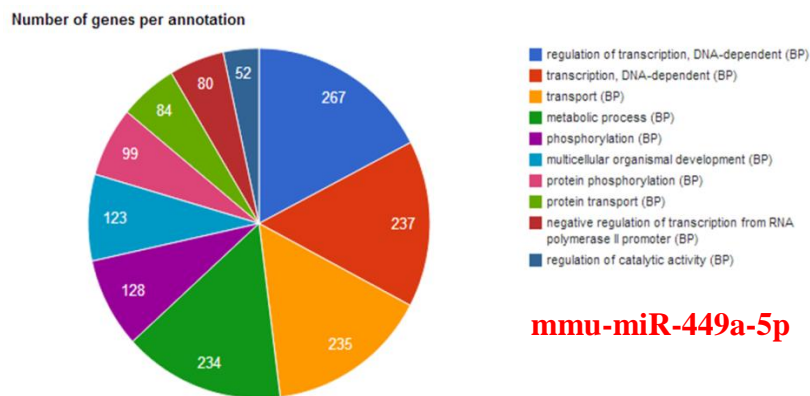
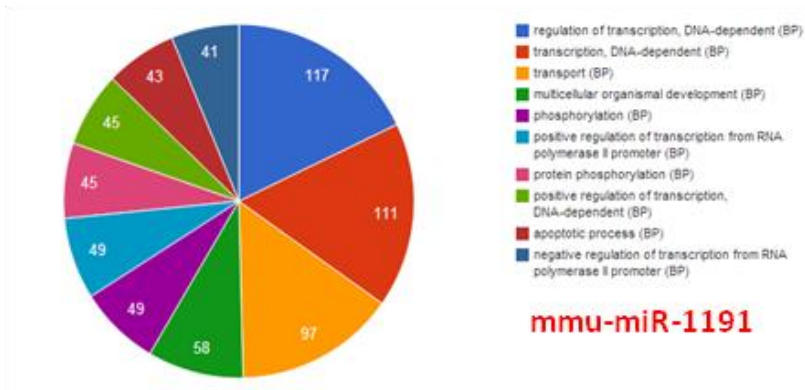
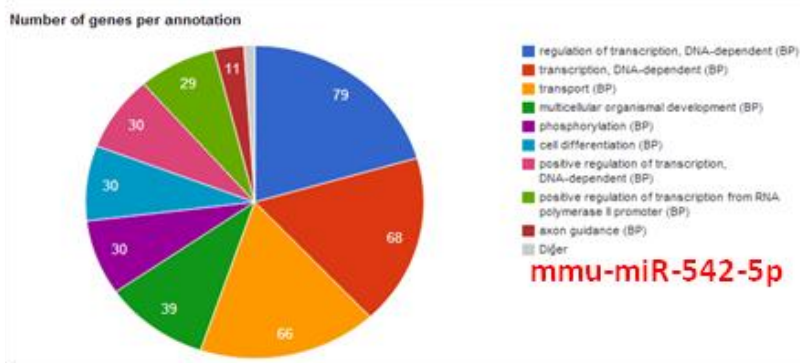
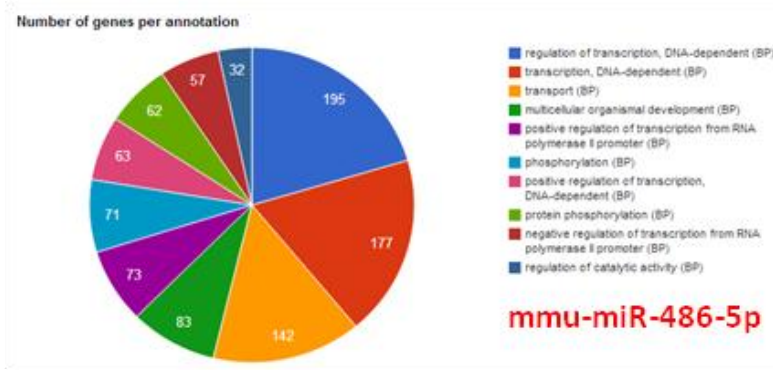
Sfingolipid metabolizması				9	8	9	9		
Sistein ve metionin metabolizması						7			5
Sitokin:sitokin reseptör ilişkisi	14		21	35	42		44		
Sitotoksosite kaynaklı hücre ölümü				16		22	22	26	
Sitozolik DNA-sensing yolağı				10					
Sitrat döngüsü	4				7		6		
Spliceosome				25			19		
Steroid biyosentezi			5			5			
T hücresi reseptör sinyal yolağı	11	7	13	23	24	21	19		16
Tamamlayıcı ve pıhtılaşma basamakları									
TGF-Beta sinyal yolağı			12	17	17	18	13		
Tight junction	10		12	31		21	20		15
Tiroid kanseri				10		7	10		
Tirozin metabolizması									8
Toksoplazmozis	11	7			22	22	22		11
Toll-benzeri reseptör sinyal yolağı	8	7		17	17				
Tüberküloz		9		23	27	28	23	27	
Uzun süreli depresyon			9		14	18	12	17	
Uzun süreli potansiyel artış			8	13	13	14	12		7
Vasküler düz kas konsantrasyonu				15	16	22		22	
Vazopresin düzenleyici su geri emilimi	5		9	9					
VEGF sinyal yolağı				17		15		17	8
Veziküler transportda SNARE ilişkisi						11	10		
Viral miyokarditis					12		16	14	
Wnt sinyal yolağı	10	13	23	34	24	31	30		20
Yağ asidi biyosentezi						3			
Yağ asidi metabolizması					8	10			

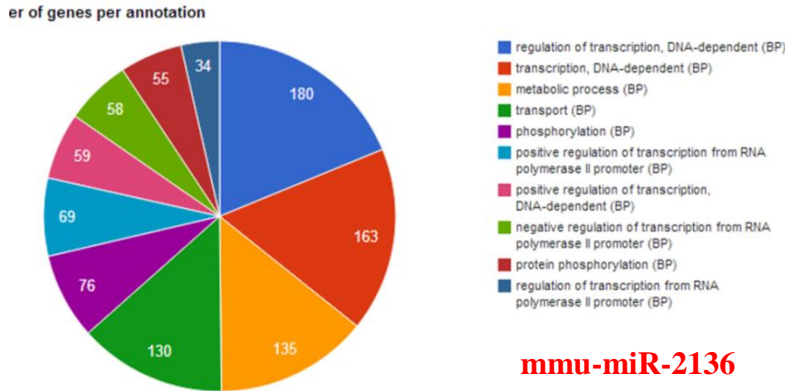
Graphs

Şekil 5. 25.miRNA hedeflerinin görev aldıkları biyolojik süreçlere göre pasta grafik sunumu(GO: Biyolojik süreç)

Şekil 5. 26.miRNA hedeflerinin görev aldıkları biyolojik süreçlere göre pasta grafik sunumu(GO: Biyolojik süreç)

Şekil 5. 27.miRNA hedeflerinin görev aldıkları biyolojik süreçlere göre pasta grafik sunumu(GO: Biyolojik süreç)

GO: biyolojik süreç analizleri sonucu yine mmu-miR-132-3p'nin potansiyel hedeflerinden iki grup gen Şekil 5.28'te görülmektedir. Endoplazmik retikulum lümeni ve ER-golgi ara kompartmanda rol alan gen listesi verilmiştir. Herpud1 geni diğer genlerle beraber bu analizde de sınıflandırılmıştır.

Tüm bu analizlerden sonra miRNAlar tarafından regüle edilen potansiyel hedef mRNAlar daha önce belirtilen kıstaslar doğrultusunda belirlenmiştir. Çizelge 5.4'te bu miRNAlar, Palmitat muamelesi sonucu kaç kat artıp azaldıkları, potansiyel hedefleri, mRNA açık adı ve bağlantı spesifitesini gösteren miRSVR skorları yer almaktadır. 4 miRNAnın ER stres sürecinde ifadesi artmışken, 1 adetinki ise azalmıştır. Şekil 5.29da ise bazı miRNA ve hedeflerinin komplementeritesi görülmektedir.

Cyp2j5	cytochrome P450, family 2, subfamily j, polypeptide 5 [Source:MGI Symbol;Acc:MGI:1270149]
Tmem8b	transmembrane protein 8B [Source:MGI Symbol;Acc:MGI:2441680]
Tmem50a	transmembrane protein 50A [Source:MGI Symbol;Acc:MGI:1919067]
Pdia3	protein disulfide isomerase associated 3 [Source:MGI Symbol;Acc:MGI:95834]
Ktn1	kinectin 1 [Source:MGI Symbol;Acc:MGI:109153]
Sv2a	synaptic vesicle glycoprotein 2 a [Source:MGI Symbol;Acc:MGI:1927139]
Ptpn2	protein tyrosine phosphatase, non-receptor type 2 [Source:MGI Symbol;Acc:MGI:97806]
G6pc2	glucose-6-phosphatase, catalytic, 2 [Source:MGI Symbol;Acc:MGI:1277193]
Gpr37	G protein-coupled receptor 37 [Source:MGI Symbol;Acc:MGI:1313297]
Pxdn	peroxidasin homolog (Drosophila) [Source:MGI Symbol;Acc:MGI:1916925]
Sez6l	seizure related 6 homolog like [Source:MGI Symbol;Acc:MGI:1935121]
Kcnma1	potassium large conductance calcium-activated channel, subfamily M, alpha member 1 [Source:MGI Symbol;Acc:MGI:99923]
Pom121	nuclear pore membrane protein 121 [Source:MGI Symbol;Acc:MGI:2137624]
Lhcgr	lutinizing hormone/choriogonadotropin receptor [Source:MGI Symbol;Acc:MGI:96783]
Cst3	cystatin C [Source:MGI Symbol;Acc:MGI:102519]
Tram1l1	translocation associated membrane protein 1-like 1 [Source:MGI Symbol;Acc:MGI:2443503]
Herpud1	homocysteine-inducible, endoplasmic reticulum stress-inducible, ubiquitin-like domain member 1 [Source:MGI Symbol;Acc:MGI:1927406]
P4ha1	procollagen-proline, 2-oxoglutarate 4-dioxygenase (proline 4-hydroxylase), alpha 1 polypeptide [Source:MGI Symbol;Acc:MGI:97463]
Ext2	exostoses (multiple) 2 [Source:MGI Symbol;Acc:MGI:108050]
Rnf43	ring finger protein 43 [Source:MGI Symbol;Acc:MGI:2442609]
Txndc11	thioredoxin domain containing 11 [Source:MGI Symbol;Acc:MGI:1923620]
Fam5c	family with sequence similarity 5, member C [Source:MGI Symbol;Acc:MGI:2443035]

Şekil 5. 28.mmu-miR-132-3p hedeflerinde gerçekleştirilen biyolojik süreç analizi sonucu gruplanan gen kümesi

Çizelge 5. 4. İleri analizler için seçilen mRNA ve ilgili oldukları miRNAlar.

miRNA adı	Kat değişiklik (RA / RA+PA)	miRSVR skor	Primer tasarlanan gen adı ve gen kimliği	Genin görevi veya açık adı
mmu-miR-486-5p	23,97	-1,59	Cct4, Gene ID: 12464	chaperonin containing Tcp1, subunit 4 (delta)
		-2,29	Srsf3, Gene ID: 20383	serine/arginine-rich splicing factor 3
		-1,87	Fam108b, Gene ID: 226016	Abhd17b abhydrolase domain containing 17B
		-1,58	Twistnb, Gene ID: 28071	TWIST neighbor
		-1,29	Chrac1, Gene ID: 93696	chromatin accessibility complex 1
		-1,21	Sp5, Gene ID:64406	trans-acting transcription factor 5
		-0,2099	Mapk9, Gene ID: 26420	mitogen-activated protein kinase 9
mmu-miR-2136	5,89	-1,01	Gnas Gene ID: 14683	guanine nucleotide binding protein, alpha stimulating
		-1,4	Ppm1d Gene ID: 53892	protein phosphatase 1D magnesium-dependent, delta isoform
		-0,69	Ssfa2 Gene ID: 70599	sperm specific antigen 2
		-1,23	Lbp Gene ID: 16803	lipopolysaccharide binding protein

mmu-miR-132-3p	4,73	-2,48	Lipm Gene ID: 78753	lipase, family member M
		-2,04	DNAja2 Gene ID: 56445	DnaJ (Hsp40) homolog, subfamily A, member 2
		-1,97	Btc Gene ID: 12223	betacellulin, epidermal growth factor family member
		-1,48	Ep300 Gene ID: 328572	E1A binding protein p300
		-0,18	Tram111 Gene ID: 229801	translocation associated membrane protein 1-like 1
		-1,19	Herpud1 Gene ID: 64209	homocysteine-inducible, endoplasmic reticulum stress- inducible, ubiquitin-like domain member 1
		-1,15	Dusp9	dual specificity phosphatase 9
mmu-miR-1191	9,96	-2,38	Mtdh Gene ID: 67154	metadherin
		-1,9	Rbmxrt Gene ID: 19656	RNA binding motif protein, X linked-like-1
		-1,71	Usp24 Gene ID: 329908	ubiquitin specific peptidase 24
		-1,69	Stk38 Gene ID: 106504	serine/threonine kinase 38
		-1,45	Hmga2 Gene ID:	high mobility group AT-hook 2
		-1,38	Msr1 Gene ID: 20288	macrophage scavenger receptor 1
mmu-miR-542-5p	-3,62	-1,16	Sfrs13b Gene ID:	serine/arginine-rich splicing factor 12

mmu-miR-486/Sfrs3 Alignment	
3' gagcccCGUCGAGUCAUGUCCu 5' mmu-miR-486 42:5' cugacaGGAG-UAUGUACAGGa 3' Sfrs3	mirSVR score: -1.1152 PhastCons score: 0.6629

Mouseover a miRNA mature name to see the miRNA/Sfrs3 alignment.

Sfrs3 splicing factor, arginine/serine-rich 3 (SRp20)	
mmu-miR-486/Fam108b Alignment	
3' gagccccgucGAGUCAUGUCCu 5' mmu-miR-486 478:5' auauauacucCACUGUACAGGg 3' Fam108b	mirSVR score: -0.7161 PhastCons score: 0.6222

Mouseover a miRNA mature name to see the miRNA/Fam108b alignment.

Fam108b family with sequence similarity 108, member B	
mmu-miR-486/Cct4 Alignment	
3' gagccccgucGAGUCAUGUCCu 5' mmu-miR-486 : 625:5' guucauaugaUUGAGUACAGGc 3' Cct4	mirSVR score: -0.6986 PhastCons score: 0.5000

Mouseover a miRNA mature name to see the miRNA/Cct4 alignment.

Cct4 chaperonin containing Tcp1, subunit 4 (delta)	
mmu-miR-486/Twistnb Alignment	
3' gagcccCGUCGAGU----CAUGUCCu 5' mmu-miR-486 : : 1140:5' augacaGCAAUUUAAUAUGUACAGGg 3' Twistnb	mirSVR score: -1.0628 PhastCons score: 0.5243

Mouseover a miRNA mature name to see the miRNA/Twistnb alignment.

Twistnb TWIST neighbor	
mmu-miR-486/Chrac1 Alignment	
3' gagcccCGUC-GAGU--CAUGUCCu 5' mmu-miR-486 : : 371:5' gacuauGCAGUUUUUAUGUACAGGa 3' Chrac1	mirSVR score: -1.1921 PhastCons score: 0.5295

Mouseover a miRNA mature name to see the miRNA/Chrac1 alignment.

Chrac1 chromatin accessibility complex 1	
mmu-miR-486/Sp5 Alignment	
3' gaGCCCCGUC-GAGUCAUGUCCu 5' mmu-miR-486 : : 363:5' ccCGAUUCGGACUUUGUACAGGg 3' Sp5	mirSVR score: -1.2055 PhastCons score: 0.5965

Mouseover a miRNA mature name to see the miRNA/Sp5 alignment.

Sp5 trans-acting transcription factor 5	

Şekil 5. 29. Bazı miRNA ve hedef mRNAlarının komplementeritesi

5.4. Kantitatif Gerçek Zamanlı PCR Sonuçları

MiRNAome PCR Array sonuçlarını valide etmek amacıyla, Qiagen ROTOR-GENE Q platformunda 3 biyolojik tekrarlı çalışılan QRT-PCR sonuçları çizelge 5.5.'de gösterilmektedir. Lipotoksik ER stres sonucu ifadesi değişen miRNA hedef mRNAlarının ifade seviyesi QRT-PCR ile analiz edilmiştir. RA ve RA+PA kolonlarında 3 biyolojik tekrar ortalama Ct değerleri yer almaktadır. Kat artış $\Delta\Delta Ct$ metoduna göre formüle yerleştirilip hesaplanmıştır, palmitatla ER stres uygulanan örneğin kontrole göre ifadesinde değişim görülmektedir.

Tablo incelendiğinde kırılmış Xbp1 (sXbp1) -ki lipotoksik ER stres işaretçisidir-ifadesinde 2.8 katlık bir artış gözlenirken, diğer genlerde anlamlı artış veya beklendiği üzere azalmalar gözlenmemiştir. 2 kat ve üzeri değişiklik gösteren bir kaç gen ise 30 siklustan sonra ifade edilmeye başlandığı için tarafımızca anlamlı bulunmamıştır.

Çizelge 5. 5. QRT-PCR sonuçları (3 biyolojik tekrar ortalamaları)

	RA	RA+PA	RA B-ACTIN	RA+PA B-ACTIN	2 ^{^-ΔΔCt}	log2
sXbp1	21,47	20,13	15,16	15,31	2,8	1,49
Srsf3	16,89	17,04	18,42	18,44	0,91	-0,13
Fam108b	21,16	21,17	18,42	18,44	1,01	0,01
Cct4	18,08	17,72	18,42	18,44	1,3	0,38
Twistnb	21,16	20,91	18,42	18,44	1,21	0,27
Mapk9	20,49	20,33	18,42	18,44	1,13	0,18
Lipm	18,85	18,7	18,42	18,44	1,13	0,17
Sfrs13b	16,86	16,75	18,42	18,44	1,09	0,13
Dusp9	32,02	30,96	17,26	17,26	2,08	1,06
Tram111	26,16	24,77	17,26	17,26	2,63	1,39
Btc	21,36	21,18	17,26	17,26	1,13	0,18
Chrac1	20,13	20,14	17,26	17,26	0,99	-0,01
Herpud1	26,89	27,35	17,26	17,26	0,73	-0,46
Msr1	21,12	21,06	17,26	17,26	1,04	0,06
Sp5	31,43	32,13	17,32	17,84	0,88	-0,18
Gnas	21,55	21,77	17,26	17,26	0,86	-0,22
Dnaja2	36,62	35,69	17,26	17,26	1,91	0,93
Ibp	35,52	34,5	17,26	17,26	2,03	1,02
Usp24	21,27	21,06	17,26	17,26	1,16	0,21
Rbmxt1	21,8	21,76	17,26	17,26	1,03	0,04
Stk38	16,99	17,63	17,32	17,84	0,92	-0,12
Mtdh	18,03	17,86	17,32	17,84	1,61	0,69
Hmga2	30,19	30,15	17,32	17,84	1,47	0,56
Ep300	32,36	30,86	17,26	17,26	2,83	1,50

6.TARTIŞMA ve SONUÇ

Obezite, tip 2 diyabet ve ateroskleroz gibi metabolik düzensizliklerde hücre içindeki serbest yağ asidi birikimine karşı koyamayan –yağ dokusu harici dokularda- hücrelerde Endoplasmik Retikulum (ER) stres ve lipotoksik hücre ölümü gerçekleşir. Ancak ER stresi metabolik dokularda kronikleştiği zaman, şişmanlık, diyabet, ateroskleroz gibi metabolik hastalıkların gelişimine yol açmaktadır. Son yıllarda tanımlanan ve gelişim, organogenez, kök hücre statüsünün idamesi, kanser gibi biyolojik süreçlerde rol alan mikroRNAların (miRNA) protein kodlayan genlerin yaklaşık %60'ını kontrol ettikleri tahmin edilmektedir. Memeli proteomunun yaklaşık %30'unun salgı yolları ile bağlantılı olduğu ve bu proteinlerin ER'da işlendiği düşünüldüğünde ER'un protein trafiği ve işlenmesi sürecindeki rolünün son derece önemli olduğu görülmektedir. Bu tez çalışmasında lipotoksik ER stres durumundaki hücrelerde “miRNAom” profilleri tanımlanmış metabolik hastalıklarda rol oynayan aday mikroRNAlar belirlenmiştir.

mikroRNAlar gen ifadesinin düzenlenmesinde önemli rol oynayan endojen küçük RNA molekülleridir. Hedef mRNAlar ile baz eşleşmesi temeline dayanan etkileşmeleri ile transkriptleri baskılayarak ya da yıkarak fonksiyon gösteren miRNAlar; gelişim, hücre farklılaşması, bağışıklık ve kanser gibi önemli biyolojik süreçlerde etkilidir.

Yapılan literatür çalışmalarında da görüldüğü gibi ER stres ile ilişkilendirilmiş pek çok miRNA vardır. ER stres ve KPY bileşenlerini araştırmak üzere gerçekleştirilen yüksek işlem hacimli miRNA mikrodizilimleri sonucu lipotoksitenin miRNA ifadesi üzerinde etkisi olduğu saptanmıştır. Pankreas Beta-hücrelerine serbest yağ asitleri verilerek, 132 adet miRNA'nın ifade seviyelerindeki değişiklikler analiz edilmiştir⁴³ Pek çok miRNA'nın yanısıra, mmu-miR-34a ve mmu-miR-146'nın pankreas beta-hücrelerinde artışı miRNA mikroarray ile gösterilmiş ve çalışmada bu iki miRNA üzerinde yoğunlaşmıştır. 2010'da kimerik tRNA kullanılarak hücrelerde ER stres durumu oluşturulmuş ve KPY aktivasyonu sonucunda yaklaşık 200 miRNA'nın ifade seviyesinde değişiklik olduğu tespit edilmiştir.

Gerçekleştirilen tezin amacı, lipotoksik endoplazmik retikulum stres sırasında katlanmamış protein yanıtının düzenlenmesinde rol oynayan olası mikroRNAlar ve bunların regüle ettiği hedef mRNAlarının ve düzenledikleri yolların analiz edilmesidir. Bu amaçla fare

makrofaj hücre hattında (RAW 264.7) lipotoksik ER stres oluşturulmuştur. Adipositler ve makrofajlar tarafından fizyolojik koşullar ve metabolik hastalık durumlarında benzer sinyal yolları kullanıldığı ve obezitede kronik inflamasyon gözlemlendiği daha önce pek çok çalışmada gösterilmiştir.

Bu tez çalışmasında QRT-PCR temelli miScript miRNA array kullanılarak miRNAom analizi gerçekleştirilmiş ve lipotoksik ER stres sonucu ifadesi değişen miRNAlar tanımlanmıştır. Ardından biyoinformatik araçlar ve yolak analizleri ile miRNAların hedef genleri *in silico* tanımlanmış ve son olarak da bu hedef mRNAların QRT-PCR ile ifade seviyeleri analiz edilmiştir.

Çalışmada kullanılan hücreler, RAW 264.7 fare makrofaj hücre hattı ER stres oluşturmak için satüre yağ asidi olan palmitat ile kültüre edilmiştir. 6 saat palmitat ile inkübasyondan sonra XBP1 mRNA'sının "kırpılmış" formunun varlığı RT-PCR ile kontrol edilerek lipotoksik ER stres yolu ile KPY'nin aktive edildiği doğrulanmıştır.

KPY'nin aktive edildiği RAW 264.7 ve RAW 264.7+ palmitat hücrelerinden total RNA izolasyonu yapılmıştır. Böylece "Qiagen miRNAome PCR Array" için kullanılacak başlangıç materyali hazır duruma gelmiştir. Yapılan biyoinformatik analizler sonucu gerçekten anlamlı değişim gözlenen miRNAlar için literatür ve mikroRNA veri tabanları taranmış, analizleri yapılmıştır. İfadesi anlamlı olarak değişen miRNAlar *in vitro* ve *in silico* analizler için seçilmiş, miRNAlardan bir kısmının yolak analizleri ile düzenledikleri yollar ve hedef mRNAları belirlenerek ifade seviyeleri biyolojik tekrarlarla incelenmiştir.

Lipotoksik ER stres sürecinde rol oynayan miRNAları tanımlamayı hedefleyen bu tez çalışmasında 43 miRNA ifadesinde anlamlı artış azalış gözlenmiş ve aşağıdaki miRNAların hedefleri ile ileri analizler gerçekleştirilmiştir. Yalnız ifadesi değişen 43 miRNAdan sadece 9'unun hedef gen listelerine ulaşarak yolak analizleri gerçekleştirilebilmiştir. Bunlardan da yalnızca 5 tanesinin hedef genlerine primer tasarlanabilmiştir.

mmu-miR-1191

mmu-miR-132-3p

mmu-miR-2136

mmu-miR-486-5p

mmu-miR-124-3p

mmu-miR-449a-5p

mmu-miR-125a-3p mikroRNAları miRNAome PCR Array sonucunda artış gösteren gruptadır ve hedef genlerine ulaşılarak yolak analizi gerçekleştirilebilmiştir.

mmu-miR-542-5p ve mmu-miR-294-3p mikroRNAları ise ifadesi azalan gruptadır ve hedef genlerine ulaşılarak yolak analizi gerçekleştirilebilmiştir.

Biyolojik tekrarlı gerçekleştirilen miRNAome çalışması, son derece yakın değerler vermiştir. Bu da sonuçları güvenilir kılmaktadır. Yolak analizleri ile bu süreçte ifadesi düzenlenen hedef mRNAlar da belirlenmiştir. İfadesi artan miRNAların hedef mRNAlarının azalması, ifadesi azalan miRNAların da hedef mRNAlarının artması beklenmektedir. Ancak miRNAlar nihai etkilerini protein seviyesinde göstermektedirler. Dolayısı ile mRNA QRT-PCR analizlerinde mRNA degradasyonu yerine translasyonel represyon da olabileceği için mRNA seviyesinde azalma/artma görülmeyebilir.

mmu-miR-1191: Bu miRNA için seçilen “RNA bağlama motif proteini”, “ubikutin”, “serin/treonin kinaz” gibi lipotoksik ER stres ile bağlantılı olan Mtdh, Rbmxrt, Usp24, Stk38, Hmga2, Msr1 hedef mRNAları için QRT-PCR ile ifade seviyeleri analiz edilmiş ve anlamlı değişiklikler gözlenmemiştir.

mmu-miR-132-3p: “Lipaz ailesi”, “epidermal büyüme faktörü”, “E1A binding proteini” ile ilgili olan Lipm, DNAja2, Btc, Ep300, Tram111, Herpud1, Dusp9 mRNAlarını *in silico* regüle eden bu mikroRNA'nın hedef mRNAları için hedef mRNAları için QRT-PCR ile ifade seviyeleri analiz edilmiş ve anlamlı değişiklikler gözlenmemiştir.

mmu-miR-2136: Gnas,Ppm1d,Ssfa2,lbp protein fosfataz ve lipopolisakkarit binding proteinini içeren hedef mRNAların QRT-PCR ile ifade seviyeleri analiz edilmiş ve anlamlı değişiklikler gözlenmemiştir.

mmu-miR-486: Şaperonlarla ve serin-arginin splicing ile ilişkili seçilen hedef mRNAlar Srsf3, Fam108b, Cct4, Twistnb, Chrac1, Sp5, Mapk9'dur. QRT-PCR ile ifade seviyeleri analiz edilmiş ve anlamlı değişiklikler gözlenmemiştir.

mmu-miR-542-5p: Bu mikroRNA miRNAom analizinde lipotoksik ER stres sonrası ifadesi azalan grupta yer almaktadır. Serin, arginin amino asitleri ile ilişkili olan srsf13b hedef mRNAsı belirlenmiştir. QRT-PCR sonuçlarında ise beklenen bir artma görülmemiştir.

Tez çalışmasında lipotoksik ER stres sürecinde KPY'nın düzenlenmesinde rol oynayan miRNAlar ve bunların regüle ettikleri yolaklar tanımlanmaya çalışılmıştır. miRNAom analizi biyolojik tekrarlı gerçekleştirilmiş ve tekrarlar son derece tutarlı çıkmıştır; bu da sonuçları güvenilir kılmaktadır. Benzer şekilde QRT-PCR analizleri ise üç biyolojik tekrarla gerçekleştirilmiştir. İfadesi değişen miRNAlar belirlendikten sonra yolak analizleri ile bu süreçte ifadesi düzenlenen hedef mRNAlar da belirlenmiştir. İfadesi artan miRNAların hedef mRNAlarının azalması, ifadesi azalan miRNAların da hedef mRNAlarının artması beklenmektedir. Ancak miRNAlar nihai etkilerini protein seviyesinde göstermektedirler. Dolayısı ile mRNA QRT-PCR analizlerinde mRNA degradasyonu yerine translasyonel represyon da olabileceği için mRNA seviyesinde azalma/artma görülmeyebilir. Fare miRNA hedef tahminleri için kullanılan programlara bakıldığında her miRNA için 3000-6000 civarı hedef mRNA gözlenmiştir, yolak analizleri sonrası ER stres ile ilgili olan ve seed bölgeye olan komplementeriteye göre hedefler seçilse de QRT-PCR sonuçlarında beklenildiği kadar yüksek seviyede azalma/artma gözlenmemiştir. Bu yüzden QRT-PCR analizleri önce LightCycler 480 ardından RotorGene Q platformunda gerçekleştirilmiştir. LightCycler sonuçları tez çalışmasına eklenmemiştir. Ancak sonuçlarda görüldüğü gibi seçilen genlerin ifadeleri anlamlı olarak değişmemiştir.

Bundan sonra, aynı hedef genlerin immünblotlama ile protein seviyeleri de analiz edilebilir çünkü miRNAlar bazen hedef mRNA transkripti yıkmak yerine protein seviyesi üzerinde etki gösterebilirler. İfadesi değişen bu ve diğer miRNAlar ile pek çok fonksiyonel çalışma da gerçekleştirilebilir. Hedef mRNAların 3'UTR bölgelerinin lusiferaz veya GFP raportör füzyonu ile ifadesi sonucu o miRNAnın gerçekten hedefi regüle edip etmediği gösterilmeli, antagomiR kullanılarak hedef mRNA/protein seviyeleri incelenmelidir. Böylece bu miRNAların obezite hayvan modellerinde KPY düzenlenmesine olan etkileri analiz edilebilecektir. Ayrıca miRNAlar tarafından düzenlenen yeni bir metabolik yol literatüre eklenebilir ve antagomiRlerin metabolik hastalıkların tedavisinde kullanımı söz konusu olabilecektir.

7.KAYNAKLAR

1. Lee C, Ferguson M, Chen LB. Construction of the endoplasmic reticulum. *The Journal of cell biology*. Nov 1989;109(5):2045-2055.
2. Placido AI, Pereira CM, Duarte AI, et al. The role of endoplasmic reticulum in amyloid precursor protein processing and trafficking: Implication's for Alzheimer's disease. *Biochimica et biophysica acta*. May 14 2014.
3. Cao SS, Kaufman RJ. Targeting endoplasmic reticulum stress in metabolic disease. *Expert opinion on therapeutic targets*. Apr 2013;17(4):437-448.
4. Gardner BM, Pincus D, Gotthardt K, Gallagher CM, Walter P. Endoplasmic reticulum stress sensing in the unfolded protein response. *Cold Spring Harbor perspectives in biology*. Mar 2013;5(3):a013169.
5. Bartel DP. MicroRNAs: target recognition and regulatory functions. *Cell*. Jan 23 2009;136(2):215-233.
6. Lee RC, Feinbaum RL, Ambros V. The *C. elegans* heterochronic gene *lin-4* encodes small RNAs with antisense complementarity to *lin-14*. *Cell*. Dec 3 1993;75(5):843-854.
7. Lau NC, Lim LP, Weinstein EG, Bartel DP. An abundant class of tiny RNAs with probable regulatory roles in *Caenorhabditis elegans*. *Science*. Oct 26 2001;294(5543):858-862.
8. Lee RC, Ambros V. An extensive class of small RNAs in *Caenorhabditis elegans*. *Science*. Oct 26 2001;294(5543):862-864.
9. Lagos-Quintana M, Rauhut R, Lendeckel W, Tuschl T. Identification of novel genes coding for small expressed RNAs. *Science*. Oct 26 2001;294(5543):853-858.
10. Ambros V, Bartel B, Bartel DP, et al. A uniform system for microRNA annotation. *Rna*. Mar 2003;9(3):277-279.
11. Leung AK, Sharp PA. Function and localization of microRNAs in mammalian cells. *Cold Spring Harbor symposia on quantitative biology*. 2006;71:29-38.
12. Friedman RC, Farh KK, Burge CB, Bartel DP. Most mammalian mRNAs are conserved targets of microRNAs. *Genome research*. Jan 2009;19(1):92-105.
13. Kwak PB, Iwasaki S, Tomari Y. The microRNA pathway and cancer. *Cancer science*. Nov 2010;101(11):2309-2315.
14. Lund E, Guttinger S, Calado A, Dahlberg JE, Kutay U. Nuclear export of microRNA precursors. *Science*. Jan 2 2004;303(5654):95-98.
15. Lai E, Teodoro T, Volchuk A. Endoplasmic reticulum stress: signaling the unfolded protein response. *Physiology*. Jun 2007;22:193-201.
16. Hendershot LM. The ER function BiP is a master regulator of ER function. *The Mount Sinai journal of medicine, New York*. Oct 2004;71(5):289-297.
17. Lee AS. The ER chaperone and signaling regulator GRP78/BiP as a monitor of endoplasmic reticulum stress. *Methods*. Apr 2005;35(4):373-381.
18. Wang M, Wey S, Zhang Y, Ye R, Lee AS. Role of the unfolded protein response regulator GRP78/BiP in development, cancer, and neurological disorders. *Antioxidants & redox signaling*. Sep 2009;11(9):2307-2316.
19. Wormald MR, Dwek RA. Glycoproteins: glycan presentation and protein-fold stability. *Structure*. Jul 15 1999;7(7):R155-160.
20. Maattanen P, Gehring K, Bergeron JJ, Thomas DY. Protein quality control in the ER: the recognition of misfolded proteins. *Seminars in cell & developmental biology*. Jul 2010;21(5):500-511.

21. Zhang K, Kaufman RJ. From endoplasmic-reticulum stress to the inflammatory response. *Nature*. Jul 24 2008;454(7203):455-462.
22. Bertolotti A, Zhang Y, Hendershot LM, Harding HP, Ron D. Dynamic interaction of BiP and ER stress transducers in the unfolded-protein response. *Nature cell biology*. Jun 2000;2(6):326-332.
23. Harding HP, Zhang Y, Ron D. Protein translation and folding are coupled by an endoplasmic-reticulum-resident kinase. *Nature*. Jan 21 1999;397(6716):271-274.
24. Shi Y, Vattem KM, Sood R, et al. Identification and characterization of pancreatic eukaryotic initiation factor 2 alpha-subunit kinase, PEK, involved in translational control. *Molecular and cellular biology*. Dec 1998;18(12):7499-7509.
25. Liu CY, Schroder M, Kaufman RJ. Ligand-independent dimerization activates the stress response kinases IRE1 and PERK in the lumen of the endoplasmic reticulum. *The Journal of biological chemistry*. Aug 11 2000;275(32):24881-24885.
26. Haze K, Okada T, Yoshida H, et al. Identification of the G13 (cAMP-response-element-binding protein-related protein) gene product related to activating transcription factor 6 as a transcriptional activator of the mammalian unfolded protein response. *The Biochemical journal*. Apr 1 2001;355(Pt 1):19-28.
27. Chen X, Shen J, Prywes R. The luminal domain of ATF6 senses endoplasmic reticulum (ER) stress and causes translocation of ATF6 from the ER to the Golgi. *The Journal of biological chemistry*. Apr 12 2002;277(15):13045-13052.
28. Shen J, Prywes R. Dependence of site-2 protease cleavage of ATF6 on prior site-1 protease digestion is determined by the size of the luminal domain of ATF6. *The Journal of biological chemistry*. Oct 8 2004;279(41):43046-43051.
29. Ye J, Rawson RB, Komuro R, et al. ER stress induces cleavage of membrane-bound ATF6 by the same proteases that process SREBPs. *Molecular cell*. Dec 2000;6(6):1355-1364.
30. Ron D. Translational control in the endoplasmic reticulum stress response. *The Journal of clinical investigation*. Nov 2002;110(10):1383-1388.
31. Maurel M, Chevet E. Endoplasmic reticulum stress signaling: the microRNA connection. *American journal of physiology. Cell physiology*. Jun 15 2013;304(12):C1117-1126.
32. Harding HP, Calton M, Urano F, Novoa I, Ron D. Transcriptional and translational control in the Mammalian unfolded protein response. *Annual review of cell and developmental biology*. 2002;18:575-599.
33. Rasheva VI, Domingos PM. Cellular responses to endoplasmic reticulum stress and apoptosis. *Apoptosis : an international journal on programmed cell death*. Aug 2009;14(8):996-1007.
34. Szegezdi E, Logue SE, Gorman AM, Samali A. Mediators of endoplasmic reticulum stress-induced apoptosis. *EMBO reports*. Sep 2006;7(9):880-885.
35. Okada T, Yoshida H, Akazawa R, Negishi M, Mori K. Distinct roles of activating transcription factor 6 (ATF6) and double-stranded RNA-activated protein kinase-like endoplasmic reticulum kinase (PERK) in transcription during the mammalian unfolded protein response. *The Biochemical journal*. Sep 1 2002;366(Pt 2):585-594.
36. Ma Y, Brewer JW, Diehl JA, Hendershot LM. Two distinct stress signaling pathways converge upon the CHOP promoter during the mammalian unfolded protein response. *Journal of molecular biology*. May 17 2002;318(5):1351-1365.
37. Hussain SG, Ramaiah KV. Reduced eIF2alpha phosphorylation and increased proapoptotic proteins in aging. *Biochemical and biophysical research communications*. Apr 6 2007;355(2):365-370.

38. Marciniak SJ, Ron D. Endoplasmic reticulum stress signaling in disease. *Physiological reviews*. Oct 2006;86(4):1133-1149.
39. Urano F, Wang X, Bertolotti A, et al. Coupling of stress in the ER to activation of JNK protein kinases by transmembrane protein kinase IRE1. *Science*. Jan 28 2000;287(5453):664-666.
40. Jing G, Wang JJ, Zhang SX. ER stress and apoptosis: a new mechanism for retinal cell death. *Experimental diabetes research*. 2012;2012:589589.
41. He L, Hannon GJ. MicroRNAs: small RNAs with a big role in gene regulation. *Nature reviews. Genetics*. Jul 2004;5(7):522-531.
42. Krutzfeldt J, Rajewsky N, Braich R, et al. Silencing of microRNAs in vivo with 'antagomirs'. *Nature*. Dec 1 2005;438(7068):685-689.
43. Lovis P, Roggli E, Laybutt DR, et al. Alterations in microRNA expression contribute to fatty acid-induced pancreatic beta-cell dysfunction. *Diabetes*. Oct 2008;57(10):2728-2736.
44. Geslain R, Cubells L, Bori-Sanz T, et al. Chimeric tRNAs as tools to induce proteome damage and identify components of stress responses. *Nucleic acids research*. Mar 2010;38(5):e30.
45. Lee AH, Iwakoshi NN, Glimcher LH. XBP-1 regulates a subset of endoplasmic reticulum resident chaperone genes in the unfolded protein response. *Molecular and cellular biology*. Nov 2003;23(21):7448-7459.
46. Shaffer AL, Shapiro-Shelef M, Iwakoshi NN, et al. XBP1, downstream of Blimp-1, expands the secretory apparatus and other organelles, and increases protein synthesis in plasma cell differentiation. *Immunity*. Jul 2004;21(1):81-93.
47. Byrd AE, Brewer JW. Micro(RNA)managing endoplasmic reticulum stress. *IUBMB life*. May 2013;65(5):373-381.
48. Bartoszewska S, Kochan K, Madanecki P, et al. Regulation of the unfolded protein response by microRNAs. *Cellular & molecular biology letters*. Dec 2013;18(4):555-578.
49. Maziere P, Enright AJ. Prediction of microRNA targets. *Drug discovery today*. Jun 2007;12(11-12):452-458.
50. Kiran C, Deepika P. Lung cancer: microRNA and target database. *Zhongguo fei ai za zhi = Chinese journal of lung cancer*. Jul 2012;15(7):429-434.
51. Stark A, Brennecke J, Russell RB, Cohen SM. Identification of Drosophila MicroRNA targets. *PLoS biology*. Dec 2003;1(3):E60.
52. Bernales S, Papa FR, Walter P. Intracellular signaling by the unfolded protein response. *Annual review of cell and developmental biology*. 2006;22:487-508.
53. Borradaile NM, Han X, Harp JD, Gale SE, Ory DS, Schaffer JE. Disruption of endoplasmic reticulum structure and integrity in lipotoxic cell death. *Journal of lipid research*. Dec 2006;47(12):2726-2737.
54. Calin GA, Dumitru CD, Shimizu M, et al. Frequent deletions and down-regulation of micro- RNA genes miR15 and miR16 at 13q14 in chronic lymphocytic leukemia. *Proceedings of the National Academy of Sciences of the United States of America*. Nov 26 2002;99(24):15524-15529.
55. Hotamisligil GS, Erbay E. Nutrient sensing and inflammation in metabolic diseases. *Nature reviews. Immunology*. Dec 2008;8(12):923-934.

8.EKLER

EK 1. PCR Array üzerinde yer alan miRNA listesi (Mus musculus miRNAome, katalog no: MIMM-3216Z)

	Plate 1	Plate2	Plate3		Plate 1	Plate2	Plate3
A01	mmu-miR-183-5p	mmu-miR-1898	mmu-miR-1894-5p	I01	mmu-miR-196a-5p	mmu-miR-764-5p	mmu-let-7a-1-3p // mmu-let-7c-2-3p
A02	mmu-miR-877-5p	mmu-miR-1899	mmu-miR-1929-5p	I02	mmu-miR-380-3p	mmu-miR-3087-5p	mmu-miR-28a-5p // mmu-miR-28c
A03	mmu-miR-15b-5p	mmu-miR-18a-3p	mmu-miR-194-2-3p	I03	mmu-miR-701-5p	mmu-miR-3072-5p	mmu-miR-3096a-5p // mmu-miR-3096b-5p
A04	mmu-miR-9-3p	mmu-miR-190a-5p	mmu-miR-653-3p	I04	mmu-miR-350-3p	mmu-miR-369-3p	mmu-miR-3096a-3p // mmu-miR-3096b-3p
A05	mmu-miR-199a-5p	mmu-miR-1900	mmu-miR-3110-5p	I05	mmu-miR-154-3p	mmu-miR-1936	Empty
A06	mmu-miR-369-5p	mmu-miR-1901	mmu-miR-326-5p	I06	mmu-miR-467c-5p	mmu-miR-135a-1-3p	Empty
A07	mmu-miR-101a-3p	mmu-miR-1902	mmu-miR-1930-3p	I07	mmu-miR-125a-3p	mmu-miR-1251-3p	Empty
A08	mmu-miR-324-5p	mmu-miR-1903	mmu-miR-3080-5p	I08	mmu-let-7c-5p	mmu-miR-3066-5p	Empty
A09	mmu-miR-292-3p	mmu-miR-1904	mmu-miR-32-3p	I09	mmu-miR-881-5p	mmu-miR-1981-5p	Empty
A10	mmu-miR-676-3p	mmu-miR-1905	mmu-miR-873a-3p	I10	mmu-miR-674-5p	mmu-miR-1247-5p	Empty
A11	mmu-miR-194-5p	mmu-miR-1906	mmu-miR-379-5p	I11	mmu-miR-654-3p	mmu-miR-146a-3p	Empty
A12	mmu-miR-449a-5p	mmu-miR-191-3p	mmu-miR-3088-3p	I12	mmu-miR-546	mmu-miR-223-5p	Empty
A13	mmu-miR-712-5p	mmu-miR-1928	mmu-miR-200c-3p	I13	mmu-miR-100-5p	mmu-miR-205-3p	Empty
A14	mmu-miR-34b-5p	mmu-miR-193a-5p	mmu-miR-34a-3p	I14	mmu-miR-20b-5p	mmu-miR-2183	Empty
A15	mmu-miR-470-5p	mmu-miR-1935	mmu-miR-143-5p	I15	mmu-miR-362-5p	mmu-miR-1b-5p	Empty
A16	mmu-miR-184-3p	mmu-miR-1938	mmu-miR-3070b-3p	I16	mmu-miR-133a-3p	mmu-miR-133b-5p	Empty
A17	mmu-miR-193b-3p	mmu-miR-1942	mmu-miR-1251-5p	I17	mmu-miR-700-3p	mmu-miR-26a-1-3p	Empty
A18	mmu-miR-431-5p	mmu-miR-1946a	mmu-miR-3059-5p	I18	mmu-miR-615-3p	mmu-miR-363-3p	Empty
A19	mmu-miR-483-3p	mmu-miR-1947-5p	mmu-miR-1843a-3p	I19	mmu-miR-467e-5p	mmu-miR-677-3p	Empty
A20	mmu-miR-449c-5p	mmu-miR-1948-3p	mmu-miR-1948-5p	I20	mmu-miR-708-5p	mmu-miR-1933-5p	Empty
A21	mmu-miR-149-5p	mmu-miR-1949	mmu-miR-377-5p	I21	mmu-miR-217-5p	mmu-miR-370-5p	Empty
A22	mmu-miR-215-5p	mmu-miR-1950	mmu-miR-432	I22	mmu-miR-301a-3p	mmu-miR-1981-3p	Empty
A23	mmu-miR-191-5p	mmu-miR-1954	mmu-miR-3065-3p	I23	mmu-miR-140-3p	mmu-miR-3064-3p	Empty
A24	mmu-miR-331-5p	mmu-miR-1957a	mmu-miR-1952	I24	mmu-miR-503-5p	mmu-miR-3105-3p	Empty

B01	mmu-miR-200b-5p	mmu-miR-1962	mmu-miR-208b-5p	J01	mmu-let-7d-5p	mmu-miR-679-3p	Empty
B02	mmu-miR-92a-3p	mmu-miR-1983	mmu-miR-696	J02	mmu-miR-335-3p	mmu-miR-3062-5p	Empty
B03	mmu-miR-770-3p	mmu-miR-199b-5p	mmu-miR-135a-2-3p	J03	mmu-miR-26b-5p	mmu-miR-3105-5p	Empty
B04	mmu-miR-326-3p	mmu-miR-200a-5p	mmu-miR-3082-3p	J04	mmu-miR-542-3p	mmu-miR-3083-5p	Empty
B05	mmu-miR-210-3p	mmu-miR-203-5p	mmu-miR-3108-3p	J05	mmu-miR-19a-5p	mmu-miR-3098-3p	Empty
B06	mmu-miR-216a-5p	mmu-miR-204-5p	mmu-miR-182-3p	J06	mmu-miR-135b-5p	mmu-miR-3061-3p	Empty
B07	mmu-miR-125a-5p	mmu-miR-207	mmu-miR-3079-5p	J07	mmu-miR-720	mmu-miR-539-3p	Empty
B08	mmu-miR-126-5p	mmu-miR-20a-3p	mmu-miR-18b-3p	J08	mmu-miR-195a-5p	mmu-miR-486-3p	Empty
B09	mmu-miR-376c-3p	mmu-miR-20b-3p	mmu-miR-871-5p	J09	mmu-miR-711	mmu-miR-3101-5p	Empty
B10	mmu-miR-466g	mmu-miR-218-1-3p	mmu-miR-19b-1-5p	J10	mmu-miR-34a-5p	mmu-miR-215-3p	Empty
B11	mmu-miR-138-5p	mmu-miR-218-2-3p	mmu-miR-1956	J11	mmu-miR-130b-3p	mmu-miR-136-5p	Empty
B12	mmu-miR-346-5p	mmu-miR-22-5p	mmu-miR-701-3p	J12	mmu-let-7e-5p	mmu-miR-329-5p	Empty
B13	mmu-miR-18a-5p	mmu-miR-24-1-5p	mmu-miR-1264-5p	J13	mmu-miR-681	mmu-miR-541-3p	Empty
B14	mmu-miR-665-3p	mmu-miR-24-2-5p	mmu-miR-652-5p	J14	mmu-miR-188-3p	mmu-miR-760-3p	Empty
B15	mmu-miR-345-3p	mmu-miR-26a-5p	mmu-miR-493-5p	J15	mmu-miR-32-5p	mmu-miR-1955-3p	Empty
B16	mmu-miR-290-5p	mmu-miR-26b-3p	mmu-miR-1a-2-5p	J16	mmu-let-7i-5p	mmu-miR-224-3p	Empty
B17	mmu-let-7f-5p	mmu-miR-27a-5p	mmu-miR-132-5p	J17	mmu-miR-208b-3p	mmu-miR-302d-5p	Empty
B18	mmu-miR-134-5p	mmu-miR-28a-3p	mmu-miR-3072-3p	J18	mmu-miR-135a-5p	mmu-miR-1968-5p	Empty
B19	mmu-miR-216b-5p	mmu-miR-293-3p	mmu-miR-1947-3p	J19	mmu-miR-707	mmu-miR-1953	Empty
B20	mmu-miR-362-3p	mmu-miR-293-5p	mmu-miR-1197-3p	J20	mmu-miR-298-5p	mmu-miR-302a-3p	Empty
B21	mmu-miR-434-5p	mmu-miR-294-3p	mmu-miR-27b-5p	J21	mmu-miR-666-3p	mmu-miR-3058-3p	Empty
B22	mmu-miR-342-3p	mmu-miR-295-5p	mmu-miR-3074-5p	J22	mmu-miR-181b-5p	mmu-miR-3094-5p	Empty
B23	mmu-miR-125b-5p	mmu-miR-297b-5p	mmu-miR-673-3p	J23	mmu-miR-466c-5p	mmu-miR-463-3p	Empty
B24	mmu-miR-874-3p	mmu-miR-297c-5p	mmu-miR-669f-3p	J24	mmu-miR-384-3p	mmu-miR-344g-3p	Empty
C01	mmu-miR-672-5p	mmu-miR-299a-5p // mmu-miR-299b-5p	mmu-miR-3472	K01	mmu-miR-200c-5p	mmu-miR-3091-3p	Empty
C02	mmu-miR-382-5p	mmu-miR-29a-5p	mmu-miR-3093-3p	K02	mmu-miR-140-5p	mmu-miR-92b-5p	Empty
C03	mmu-miR-872-5p	mmu-miR-29c-5p	mmu-miR-196a-2-3p	K03	mmu-miR-7a-5p	mmu-miR-3093-5p	Empty
C04	mmu-miR-484	mmu-miR-300-5p	mmu-miR-3083-3p	K04	mmu-miR-185-5p	mmu-miR-1b-3p	Empty
C05	mmu-miR-688	mmu-miR-302b-5p	mmu-miR-1298-3p	K05	mmu-miR-496a-3p	mmu-miR-466l-3p	Empty
C06	mmu-miR-122-5p	mmu-miR-30a-3p	mmu-miR-490-5p	K06	mmu-miR-129-5p	mmu-miR-592-5p	Empty
C07	mmu-miR-710	mmu-miR-30b-3p	mmu-miR-450a-1-3p	K07	mmu-miR-758-3p	mmu-miR-138-2-3p	Empty
C08	mmu-miR-455-3p	mmu-miR-30c-1-3p	mmu-miR-760-5p	K08	mmu-miR-128-3p	mmu-miR-3097-3p	Empty
C09	mmu-miR-880-3p	mmu-miR-30c-2-3p	mmu-miR-101b-5p	K09	mmu-miR-30e-5p	mmu-miR-298-3p	Empty
C10	mmu-miR-485-5p	mmu-miR-30e-3p	mmu-miR-669b-3p	K10	mmu-miR-339-5p	mmu-miR-3067-5p	Empty
C11	mmu-miR-146a-5p	mmu-miR-31-3p	mmu-miR-136-3p	K11	mmu-miR-337-3p	mmu-miR-3080-3p	Empty

C12	mmu-miR-489-3p	mmu-miR-325-5p	mmu-miR-3102-3p	K12	mmu-miR-342-5p	mmu-miR-3106-3p	Empty
C13	mmu-miR-21a-5p	mmu-miR-33-3p	mmu-miR-297a-5*	K13	mmu-miR-20a-5p	mmu-miR-599	Empty
C14	mmu-miR-196b-5p	mmu-miR-330-3p	mmu-miR-1965	K14	mmu-miR-429-3p	mmu-miR-206-5p	Empty
C15	mmu-miR-137-3p	mmu-miR-339-3p	mmu-miR-99a-3p	K15	mmu-miR-141-3p	mmu-miR-344c-5p	Empty
C16	mmu-miR-377-3p	mmu-miR-340-5p	mmu-miR-1839-5p	K16	mmu-miR-7b-5p	mmu-miR-1197-5p	Empty
C17	mmu-miR-654-5p	mmu-miR-365-3p	mmu-miR-92a-2-5p	K17	mmu-miR-93-5p	mmu-miR-127-3p	Empty
C18	mmu-miR-677-5p	mmu-miR-374b-3p	mmu-miR-667-5p	K18	mmu-miR-30c-5p	mmu-miR-421-5p	Empty
C19	mmu-miR-671-3p	mmu-miR-376a-5p	mmu-miR-3076-5p	K19	mmu-miR-543-3p	mmu-miR-665-5p	Empty
C20	mmu-miR-466d-3p	mmu-miR-376b-3p	mmu-miR-383-3p	K20	mmu-miR-10a-5p	mmu-miR-1968-3p	Empty
C21	mmu-miR-224-5p	mmu-miR-376c-5p	mmu-miR-466h-5p	K21	mmu-miR-449b	mmu-miR-3063-3p	Empty
C22	mmu-miR-434-3p	mmu-miR-378a-5p	mmu-miR-3057-5p	K22	mmu-miR-338-3p	mmu-miR-193b-5p	Empty
C23	mmu-miR-375-3p	mmu-miR-382-3p	mmu-miR-3082-5p	K23	mmu-miR-214-3p	mmu-miR-210-5p	Empty
C24	mmu-miR-302b-3p	mmu-miR-410-3p	mmu-miR-18b-5p	K24	mmu-miR-574-3p	mmu-miR-3060-3p	Empty
D01	mmu-miR-652-3p	mmu-miR-411-3p	mmu-miR-1955-5p	L01	mmu-miR-335-5p	mmu-miR-3084-5p	Empty
D02	mmu-miR-330-5p	mmu-miR-425-3p	mmu-miR-134-3p	L02	mmu-miR-453	mmu-miR-491-5p	Empty
D03	mmu-miR-495-3p	mmu-miR-433-5p	mmu-miR-466l-5p	L03	mmu-miR-291a-3p	mmu-miR-3078-5p	Empty
D04	mmu-miR-667-3p	mmu-miR-450b-5p	mmu-miR-431-3p	L04	mmu-miR-211-5p	mmu-miR-29b-1-5p	Empty
D05	mmu-miR-341-3p	mmu-miR-455-5p	mmu-miR-3112-5p	L05	mmu-miR-684	mmu-miR-19b-2-5p	Empty
D06	mmu-miR-541-5p	mmu-miR-463-5p	mmu-miR-379-3p	L06	mmu-miR-27b-3p	mmu-miR-494-5p	Empty
D07	mmu-miR-30d-5p	mmu-miR-466j	mmu-miR-219-1-3p	L07	mmu-miR-205-5p	mmu-miR-344d-3p	Empty
D08	mmu-miR-582-3p	mmu-miR-466k	mmu-miR-129-1-3p	L08	mmu-miR-683	mmu-miR-410-5p	Empty
D09	mmu-let-7a-5p	mmu-miR-467b-5p	mmu-miR-1198-5p	L09	mmu-miR-337-5p	mmu-miR-344d-2-5p	Empty
D10	mmu-miR-376a-3p	mmu-miR-467f	mmu-miR-1193-5p	L10	mmu-miR-742-3p	mmu-miR-128-1-5p	Empty
D11	mmu-miR-34b-3p	mmu-miR-467h	mmu-miR-7b-3p	L11	mmu-miR-384-5p	mmu-miR-1188-3p	Empty
D12	mmu-miR-21a-3p	mmu-miR-470-3p	mmu-miR-153-5p	L12	mmu-miR-325-3p	mmu-miR-25-5p	Empty
D13	mmu-miR-487b-3p	mmu-miR-485-3p	mmu-miR-3071-3p	L13	mmu-miR-501-5p	mmu-miR-1247-3p	Empty
D14	mmu-miR-22-3p	mmu-miR-488-5p	mmu-miR-664-3p	L14	mmu-miR-324-3p	mmu-miR-468-3p	Empty
D15	mmu-miR-721	mmu-miR-493-3p	mmu-miR-200b-3p	L15	mmu-miR-423-3p	mmu-miR-190a-3p	Empty
D16	mmu-miR-504-5p	mmu-miR-503-3p	mmu-miR-1907	L16	mmu-miR-451a	mmu-miR-214-5p	Empty
D17	mmu-miR-200a-3p	mmu-miR-540-3p	mmu-miR-3475	L17	mmu-miR-132-3p	mmu-miR-1969	Empty
D18	mmu-miR-378a-3p	mmu-miR-551b-3p	mmu-miR-3075-3p	L18	mmu-miR-669b-5p	mmu-miR-1943-3p	Empty
D19	mmu-miR-29c-3p	mmu-miR-568	mmu-miR-471-3p	L19	mmu-miR-153-3p	mmu-miR-3086-3p	Empty
D20	mmu-miR-294-5p	mmu-miR-598-3p	mmu-miR-344e-5p // mmu-miR-344h-5p	L20	mmu-miR-96-5p	mmu-miR-3471	Empty
D21	mmu-miR-467b-3p	mmu-miR-615-5p	mmu-miR-547-5p	L21	mmu-miR-1a-3p	mmu-miR-217-3p	Empty
D22	mmu-miR-340-3p	mmu-miR-666-5p	mmu-miR-208a-5p	L22	mmu-miR-10b-5p	mmu-miR-1970	Empty

D23	mmu-miR-290-3p	mmu-miR-669e-5p	mmu-let-7e-3p	L23	mmu-miR-653-5p	mmu-miR-301b-5p	Empty
D24	mmu-miR-380-5p	mmu-miR-669g	mmu-miR-367-3p	L24	mmu-miR-383-5p	mmu-miR-2137	Empty
E01	mmu-miR-744-5p	mmu-miR-669h-3p	mmu-miR-598-5p	M01	mmu-miR-300-3p	mmu-miR-363-5p	Empty
E02	mmu-miR-500-3p	mmu-miR-669h-5p	mmu-miR-195a-3p	M02	mmu-miR-9-5p	mmu-miR-375-5p	Empty
E03	mmu-miR-155-5p	mmu-miR-669i	mmu-miR-1224-5p	M03	mmu-miR-743b-5p	mmu-miR-664-5p	Empty
E04	mmu-miR-101b-3p	mmu-miR-669j	mmu-miR-320-5p	M04	mmu-miR-421-3p	mmu-miR-1941-3p	Empty
E05	mmu-miR-875-3p	mmu-miR-669k-3p	mmu-miR-3064-5p	M05	mmu-miR-148a-3p	mmu-miR-7a-2-3p	Empty
E06	mmu-miR-29a-3p	mmu-miR-674-3p	mmu-miR-3068-5p	M06	mmu-miR-181d-5p	mmu-miR-412-5p	Empty
E07	mmu-miR-302c-5p	mmu-miR-675-3p	mmu-miR-1930-5p	M07	mmu-miR-223-3p	mmu-miR-3070a-3p	Empty
E08	mmu-miR-130a-3p	mmu-miR-676-5p	mmu-miR-212-3p	M08	mmu-miR-763	mmu-miR-669o-5p	Empty
E09	mmu-miR-882	mmu-miR-682	mmu-miR-100-3p	M09	mmu-miR-702-3p	mmu-miR-743a-5p	Empty
E10	mmu-miR-542-5p	mmu-miR-693-3p	mmu-miR-874-5p	M10	mmu-miR-488-3p	mmu-miR-344f-3p	Empty
E11	mmu-miR-203-3p	mmu-miR-693-5p	mmu-miR-128-2-5p	M11	mmu-miR-15a-5p	mmu-miR-1934-5p	Empty
E12	mmu-miR-27a-3p	mmu-miR-694	mmu-miR-543-5p	M12	mmu-miR-24-3p	mmu-miR-551b-5p	Empty
E13	mmu-miR-301b-3p	mmu-miR-695	mmu-miR-3104-3p	M13	mmu-miR-124-3p	mmu-miR-144-5p	Empty
E14	mmu-miR-331-3p	mmu-miR-697	mmu-miR-181c-3p	M14	mmu-miR-127-5p	mmu-miR-154-5p	Empty
E15	mmu-miR-34c-5p	mmu-miR-708-3p	mmu-miR-544-5p	M15	mmu-miR-450b-3p	mmu-miR-3095-5p	Empty
E16	mmu-miR-218-5p	mmu-miR-709	mmu-miR-381-5p	M16	mmu-miR-221-3p	mmu-miR-3075-5p	Empty
E17	mmu-miR-302d-3p	mmu-miR-741-3p	mmu-miR-505-3p	M17	mmu-miR-202-5p	mmu-miR-504-3p	Empty
E18	mmu-miR-187-3p	mmu-miR-742-5p	mmu-miR-138-1-3p	M18	mmu-miR-678	mmu-miR-344d-3-5p	Empty
E19	mmu-miR-188-5p	mmu-miR-743b-3p	mmu-miR-3060-5p	M19	mmu-miR-193a-3p	mmu-miR-1971	Empty
E20	mmu-miR-139-5p	mmu-miR-744-3p	mmu-miR-3088-5p	M20	mmu-miR-99a-5p	mmu-miR-1967	Empty
E21	mmu-miR-19a-3p	mmu-miR-872-3p	mmu-miR-1a-1-5p	M21	mmu-miR-547-3p	mmu-miR-669k-5p	Empty
E22	mmu-miR-343	mmu-miR-877-3p	mmu-miR-450a-2-3p	M22	mmu-miR-151-3p	mmu-miR-16-1-3p	Empty
E23	mmu-miR-295-3p	mmu-miR-878-5p	mmu-let-7f-2-3p	M23	mmu-miR-33-5p	mmu-miR-491-3p	Empty
E24	mmu-miR-181c-5p	mmu-miR-879-5p	mmu-miR-3091-5p	M24	mmu-miR-497-5p	mmu-miR-1931	Empty
F01	mmu-miR-23b-3p	mmu-miR-879-3p	mmu-miR-367-5p	N01	mmu-miR-23a-3p	mmu-miR-344f-5p	Empty
F02	mmu-miR-532-5p	mmu-miR-93-3p	mmu-miR-351-3p	N02	mmu-miR-582-5p	mmu-miR-1306-3p	Empty
F03	mmu-miR-876-5p	mmu-miR-99b-3p	mmu-miR-1927	N03	mmu-miR-761	mmu-miR-691	Empty
F04	mmu-miR-133b-3p	mmu-miR-1946b	mmu-miR-106a-3p	N04	mmu-miR-465a-5p	mmu-miR-487b-5p	Empty
F05	mmu-miR-192-5p	mmu-miR-881-3p	mmu-miR-23a-5p	N05	mmu-miR-687	mmu-miR-717	Empty
F06	mmu-miR-883a-3p	mmu-miR-297a-5p	mmu-let-7a-2-3p	N06	mmu-miR-106b-5p	mmu-miR-1224-3p	Empty
F07	mmu-miR-883b-3p	mmu-miR-30d-3p	mmu-miR-873a-5p	N07	mmu-miR-152-3p	mmu-miR-216a-3p	Empty
F08	mmu-miR-770-5p	mmu-miR-3084-3p	mmu-miR-871-3p	N08	mmu-miR-299a-3p	mmu-miR-1964-3p	Empty
F09	mmu-miR-883b-5p	mmu-miR-344b-5p	mmu-miR-222-5p	N09	mmu-miR-704	mmu-miR-1894-3p	Empty
F10	mmu-miR-323-5p	mmu-miR-700-5p	mmu-miR-181b-2-3p	N10	mmu-miR-17-5p	mmu-miR-670-3p	Empty

F11	mmu-miR-322-5p	mmu-miR-511-5p	mmu-miR-540-5p	N11	mmu-miR-30a-5p	mmu-miR-1960	Empty
F12	mmu-miR-222-3p	mmu-miR-125b-2-3p	mmu-miR-452-5p	N12	mmu-miR-764-3p	mmu-miR-3102-5p	Empty
F13	mmu-miR-590-5p	mmu-miR-92a-1-5p	mmu-miR-3101-3p	N13	mmu-miR-147-3p	mmu-miR-3108-5p	Empty
F14	mmu-miR-425-5p	mmu-miR-322-3p	mmu-miR-16-2-3p	N14	mmu-miR-150-5p	mmu-miR-1963	Empty
F15	mmu-miR-144-3p	mmu-miR-758-5p	mmu-let-7f-1-3p	N15	mmu-miR-698-3p	mmu-miR-465b-5p	Empty
F16	mmu-miR-804	mmu-miR-23b-5p	mmu-miR-350-5p	N16	mmu-miR-296-3p	mmu-miR-365-1-5p	Empty
F17	mmu-miR-719	mmu-miR-3062-3p	mmu-miR-466n-3p	N17	mmu-miR-743a-3p	mmu-miR-10a-3p	Empty
F18	mmu-miR-759	mmu-miR-450a-5p	mmu-miR-3090-5p	N18	mmu-miR-151-5p	mmu-miR-130a-5p	Empty
F19	mmu-miR-345-5p	mmu-miR-471-5p	mmu-miR-1964-5p	N19	mmu-miR-501-3p	mmu-miR-412-3p	Empty
F20	mmu-miR-30b-5p	mmu-miR-500-5p	mmu-miR-344c-3p	N20	mmu-miR-423-5p	mmu-miR-192-3p	Empty
F21	mmu-miR-25-3p	mmu-miR-302c-3p	mmu-miR-2136	N21	mmu-miR-105	mmu-miR-3068-3p	Empty
F22	mmu-miR-875-5p	mmu-miR-361-3p	mmu-miR-129-2-3p	N22	mmu-miR-124-5p	mmu-miR-208a-3p	Empty
F23	mmu-miR-433-3p	mmu-miR-135b-3p	mmu-miR-3092-5p	N23	mmu-let-7b-3p	mmu-miR-344e-3p	Empty
F24	mmu-miR-509-5p	mmu-miR-374c-3p	mmu-miR-204-3p	N24	mmu-let-7c-1-3p	mmu-miR-155-3p	Empty
G01	mmu-miR-883a-5p	mmu-miR-190b-3p	mmu-miR-206-3p	O01	mmu-let-7d-3p	mmu-miR-3110-3p	Empty
G02	mmu-miR-31-5p	mmu-miR-1249-3p	mmu-miR-449a-3p	O02	mmu-let-7g-3p	mmu-miR-3097-5p	Empty
G03	mmu-miR-201-5p	mmu-miR-344d-1-5p	mmu-miR-3086-5p	O03	mmu-let-7i-3p	mmu-miR-465c-5p	Empty
G04	mmu-miR-142-3p	mmu-miR-196b-3p	mmu-miR-1933-3p	O04	mmu-miR-101a-5p	mmu-miR-1958	Empty
G05	mmu-miR-686	mmu-miR-511-3p	mmu-miR-211-3p	O05	mmu-miR-106b-3p	mmu-miR-122-3p	Empty
G06	mmu-miR-291a-5p	mmu-miR-3099-5p	mmu-miR-3079-3p	O06	mmu-miR-10b-3p	mmu-miR-448-3p	Empty
G07	mmu-miR-296-5p	mmu-miR-3077-3p	mmu-miR-3109-3p	O07	mmu-miR-1187	mmu-miR-212-5p	Empty
G08	mmu-miR-361-5p	mmu-miR-429-5p	mmu-miR-143-3p	O08	mmu-miR-1188-5p	mmu-miR-3065-5p	Empty
G09	mmu-miR-351-5p	mmu-miR-3100-3p	mmu-miR-1249-5p	O09	mmu-miR-1190	mmu-miR-499-5p	Empty
G10	mmu-miR-103-3p	mmu-miR-3087-3p	mmu-miR-669m-3p	O10	mmu-miR-1191	mmu-miR-679-5p	Empty
G11	mmu-miR-148b-3p	mmu-miR-3102-5p.2-5p	mmu-miR-219-5p	O11	mmu-miR-1192	mmu-miR-3090-3p	Empty
G12	mmu-let-7g-5p	mmu-miR-3059-3p	mmu-miR-3099-3p	O12	mmu-miR-1194	mmu-miR-3061-5p	Empty
G13	mmu-miR-409-5p	mmu-miR-672-3p	mmu-miR-3074-1-3p	O13	mmu-miR-1195	mmu-miR-669e-3p	Empty
G14	mmu-miR-190b-5p	mmu-miR-201-3p	mmu-miR-1298-5p	O14	mmu-miR-1196-5p	mmu-miR-668-5p	Empty
G15	mmu-miR-16-5p	mmu-miR-3063-5p	mmu-miR-1951	O15	mmu-miR-1199-5p	mmu-miR-3078-3p	Empty
G16	mmu-miR-409-3p	mmu-miR-802-3p	mmu-miR-1943-5p	O16	mmu-miR-130b-5p	mmu-miR-1198-3p	Empty
G17	mmu-miR-876-3p	mmu-miR-496a-5p	mmu-miR-3089-3p	O17	mmu-miR-133a-5p	mmu-miR-328-5p	Empty
G18	mmu-miR-126-3p	mmu-miR-3071-5p	mmu-miR-499-3p	O18	mmu-miR-141-5p	mmu-miR-1912-3p	Empty
G19	mmu-miR-320-3p	mmu-miR-3103-3p	mmu-miR-194-1-3p	O19	mmu-miR-145a-5p	mmu-miR-26a-2-3p	Empty
G20	mmu-miR-381-3p	mmu-miR-3085-5p	mmu-miR-1940	O20	mmu-miR-145a-3p	mmu-miR-1193-3p	Empty
G21	mmu-miR-182-5p	mmu-miR-1945	mmu-miR-483-5p	O21	mmu-miR-146b-3p	mmu-miR-452-3p	Empty
G22	mmu-miR-590-3p	mmu-miR-448-5p	mmu-miR-467g	O22	mmu-miR-148a-5p	mmu-miR-3073a-3p	Empty

G23	mmu-miR-106a-5p	mmu-miR-3069-5p	mmu-miR-668-3p	O23	mmu-miR-15a-3p	mmu-miR-7a-1-3p	Empty
G24	mmu-miR-532-3p	mmu-miR-3057-3p	mmu-miR-1941-5p	O24	mmu-miR-15b-3p	mmu-miR-152-5p	Empty
H01	mmu-miR-142-5p	mmu-miR-670-5p	mmu-miR-221-5p	P01	mmu-miR-17-3p	mmu-miR-544-3p	Empty
H02	mmu-miR-186-5p	mmu-miR-495-5p	mmu-miR-466o-3p	P02	mmu-miR-181a-5p	mmu-miR-3106-5p	Empty
H03	mmu-miR-107-3p	mmu-miR-539-5p	mmu-miR-147-5p	P03	mmu-miR-181a-1-3p	mmu-miR-98-3p	Empty
H04	mmu-miR-29b-3p	mmu-miR-181d-3p	mmu-miR-301a-5p	P04	mmu-miR-181a-2-3p	mmu-miR-1932	Empty
H05	mmu-miR-329-3p	mmu-miR-187-5p	mmu-miR-34c-3p	P05	mmu-miR-183-3p	mmu-miR-3085-3p	Empty
H06	mmu-miR-92b-3p	mmu-miR-216b-3p	mmu-miR-96-3p	P06	mmu-miR-1839-3p	mmu-miR-1912-5p	Empty
H07	mmu-miR-291b-3p	mmu-miR-3076-3p	mmu-miR-3109-5p	P07	mmu-miR-186-3p	mmu-miR-3104-5p	Empty
H08	mmu-miR-202-3p	mmu-miR-219-2-3p	mmu-miR-1961	P08	mmu-miR-1892	mmu-miR-137-5p	Empty
H09	mmu-miR-675-5p	mmu-miR-3095-3p	mmu-miR-3098-5p	P09	mmu-miR-1895	mmu-miR-3089-5p	Empty
H10	mmu-miR-146b-5p	mmu-miR-3066-3p	mmu-miR-107-5p	P10	mmu-miR-1896	mmu-miR-3058-5p	Empty
H11	mmu-miR-411-5p	mmu-miR-509-3p	mmu-miR-767	P11	mmu-miR-1897-3p	mmu-miR-3474	Empty
H12	mmu-miR-878-3p	mmu-miR-148b-5p	mmu-miR-29b-2-5p	P12	mmu-miR-1897-5p	mmu-miR-125b-1-3p	Empty
H13	mmu-miR-466f-5p	mmu-miR-3094-3p	mmu-miR-669c-5p	P13	cel-miR-39	cel-miR-39	cel-miR-39
H14	mmu-miR-802-5p	mmu-miR-490-3p	mmu-miR-103-1-5p	P14	cel-miR-39	cel-miR-39	cel-miR-39
H15	mmu-let-7b-5p	mmu-miR-3092-3p	mmu-miR-344b-3p	P15	SNORD61	SNORD61	SNORD61
H16	mmu-miR-302a-5p	mmu-miR-592-3p	mmu-miR-669a-5p // mmu-miR-669p-5p	P16	SNORD68	SNORD68	SNORD68
H17	mmu-miR-98-5p	mmu-miR-505-5p	mmu-miR-3107-3p // mmu-miR-486-3p	P17	SNORD72	SNORD72	SNORD72
H18	mmu-miR-714	mmu-miR-1264-3p	mmu-miR-486-5p // mmu-miR-3107-5p	P18	SNORD95	SNORD95	SNORD95
H19	mmu-miR-762	mmu-miR-181b-1-3p	mmu-miR-467a-3p // mmu-miR-467d-3p	P19	SNORD96A	SNORD96A	SNORD96A
H20	mmu-miR-327	mmu-miR-344g-5p	mmu-miR-466a-5p // mmu-miR-466p-5p	P20	RNU6-2	RNU6-2	RNU6-2
H21	mmu-miR-19b-3p	mmu-miR-3112-3p	mmu-miR-374b-5p // mmu-miR-374c-5p	P21	miRTC	miRTC	miRTC
H22	mmu-miR-376b-5p	mmu-miR-196a-1-3p	mmu-miR-3070a-5p // mmu-miR-3070b-5p	P22	miRTC	miRTC	miRTC
H23	mmu-miR-328-3p	mmu-miR-713	mmu-miR-199a-3p // mmu-miR-199b-3p	P23	PPC	PPC	PPC
H24	mmu-miR-338-5p	mmu-miR-3069-3p	mmu-miR-1982.1-3p // mmu-miR-1982.2-3p	P24	PPC	PPC	PPC

EK 2. Biyolojik işlevlerine göre hedef mRNAların sınıflandırılması (GO kısmi liste)

miRNAların rol aldığı biyolojik süreç	Mmu-mir-1191	Mmu-mir-542-5p	Mmu-mir-486-5p	Mmu-mir-132-3p	Mmu-mir-294-3p	Mmu-mir-449a-5p	Mmu-mir-124-3p	Mmu-mir-125a-3p	Mmu-mir-2136
Actin iskeleti düzenlenmesi (bp)			14	150	19	26	23	18	
Actin iskeleti yeniden düzenlenmesi (bp)					9	9	10	9	
Actin filamentlerinin düzenlenmesi (bp)	5		8						
Adaptif immün yanıtının düzenlenmesi (bp)				82					
Adipoz doku gelişimi (bp)	4			187	6				
Adrenal gland gelişimi (bp)			4				6		
Adrenergik reseptör sinyal yolağı (bp)									
Akciğer gelişimi (bp)		9	11	85	15				13
Aktin filament polimerizasyonunun negatif düzenlenmesi(bp)			4						
Aktin filament polimerizasyonunun pozitif düzenlenmesi (bp)			5						
Aktin filament polimerizasyonunun düzenlenmesi (bp)			4						
Aktin hücre iskeleti organizasyonunun düzenlenmesi (bp)					8	8			
Aktive t hücre çoğalmasının pozitif düzenlenmesi (bp)			5						
Alpha-beta t hücre farklılaşmasının negatif düzenlenmesi (bp)			2						
Alpha-beta t hücre proliferasyonu (bp)			4	158					
Amacrin hücre farklılaşması (bp)			2						
Anatomik gelişim (bp)	3								
Androjen reseptör sinyal yolağı (bp)				232			6	8	
Anjiyogenez (bp)	11		18	35		28		25	19
Anjiyogenezin negatif düzenlenmesi (bp)			7						
Anjiyogenezin pozitif düzenlenmesi (bp)					13				
Anterior/posterior doku spesifikleşmesi (bp)	9		13		19			20	
Anti-apoptoz (bp)	14		14	28	20	20		29	
Anti-apoptozun pozitif düzenlenmesi (bp)	6			97	9	10		9	
Apoptotik hücre farklılaşması (bp)				266					
Apoptotik sürece yol açan sistein tip endopeptidaz aktivasyonu (bp)					12	14	13	13	
Apoptotik sürecin düzenlenmesi (bp)	10		18	160				35	
Apoptotik sürecin negatif düzenlenmesi (bp)	31	19	34	94	55	48		65	
Apoptotik sürecin pozitif düzenlenmesi (bp)	23		28	256	44	35		38	22
Apoptotik süreç (bp)	43	22	52	364	93	76		94	42
Apoptotik süreçte yer alan sistein-tip endopeptidazın negatif düzenlenmesi(bp)	7							15	

Apoptoz indüksiyonu (bp)	12	9		48	24	32		29	
Apoptozun pozitif regülasyonu (bp)				29					
Asimetrik hücre divizyonu (bp)				362					
Atardamar septum morfogenezi (bp)				145					
Atp katabolik prosesi (bp)			21	360	40	33		41	27
B hücre apoptozunun düzenlenmesi (bp)				136					
B hücre farklılaşmasının düzenlenmesi (bp)			3						
B hücre reseptör sinyal yolağının düzenlenmesi (bp)				223					
Bağırsak epitel hücre farklılaşması (bp)			3						
Beyin gelişimi (bp)	12		17	249		22		19	
Bmp sinyal yolağı (bp)	8								
Bmp uyarana hücresel yanıt (bp)			3						
Böbrek gelişimi (bp)	10	6	11	36		15			
Büyüme faktörü benzeri insulin reseptör sinyal yolağı (bp)	3		4		5				
Büyüme faktörü uyarana karşı yanıt (bp)			3						
Büyümenin düzenlenmesi (bp)				197					
Camp biyosentetik sürecin pozitif düzenlenmesi (bp)			7						
Çekirdeğe protein girişinin negatif düzenlenmesi (bp)	2								
Çekirdek lokalizasyonu (bp)				305					
Çekirdekte yazılmış mrna katabolik süreci (bp)				159					
Çok hücreli organizma büyümesi (bp)			8	299	13				
Çok hücreli organizma gelişimi (bp)	58	39	83	220				126	71
Çok hücreli organizma yaşlanması (bp)				262					
Çok hücreli organizmaların büyümesinin pozitif düzenlenmesi (bp)		4		101					
Çoklu doymamış yağ asidi uzaması (bp)	2								
Defosforilasyon (bp)	12	11	22	146	31	40		28	
Demir iyonu dengesi (bp)	4			309					6
Deri gelişimi (bp)				334	28				
Diğer organizmaların hücre ölümlerinin pozitif düzenlenmesi (bp)			2		3				
Dizi özgü dna bağlanma transkripsiyon faktör aktivitesinin düzenlenmesi (bp)			7	330					
Dna aracılı transkripsiyonun pozitif düzenlenmesi (bp)	45	30	63	331		82		98	59
Dna bağımlı transkripsiyon (bp)	111	68		315				276	163
Dna hasar uyarana karşı yanıt(bp)	15		29	29		45		69	27
Dna onarımı (bp)			22	221	55	36		53	
Dna onarımının pozitif düzenlenmesi (bp)				307					
Dna rekombinasyonu (bp)				248	13			14	
Dna replikasyonu (bp)				105	22	18			
Dna replikasyonunun pozitif düzenlenmesi (bp)				265		9			
Dna tekrar elementlerinin idamesi (bp)				281					

Dna-bağımlı transkripsiyon başlatılması (bp)			5					
Dna-kaynaklı transkripsiyonun negatif düzenlenmesi (bp)	24		48	67	62	66		68 44
Doğal wnt reseptör sinyal yolağının negatif düzenlenmesi (bp)			11	126		13		20
Doğuştan oluşan immün yanıtı (bp)			14	58				27
Düz kas dokusunun gelişimi (bp)				316		6		
Düz kas hücre çoğalmasının negatif düzenlenmesi (bp)			5					
Düz kas hücre çoğalmasının pozitif düzenlenmesi (bp)				35		11		
Düz kas hücre değişiminin pozitif düzenlenmesi(bp)					14			
Ekzositoz (bp)	9							
Embriyo gelişimi (bp)	10		15	350	19	22		19
Embriyonik arkabacak morfogenezi(bp)	5							
Embriyonik bölüt morfogenezi (bp)	5	6						
Embriyonik genital morfogenezi (bp)				239				
Embriyonik kol morfogenezi (bp)	6			173		13		12
Embriyonik ön ayak morfogenezi (bp)	4							
Embriyonik ön bağırsak morfogenezi (bp)				202				
Embriyonik plasenta gelişimine yol açan hücre farklılaşması (bp)			3					
Embriyonik sindirim sisteminin gelişmesi (bp)		3			5			
Embriyonik sindirim sisteminin morfogenezi (bp)				29				
Embryonik hemopoiez (bp)				234				
Embryonik iskelet sistemi morfogenezi (bp)				355	9			
Embryonik morphogenez (bp)				196				
Embryonik organ gelişimi (bp)				181	6	5		
Endoderm gelişimi (bp)	5		7					
Endokardial hücre farklılaşması (bp)				188				
Endokardium gelişimi (bp)			2					
Endoplazmik retikulum katlanmamış protein yanıtı (bp)				189	8			
Endositoz (bp)	14			190	31			22 18
Endosomal lümen asitleşmesi(bp)	2							
Endotelyal hücre göçü (bp)			4			5		
Endozom taşınması (bp)				149				
Endozomdan lizozoma taşıma (bp)				174				
Epidermis gelişimi (bp)				327				
Epinefrin salgılanmasının negatif düzenlenmesi (bp)			3					
Epitel hücre çoğalmasının pozitif düzenlenmesi (bp)				113				12
Epitel hücre farklılaşmasının negatif düzenlenmesi(bp)			8	115				
Epitel mezenkim geçişinin pozitif düzenlenmesi (bp)				300				
Epitel-mezenkim hücre geçişinin düzenlenmesine yol açan temel wnt sinyal yolağı(bp)				90				

Er-ilişkili protein katabolik süreci (bp)					9				
Erk ve erk yolağının düzenlenmesi (bp)				147					
Er-nükleer sterol yanıt yolağı (bp)			2						
Estrogen uyarana karşı yanıt (bp)		5		99				9	
Fazla diyete yanıt (bp)					20				
Fibroblast çoğalmasının pozitif düzenlenmesi (bp)	5				11				
Fosfataz aktivitesinin negatif düzenlenmesi (bp)	6		8						
Fosfatidiletanolamin biyosentetik süreci (bp)	2			116					
Fosfatidilinositol defosforilasyonu (bp)	4				6	6		8	
Fosfatidilinositol fosforilasyonu (bp)	5				8	11		10	
Fosfatidilinositol metabolik süreç (bp)						7		7	
Fosfatidilinositol-aracılı sinyal iletimi (bp)	4					7			
Fosfolipid biyosentetik süreç (bp)					10				
Fosforilasyon (bp)	49	30	71	203				129	76
Fosforilasyonun pozitif düzenlenmesi (bp)	4							8	
G proteini sinyal yolağı tarafından aktif hale geçen adenilat siklaz (bp)			6						
Gastrulasyon (bp)			6	168					
Gelişimsel büyüme (bp)			6	230					
Gen ekspresyonunun negatif düzenlenmesi (bp)			11	77					
Gen ekspresyonunun pozitif düzenlenmesi (bp)			20	293				26	19
Gen ifadesinin düzenlenmesi (bp)			14	128		17			
Glucocorticoid uyarana karşı yanıt(bp)				79					
Glukokortikoid aracılı sinyal yolağı (bp)			2						
Glukokortikoid reseptör sinyal yolağı (bp)				42					
Glukoz metabolik süreci (bp)					11	13		14	
Glukoz uyarana karşı yanıt (bp)			6						
Golgiden plazmaya zar proteini taşınması (bp)			3						
G-protein kenetli reseptör sinyal yolağının sonlandırılması (bp)			7	113					
Gtp katabolik süreci (bp)	10			37	24	27		24	
Gtpase aktivitesinin pozitif düzenlenmesi (bp)		12	21	103	25	33		30	
Helikaz aktivitesinin negatif düzenlenmesi (bp)				263					
Helikaz aktivitesinin pozitif düzenlenmesi (bp)				28					
Heterofilik hücre-hücre adhezyonu (bp)				339					8
Hipokampus gelişimi (bp)	6		7	26	9				
Hipoksiye karşı yanıt (bp)					8				
Histon asetilasyonu (bp)				252	7				
Histon deubikütinleşmesi (bp)			4						
Histon h asetilasyonu (bp)			7			9			5
Histone ha asetilasyonu (bp)			4						
Histone ha k-bağlı deubikütinleşmesi (bp)	2								

Histone lizin metilasyonu (bp)					9				
Histone metilasyonu (bp)					6				
Hormon azalışına karşı yanıt (bp)				27					
Hormon-aracılı sinyal yolağı (bp)					6				
Humoral immun yanıt (bp)			5						
Hücre adhezyonu (bp)	30	21	34	53	65	72		89	45
Hücre adhezyonunun düzenlenmesi (bp)					13				9
Hücre bölünmesi (bp)	15		26	46	55	47		50	31
Hücre bölünmesinin pozitif düzenlenmesi (bp)				156				10	
Hücre büyümesi (bp)				53	8				
Hücre büyümesinin negatif düzenlenmesi (bp)				25	24	22			
Hücre büyümesinin pozitif düzenlenmesi (bp)					11			15	10
Hücre çoğalmasının düzenlenmesi (bp)			16	298		29			18
Hücre çoğalmasının negatif düzenlenmesi (bp)	19		31	61	43	42		52	28
Hücre çoğalmasının pozitif düzenlenmesi (bp)	18	16		357	53	45		59	32
Hücre değişiminin düzenlenmesi (bp)				41					
Hücre döngüsü (bp)	35		55	117		83		106	50
Hücre döngüsünün durdurulması (bp)			12	31	17	16		18	
Hücre döngüsünün düzenlenmesi (bp)			12	186	25				
Hücre döngüsünün negatif düzenlenmesi (bp)						11			
Hücre döngüsünün pozitif düzenlenmesi (bp)				250					6
Hücre farklılaşması (bp)	37	30	45	247	78	75		82	40
Hücre farklılaşmasının negatif düzenlenmesi (bp)				274		8			
Hücre farklılaşmasının pozitif düzenlenmesi (bp)			9						
Hücre geçişinin negatif düzenlenmesi (bp)			11			12			
Hücre gelişimi (bp)			5	273					5
Hücre göçü (bp)	11		17	356	18	21		22	12
Hücre göçünün pozitif düzenlenmesi (bp)	11		13	333		23			
Hücre içi protein kinaz zinciri (bp)	7		14		18			16	
Hücre içi protein taşınması (bp)	11		15	74	25			27	19
Hücre içi sinyal transdüksiyonu (bp)	19			310	46	47		47	20
Hücre içi steroid hormon reseptör sinyal yolağının düzenlenmesi(bp)			2		6				
Hücre iletişimi (bp)			15	184					11
Hücre kemotaksisi (bp)			5		6	7		7	
Hücre morfogenezi (bp)	6				17			14	
Hücre olgunlaşması (bp)		5		120					
Hücre ölümünün negatif düzenlenmesi (bp)	5								
Hücre ölümünün pozitif düzenlenmesi (bp)			5						
Hücre polaritesinin düzenlenmesi (bp)				191	19				
Hücre proliferasyonu (bp)	13		16	84		28		25	15

Hücre şeklinin düzenlenmesi (bp)				370		18		21	
Hücre yağlanması (bp)		6	7					12	
Hücre yüzeyi reseptör sinyal yolağı (bp)				336	19			22	
Hücre yüzeyindeki protein lokalizasyonu (bp)					12	7			
Hücre-hücre adhezyonu (bp)			10	277	14	18			11
Hücre-hücre adhezyonunun pozitif düzenlenmesi (bp)	3					5		5	
Hücre-matriks adhezyonu (bp)			9	348				12	
Hücre makromolekül katabolik süreci (bp)			2						
Hücre membran birleşimi (bp)						5			
Hücre protein lokalizasyonu (bp)	5					8			
I-kappab kinaz/nf-kappab yolağının negatif düzenlenmesi (bp)						5			
İmp metabolik süreç (bp)				84					
Isıya karşı oluşan hücresel yanıt (bp)			4						
Isıya karşı yanıt(bp)					17				
İlaç uyarana karşı yanıt (bp)				270		21		25	
İmmun yanıt (bp)				214	26	25		22	
İn utero embriyonik gelişim (bp)	14	12	20	291	39	40		39	19
İndol metanole hücresel yanıt (bp)				166					
İnflamatuar yanıt (bp)				201	27				
İnositol fosfat defosforilasyonu (bp)	4							7	
İnsulin reseptör sinyal yolağı (bp)	7		7					11	
İnsulin sekresyonu (bp)				56					
İnsulin sekresyonunun düzenlenmesi(bp)		4	5						
İnsulin uyarana karşı yanıt (bp)			6						
İnsulin uyarana karşı hücresel yanıt (bp)					12				
İntegrin aracılı hücre-hücre adhezyonunun pozitif düzenlenmesi (bp)				121					
İnterferon-alfaya hücresel yanıt (bp)					3				
İnterferon-gama salgılanması (bp)				278					
İnterferon-gamma üretiminin negatif düzenlenmesi (bp)		3		178		6			
İnterleukin üretiminin pozitif düzenlenmesi (bp)			6	280		6			
İnterleukin-aracılı sinyal yolağı (bp)			2						2
İskelet kas dokusu gelişimi (bp)	6			64				13	10
İskelet organization (bp)	7			30		18		18	
İskelet sisteminin gelişimi (bp)				143					
İyon taşınması (bp)	39		48	284	78	76		90	48
İyon transmembran taşınması (bp)				346	48	44		50	
İyonize radyasyona karşı yanıt (bp)				38					
Jak kinaz aktivasyonu (bp)	2								
Jnk cascade'ın pozitif düzenlenmesi (bp)	5		10						
Jnk kaskadının düzenlenmesi (bp)				131				6	

Jnk yolağı (bp)	5	5			14	8			
Jun fosforilasyonu (bp)		3						3	
Jun kinaz aktivasyonu (bp)	6				9	9	7		
Kalp kası hücresi farklılaşması (bp)					6				
Kalp gelişimi (bp)		11	20	240	26	27		31	18
Kalp hücresi farklılaşması (bp)					3				
Kalp kası dokusunun gelişimi(bp)			5						
Kalp kası hücre farklılaşmasının pozitif düzenlenmesi (bp)				204					2
Kalsiyum iyonuna hücrel yanıt (bp)					6				
Kalsiyum iyonuna yanıt (bp)		4		88	3			11	
Kan damarı gelişimi (bp)					9			13	9
Kan damarı olgunlaşması (bp)	2							3	
Kan damarlarının paternizasyonu (bp)				328	9	12			
Karaciğer gelişimi (bp)				86					9
Karbonhidrat metabolik süreci (bp)				69		30		29	
Kas hücresi farklılaşması (bp)					5				
Katalitik aktivitenin düzenlenmesi (bp)	15		32	32	16	52		47	28
Katılşma (bp)			9			16		13	
Katlanmamış proteine karşı yanıt (bp)				267		9			6
Kasyon taşınması (bp)					16				
Keratinosit farklılaşmasının negatif düzenlenmesi (bp)	2								
Keratinosit taşınmasının pozitif düzenlenmesi (bp)				138					
Kıkırdak gelişiminin negatif düzenlenmesi (bp)	3								
Kimyasal uyarana yanıt (bp)				365					
Kimyasal uyarana yanıt olan apoptoz indüksiyonu (bp)		2							
Kofaktör taşınması (bp)			2						
Kolesterole yanıt (bp)		2							
Kök hücre bölünmesi(bp)	2								
Kök hücre devamlılığının düzenlenmesi (bp)		2							
Kök hücre onarımı(bp)			5						
Kök hücrenin özelleşmesi (bp)				259					
Kromatin yeniden düzenlenmesi (bp)			9	164	10				
Küçük gtpaz aracılığı ile sinyal transdüksiyonu(bp)	17		23	324		40		46	23
Lenfosit homeostazı (bp)				269	3				
Lipid biyosentez süreci (bp)				59	18	21		21	
Lipid katabolik süreci (bp)				41		15			
Lipid metabolik süreci (bp)				238		35			23
Lizozom organizasyonu (bp)			5			7			
Lizozomal lumen asidifikasyonu (bp)			4						
Lökosit göçünün negatif düzenlenmesi (bp)		2							

Magnezyum iyonu taşınması (bp)				235					
Manganeaz iyon taşınması (bp)			3						
Map kinaz aktivitesinin pozitif düzenlenmesi (bp)					9				
Mapk aktivasyonu (bp)	9			125	12	12		13	
Mapk kaskadının düzenlenmesi (bp)	4								
Mapk yolağı (bp)	7								9
Mapk yolağının pozitif düzenlenmesi (bp)	8			64	13			14	
Mayoz sonrası sitokinez (bp)				40					
Membran potansiyelinin düzenlenmesi (bp)		5							
Membrana protein katılması (bp)	2				5				
Merkaptan-disülfid değişim proteini (bp)	2				30				
Merkez adhezyon birleşiminin negatif düzenlenmesi (bp)	2								
Merkez sinir sistemindeki nöron gelişimi (bp)				119					
Merkez sinir sisteminin gelişimi (bp)			11	44					
Merkezi adhezyon birleşimi (bp)			4					6	
Metabolik süreç (bp)	57	50		287				280	135
Metafaz/anafaz mitoz dönüşümünün pozitif düzenlenmesi(bp)				215					
Metilasyon (bp)				253		22			15
Mezenkimal hücre farklılaşmasının pozitif düzenlenmesi (bp)				229		8			
Mezenşimal hücre çoğalmasının negatif düzenlenmesi (bp)	2								
Mezenşimal-epitel geçişi (bp)	2			141					
Mezoderm oluşumu (bp)			7						
Microtübül depolimerizasyonunun negatif düzenlenmesi (bp)					7	7			
Microtübül düzenleyici merkez organizasyon (bp)	2			76	3	3			
Mikrotübül boyunca vezikül taşınma (bp)				282					
Mikrotübül hücre iskeleti organizasyonu (bp)			9	72	10			11	
Mikrotübül-temelli hareket (bp)				347	13				
Mitokondriyal atp sentezi bağımlı elektron taşınması (bp)			2						
Mitokondrial taşınma (bp)					4				
Mitokondriden sitokrom c salınımı (bp)					10				
Mitokondriyal membran geçirgenliğinin düzenlenmesi (bp)				271					
Mitotik hücre döngüsünde g/s geçişi (bp)			9	78	14				
Mitotik hücre döngüsünün düzenlenmesi (bp)				40					
Mitotik hücre döngüsünün pozitif düzenlenmesi (bp)			7	319					
Mitoz (bp)	14		22	161	37	30		33	18
Miyelinasyon (bp)	5								
Miyoblast çoğalması (bp)			3						
Miyoblast farklılaşmasının pozitif düzenlenmesi (bp)			4						
Miyoblast göçü (bp)	2								

Moleküler fonksiyonun negatif düzenlenmesi (bp)				130					
Monosit farklılaşmasının pozitif düzenlenmesi (bp)			2						
Mrna işlenmesi (bp)	19		32	226	33	32		46	25
Mrna kırılma bölgesi seçimi (bp)			3						
Mrna taşınması (bp)				354					
Myeloid hücre farklılaşması (bp)				129					
Nefron tübülü epitel hücre farklılaşması (bp)				63					
Nfat proteinin çekirdeğe girişi (bp)				311					
Nf-kappab çekirdeğe girişinin pozitif düzenlenmesi (bp)				91					
Nf-kappab transkripsiyon faktör aktivitesinin pozitif düzenlenmesi (bp)	8		10					15	9
Notch sinyal yolağı (bp)			8	338		14			
Nöron apoptozunun negatif düzenlenmesi (bp)	13			127	15	20			
Nöron farklılaşması (bp)				243					
Nöron farklılaşmasının negatif düzenlenmesi (bp)				317	11	11			
Nöron farklılaşmasının pozitif farklılaşması (bp)			10			13		14	
Nöron gelişiminin pozitif düzenlenmesi (bp)				353		12			
Nöron göçü (bp)				192		22		16	
Nöron hücre kaderi (bp)				134					
Nöron olgunlaşması (bp)				41					
Nöron üretimi gelişimi (bp)	7	7	12	170		14		16	12
Nörotransmitter biosentetik süreç (bp)					3				
Nörotransmitter salgı (bp)						7			
Nörotransmitter taşınması (bp)		5							
Nükleer göç (bp)	3			341					
Nükleositoloplazmik taşınma (bp)				75	7				
Oksidasyon-redüksiyon süreci (bp)			39	325	84	74		90	44
Oksidatif strese karşı yanıt(bp)	8			368				16	
Oligodendrosit progenitör çoğalmasının pozitif düzenlenmesi (bp)				162	7				
Organ büyümesi (bp)			4	225					
Organ büyümesinin negatif düzenlenmesi (bp)			5						
Organ morfogenezi (bp)		7		38	21	23			
Organ rejenerasyonu (bp)		3							
Organik maddeye karşı yanıt (bp)						9			
Osmotik strese karşı yanıt (bp)	3								
Osteoblast farklılaşması (bp)			7			9			
Osteoblast farklılaşmasının düzenlenmesi (bp)			4						
Osteoblast farklılaşmasının negatif düzenlenmesi (bp)			7						
Osteoblast farklılaşmasının pozitif düzenlenmesi (bp)			8						
Osteoclast farklılaşması, nonsense aracılı yıkım (bp)				318	6				
Otofaj (bp)				70	14			11	

Önbeyindeki hücre proliferasyonu (bp)	3			251					
Patern spesifikasyon süreci (bp)	8		15	285					
Pdgr reseptör sinyal yolağı (bp)	4			209		7			
Peptid metabolik süreci (bp)				152					
Peptidil-metil metilasyonu (bp)					8				
Peptidil-serin fosforilasyonu (bp)				241	12				
Peptidil-tirozin defosforilasyonu (bp)	8	7	14	60	18	22		17	
Peptidil-treonin fosforilasyonu (bp)				294					
Peroksizom organizasyonu (bp)		3							
Pigmentasyon (bp)					10	9		9	
Plazma membranındaki protein lokalizasyonunun düzenlenmesi (bp)	2				14				
Plazma membranındaki protein lokalizasyonunun negatif düzenlenmesi (bp)	2			205		3			
Positive regulation of camp metabolic process (bp)			2						
Post-embryonik gelişme (bp)				154					
Potasyum iyonunun taşınması (bp)			14	185		23			17
Potasyum iyonunun transmembranda taşınması (bp)			13	143	20	23			18
Proteazomal ubiquitin-bağı protein katabolik sürecinin pozitif düzenlenmesi (bp)						8			
Protein bağlanmasının pozitif düzenlenmesi (bp)				43					
Protein defosforilasyon (bp)	9		16	207		28		24	
Protein deubikütinasyonu (bp)		4							
Protein fosfatase tip a aktivitesinin düzenlenmesi (bp)				208					
Protein fosforilasyonunun düzenlenmesi (bp)					9				
Protein fosforilasyonu (bp)	45	21	62	179		99		112	55
Protein fosforilasyonunun negatif düzenlenmesi (bp)			8						
Protein fosforilasyonunun pozitif düzenlenmesi (bp)		8	13			24		23	
Protein homodimerizasyon aktivitesinin negatif düzenlenmesi (bp)				95					
Protein homodimerizasyon aktivitesinin pozitif düzenlenmesi (bp)					3				
Protein homooligomerizasyonu (bp)				50		20			
Protein işlenmesi (bp)		5				10			
Protein k-aracılı deubikütinasyonu (bp)					15				
Protein katabolik süreci (bp)			6		21			10	
Protein katlanması (bp)				56	13				
Protein kinase b sinyal yolağının pozitif düzenlenmesi (bp)	6		9		19	12		12	
Protein kinaz aktivitesinin negatif düzenlenmesi (bp)			8	224					
Protein lokalizasyonunun kurulumu (bp)				167					
Protein lokasyonunun düzenlenmesi (bp)				99				9	
Protein metabolik sürecinin düzenlenmesi (bp)			3		8				
Protein modifikasyon süreci (bp)			9	217				19	

Protein monoubikütinasyonu (bp)				216					
Protein o-aracılı glikozilasyon (bp)					14	5			
Protein otofosforilasyonu (bp)	12		17	290		30		27	23
Protein otoubikütinasyonu (bp)				133	8			11	
Protein poliubikütinasyonu (bp)			9	55		15		15	
Protein serin/tironin kinaz aktivasyonunun pozitif düzenlenmesi (bp)			4			8			
Protein taşınması (bp)	27	22	51	153	11	84		79	38
Protein taşınmasının negatif düzenlenmesi (bp)		2							
Protein tetramerizasyonu (bp)				26	78				
Protein tirozin kinaz transmembran reseptörünün aktivasyonu (bp)						4	3		
Protein ubikütinasyonu (bp)			22	93	84	32		32	
Proteoliz (bp)		21		47		82		80	
Proteolizinin pozitif düzenlenmesi (bp)			4	92	9				
Proteozomal ubikütin-bağlı protein katabolik süreci (bp)			8	71	3			11	
Purin nucleotid biyosentez süreci(bp)				332					
Rab gtpase aktivitesinin düzenlenmesi (bp)			6	237		9		10	
Rab gtpase aktivitesinin pozitif düzenlenmesi (bp)			6	322	5	10		10	
Rac protein sinyal transdüksiyonunun düzenlenmesi(bp)	2								
Ras protein sinyal transdüksiyonunun düzenlenmesi(bp)					14				
Receptor-aracılı endositoz (bp)				73		15			
Regülatör t hücreleri farklılaşmasının negatif düzenlenmesi (bp)				254					
Reseptör alınımı (bp)				303	7			8	
Reseptör aracılı endositozun pozitif düzenlenmesi (bp)	3					5			
Reseptör sinyal yolağında epidermal büyüme faktörü(bp)			5	163					
Rho protein sinyal transdüksiyonunun düzenlenmesi (bp)						21		16	8
Rna biyosentez sürecinin düzenlenmesi (bp)			9	107					
Rna kırılma (bp)	15		23	37		26		38	18
Rna kırılmasının pozitif düzenlenmesi (bp)				245					
Rna poliadenilasyonu (bp)	2								
Rna polimeraz II promotör transkripsiyonunun negatif düzenlenmesi (bp)	41		57	135	81	80		83	58
Rna polimeraz II promotörden transkripsiyonunun düzenlenmesi	21	14	35	33		41		44	34
Rna polimeraz II promotörü ile transkripsiyon(bp)	8			110					12
Rna polimeraz II promotöründen transkripsiyon başlatma				35					
Rna polimeraz II promotörünün transkripsiyonunun pozitif düzenlenmesi (bp)	49	29	73	195		95		110	69
Rna uç işlenmesi (bp)	3							4	
Scf bağımlı proteozomal ubiquitin bağımlı protein katabolik işlemi (bp)			4						

Sekansa özgü dna bağlanma transkripsiyon faktör aktivitesinin pozitif düzenlenmesi (bp)			8						9
Sekans-spesifik dna bağlayıcı transkripsiyon faktör aktivitesinin negatif düzenlenmesi (bp)			8			13			
Sentrozom lokalizasyonu (bp)	2								
Serotonin alımının negatif düzenlenmesi (bp)			3						
Siklin-bağımlı protein kinaz aktivitesinin negatif düzenlenmesi (bp)					7				
Sikloheksimide yanıt (bp)	2				65				
Sil oluşumu (bp)					7				
Sinapsa protein lokalizasyonu (bp)				180	7				
Sinir sistemi gelişimi (bp)	24	13	28	155	53	45		57	30
Sinyal transdüksiyonunun düzenlenmesi(bp)			6						
Sinyal transdüksiyonunun negatif düzenlenmesi (bp)	6			38					
Sitokin ilişkili sinyal yolağı (bp)						19			12
Sitokinez (bp)					9				
Smad protein kompleksinin oluşumu (bp)			3						
Sodyum iyon pompası(bp)			8						10
Sodyum iyonlarının membran dışına taşınımı(bp)				100					
Sodyum iyonlarının taşınımı(bp)	10		14	81				21	13
Somatik kök hücrelerde idame (bp)				62					
Spliceozomlar aracılığıyla çekirdek mrnasının kırılması (bp)				165				8	
Stat proteininin tirozin fosforilasyonu(bp)	2				27				
Steroid hormon kaynaklı sinyal yolağı (bp)						12			10
Sterol azalmasına karşı yanıt (bp)			2						
Stoplazma organizasyonu (bp)	2				15				
Strese karşı yanıt (bp)			13	279				23	
Süperoksit e karşı yanıt(bp)					15				
T hücersi homeostazı (bp)				260	7				
T hücre aktivasyonunun pozitif düzenlenmesi (bp)				228				6	
T hücre çoğalmasının negatif düzenlenmesi (bp)		4							
T hücre kaynaklı sitotoksisitenin negatif düzenlenmesi (bp)			2						
T hücre reseptörü sinyal yolağı(bp)				288		11		8	
T hücresi etkinleştirilmesi (bp)		4						11	
T hücresi farklılaşması (bp)				31					
T yardımcı hücre farklılaşmasının pozitif düzenlenmesi (bp)				244		4			
Taşınma (bp)	97	66		369				251	130
Telomer idamesi (bp)				351		7			
Telomer kısalması aracılığıyla telomer idamesi (bp)			2						
Telomeraz aktivitesinin negatif düzenlenmesi (bp)			4						
Temel wnt reseptör sinyal yolağı (bp)	10			314		15			12

Tgf-b reseptör sinyal yolağının pozitif düzenlenmesi (bp)			5					
Tgf-b transformunun pozitif düzenlenmesi (bp)	2			6	3			
Tgf-b üretiminin negatif düzenlenmesi (bp)			2					
Tgf-beta kompleks donanımı (bp)	2							
Tgf-beta sinyal yolağı(bp)	8		8	367	67	12		12
Transkripsiyonun düzenlenmesi,dna-bağımlı (bp)	117	79		276	15			298 180
Translasyonun düzenlenmesi(bp)			11	65				
Translasyonun pozitif düzenlenmesi (bp)				151				
Transmembran reseptör proteini , tirozin kinazın sinyal yolağı(bp)	8			320		12		15
Transmembranda taşınma(bp)	28	19		36		69		60 31
Transmembrandan iyon taşınmasının düzenlenmesi (bp)				148		32		27
Ubiküitin bağlı proteinin katabolik süreci (bp)			13	286		22		28
Ubiküitin-bağılı protein katabolik sürecine yol açan protein ubikütinasyonu (bp)				255				11 7
Uv'ye hücre sel yanıt (bp)		4						7
Vasküler endotelial büyüme faktörü üretiminin düzenlenmesi (bp)				33				
Vezikül aracılığıyla taşınma (bp)	15		21	285		34		28
Vezikül yerleştirme (bp)	2				35			
Viral üreme (bp)								
Viruse karşı yanıt(bp)			10	358				
Wnt reseptör sinyal yolağının negatif düzenlenmesi (bp)			8					
Wnt reseptör sinyal yolağının pozitif düzenlenmesi (bp)				359	20			
Wnt reseptörünün sinyal yolağı (bp)	13		18	30		29		37 19
Yağ asidi biyosentez süreci (bp)				283		13		16
Yağ asidi farklılaşmasının negatif düzenlenmesi (bp)			6					
Yağ asidi metabolik süreci (bp)						16		
Yağ asidi oksidasyonu (bp)					5			
Yağ hücresi farklılaşması (bp)			6	308	8			
Yara iyileşmesi (bp)	7					10		
Yetişkinlerdeki davranış değişimleri (bp)			7	139	11	9	10	11
Yetişkinlerdeki yürüyüş değişimleri (bp)				182				

9.ÖZGEÇMİŞ

Adı Soyadı: Mısra NADİR

Doğum Yeri: Eskişehir-Merkez

Doğum Tarihi: 11.08.1990

Medeni Hali: Bekar

Yabancı Dili: İngilizce

Eğitim Durumu Lise: Eskişehir Gazi Süper Lisesi(2004-2008)

Lisans: Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Biyoloji Bölümü (2008-2012)

Uluslararası ya da Ulusal Kongrelerde Sunulan Bildiriler:

Mısra NADİR, Özlem Tufanlı, F. Funda DEMİRSOY, Ebru ERBAY, Arzu ATALAY
Lipotoksik Endoplazmik Retikulum Stres Sonucu İfadeyi Değişen Mikromaların
Tanımlanması Ve Regüle Ettiği Genlerin Analizi, XIII. ULUSAL TIBBİ BİYOLOJİ ve
GENETİK KONGRESİ (Ekim, 2013).